

RNNP

2017

AKUTTE UTSLIPP

UTVIKLINGSTREKK 2017 NORSK SOKKEL
RISIKONIVÅ I NORSK PETROLEUMSVIRKSOMHET

Rapport

PETROLEUMSTILSYNET

RAPPORTTITTEL Risikonivå i petroleumsvirksomheten Akutte utslipp, utviklingstrekk 2017, norsk sokkel		GRADERING Offentlig ☒ Unntatt off. ☐ Begrenset ☐ Fortrolig ☐ Strengt fortrolig ☐
		RAPPORTNUMMER
FORFATTER/SAKSBEHANDLER Petroleumstilsynet		
ORGANISASJONSENHET P-Risikonivå	GODKJENT AV/DATO Finn Carlsen / 03.10.18 Direktør	
SAMMENDRAG Rapporten dokumenterer utvikling av hendelser som har gitt eller kunne ha gitt akutte utslipp i petroleumsvirksomheten til havs for perioden 2001- 2017. Den gir informasjon om barrierer som er av betydning for å forhindre, begrense og stanse hendelser og ulykker. RNNP-AU har til hensikt å supplere oversikten over utvikling av personellrisiko fra RNNP, og å stryke grunnlaget for partenes helhetlige arbeid for forebygging av hendelser og ulykker. Rapporten omhandler hendelser som har medført akuttutslipp av råolje, andre oljer (diesel, fyringsolje mv.) og kjemikalier. Når det gjelder utvikling av hendelser med tap av kontroll på hydrokarboner vurderes både hendelser som har ført til akutt råoljeutslipp og tilløpshendelser som kunne ha utviklet seg til ulykker med større råoljeutslipp. Resultater presenteres for hele norsk sokkel og for Nordsjøen, Norskehavet og Barentshavet. Det er utarbeidet en egen metoderapport (Ref. 1).		
NORSKE EMNEORD Ulykkesrisiko, forebygging av ulykker, barrierer, norsk sokkel, havområder		
PROSJEKTNUMMER 992600	ANTALL SIDER 103	OPPLAG
PROSJEKTTITTEL Utvikling i risikonivå – norsk petroleumsvirksomhet		

Forord

RNNP er et viktig virkemiddel for å sikre åpen kommunikasjon om sikkerhet og arbeidsmiljø i norsk petroleumsvirksomhet og for å understøtte trepartssamarbeidet i nødvendige kontinuerlige forbedringer. Arbeidet dekker ulykkesforebygging generelt, inkludert forebygging av akutt forurensning.

Det er ofte de samme mekanismene som ligger bak hendelser og ulykker, uavhengig av deres konsekvens. Det er også i stor grad de samme barrierene som må være effektive for å hindre hendelser, varsle om faresignaler og redusere utvikling av hendelser til ulykker. Det kan være små forskjeller i omstendigheter som avgjør hvordan ulike verdier rammes.

Hver høst siden 2010 har vi gitt ut rapporten, *Risikonivå i norsk petroleumsvirksomhet – Akutte utslipp*, også kalt RNNP-AU. I dette arbeidet vurderes hendelser som har eller kunne ført til akutt forurensning. RNNP-AU krever ikke innsamling av flere data, men utnytter datamaterialet som allerede samles inn i forbindelse med RNNP og i EPIM-databasen.

Rapporten formidler informasjon om hendelser, tilløpshendelser og vurderinger av hendelsespotensial, og fungerer som tilrettelegger for at partene kan ta relevante diskusjoner og beslutninger for å:

- unngå hendelser som kan medføre akutte utslipp,
- redusere utslippsmengde, dersom det likevel skulle inntreffe en ulykke,
- redusere usikkerhet knyttet til noen sentrale ulykkesmekanismer.

Informasjonen i RNNP-AU supplerer informasjonen fra RNNP personellrisiko og må sees i sammenheng med denne.

Sikkerhet er et verdivalg er Petroleumstilsynets hovedtema i 2018. Ulykker kan ramme både mennesker, miljø og økonomiske verdier. Arbeid med sikkerhet og arbeidsmiljø bidrar til at et forsvarsverk mot skade på disse verdiene opprettes, videreutvikles og vedlikeholdes. Det er viktig å synliggjøre nytten av investeringer i sikkerhetsforbedringer utfra flere hensyn, og å demonstrere at barrierer har en effekt på flere risikoer og bidrar til beskyttelse av både personell, ytre miljø og økonomiske verdier.

RNNP-AU er et verktøy for å handle proaktivt og målrettet for å forbedre sikkerhet. Det er derfor viktig å unngå feiltolkning av resultater. Rapporten kan brukes til å stille gode målrettede spørsmål om viktige deler av forsvarsverket som er etablert for å unngå ulykker, men ikke til å gi forsikringer om dette forsvarsverket. Sikkerhet skapes og gjenskapes kontinuerlig i hver enkel aktivitet – det kommer vi ikke bort fra.

Finn Carlsen
Fagdirektør, Ptil

Oversikt kapitler

0. Sammendrag og konklusjoner	1
1. Bakgrunn og formål.....	4
2. Overordnet metodebeskrivelse	9
3. Aktivitetsdata	18
4. Hendelser som har ført til akutt forurensning.....	22
5. Tilløpshendelser som kan føre til akutte råoljeutslipp	42
6. Barentshavet.....	72
7. Havbunnsinnretninger	75
8. Barrieredata	79
9. Tanktransport med skytteltankere.....	93
10. Hendelser med akuttutslipp i forbindelse med kaksinjeksjon.....	94
11. Drøfting av trendbildet, datagrunnlag og begrensninger.....	97
12. Referanser	103

VEDLEGG A: Figurer og tabeller for havområdene

Innhold

0. Sammendrag og konklusjoner	1
1. Bakgrunn og formål.....	4
1.1 Bakgrunn.....	4
1.2 Formål	4
1.3 Sentrale begrensninger	6
1.4 Gjennomføring	6
1.5 Utarbeidelse av rapport	7
1.6 Terminologi.....	7
1.6.1 Avklaring av begreper	7
1.6.2 Forkortelser	8
2. Overordnet metodebeskrivelse	9
2.1 Avgrensninger.....	9
2.2 Hovedprinsipper i metoden	9
2.3 Indikatorer.....	9
2.3.1 Indikatorer – hendelser som har ført til akuttutslipp til sjø	10
2.3.2 Indikatorer – tilløpshendelser med storulykkepotensial	12
2.3.3 Indikatorer for barrierer.....	15
2.3.4 Indikatorer – tolking av resultater.....	15
2.4 Statistisk metode – databehandling	16
2.4.1 Normalisering.....	16
2.4.4 Trendanalyse – statistisk signifikans.....	17
2.4.5 Statistisk analyse av sammenhenger mellom ulike datasett	17
3. Aktivitetsdata	18
3.1 Antall produserende brønner 2017	18
3.2 Antall borede brønner.....	18
3.3 Antall innretningsår.....	19
3.3.1 Normalisering mot antall innretningsår for sammenligning av havområdene.....	20
3.4 Antall borede havbunnsbrønner	20
4. Hendelser som har ført til akutt forurensning.....	22
4.1 De største akutte råoljeutslipp fra petroleumsvirksomhet.....	22
4.2 Informasjon om totalt antall hendelser med akutte utslipp (råolje, andre oljer og kjemikalier)	23
4.2.1 Fordeling på utslippstype	23
4.2.2 Hendelser fordelt på utslippsmengde.....	25
4.2.3 Oppsummert.....	26
4.3 Hendelser med akutte utslipp av råolje.....	28
4.3.1 Antall hendelser.....	28
4.3.2 Utslippsmengde.....	29
4.3.3 Hendelser med akutt utslipp av råolje – oppsummert	32
4.4 Hendelser med akutte utslipp av andre oljer	32
4.4.1 Antall hendelser.....	33
4.4.2 Utslippsmengde.....	34
4.5 Hendelser med akutte utslipp av kjemikalier	36
4.5.1 Antall hendelser.....	37
4.5.2 Utslippsmengde.....	38
4.5.3 Antall hendelser og utslippsmengde fordelt på rapporteringskriterier	40
4.5.4 Hendelser med akutte utslipp av kjemikalier – oppsummert.....	41
5. Tilløpshendelser som kan føre til akutte råoljeutslipp	42
5.1 Hydrokarbonlekkasjer – prosesslekkasjer (DFU 1)	43
5.1.1 Antall prosesslekkasjer	43
5.1.2 Indikatorer for alvorlighet	44
5.1.3 Oppsummert.....	46
5.2 Brønnkontrollhendelser (DFU3).....	47
5.2.1 Antall brønnkontrollhendelser	47
5.2.2 Indikatorer for alvorlighet	48
5.2.3 Analyse av sammenheng mellom antall tilløpshendelser som har skjedd på havbunnsbrønner og havdybde.....	51

5.2.4	Oppsummert	55
5.3	Hydrokarbonlekkasjer – skader og lekkasjer stigerør, rørledning og undervannsproduksjonsanlegg (DFU9_10)	55
5.3.1	Antall lekkasjer og skader på stigerør, rørledning og undervannsproduksjonsanlegg ⁶	55
5.3.2	Indikator for alvorlighet	57
5.3.3	Oppsummert	59
5.4	Konstruksjonshendelser (DFU5-8)	60
5.4.1	Passerende skip på kollisjonskurs (DFU5)	60
5.4.2	Drivende gjenstand på kollisjonskurs, kollisjon med feltrelatert fartøy og skade på bærende konstruksjon (DFU6-8)	61
5.4.3	Indikator for alvorlighet - potensiell utslippsmengde - konstruksjonsrelaterte hendelser (DFU5-8)	62
5.5	Vurdering av tilløpshendelser samlet sett	63
5.5.1	Antall tilløpshendelser	63
5.5.2	Indikatorer for alvorlighet	66
5.5.3	Oppsummert	70
5.6	Tiltak for redusert risiko	70
5.6.1	Initiativ for læring og erfaringsdeling stigerør, rørledninger og undervannsproduksjonsanlegg	70
5.6.2	Forebygging av hydrokarbonlekkasjer	70
5.6.3	Forebygging av brønnkontrollhendelser	70
5.6.4	Årsaksforhold og tiltak knyttet til konstruksjonsrelaterte hendelser	71
6.	Barentshavet	72
6.1	Inntrufne akutte utslipp	72
6.1.1	Råolje	72
6.1.2	Andre oljer	72
6.1.3	Kjemikalier	72
6.2	Tilløpshendelser	73
6.2.1	Hydrokarbonlekkasjer – prosesslekkasjer (DFU 1)	73
6.2.2	Brønnkontrollhendelser (DFU 3)	73
6.2.3	Stigerør, rørledning og undervannsproduksjonsanlegg (DFU 9-10)	74
6.2.4	Konstruksjonshendelser (DFU 5-8)	74
6.2.5	Oppsummert	74
7.	Havbunnsinnretninger	75
7.1	Generell informasjon om havbunnsinnretninger	75
7.2	Inntrufne akutte utslipp fra havbunnsinnretninger, 2006-2017	76
7.3	Erfaringer fra tilsynet	77
7.3.1	Forbedringsprosesser	77
7.4	Oppsummering	78
8.	Barrieredata	79
8.1	Vurdering av barrieretelse basert på granskede prosesslekkasjer	79
8.1.1	Deteksjon	80
8.1.2	Nedstengning	80
8.1.3	Trykkavlastning	81
8.1.4	Oppsamling	82
8.1.5	Oppsummering – Barrierer av betydning for forebygging av akutte utslipp fra storulykkeshendelser	83
8.2	Barrieretelse i vurdering av granskningsrapporter etter de 10 største akutte utslipp av råolje siden 2003	84
8.2.1	Informasjon om utslippspunkt, barrierefunksjon og ytelsespåvirkende forhold	84
8.2.2	Type systemer involvert	86
8.2.3	Likhetstrekk på tvers av hendelsene	86
8.3	Kunnskap om barrierer av betydning for å forhindre akutte utslipp fra RNNP rapport for personellrisiko 2017	88
8.3.1	Kunnskap om utvikling av hendelser som utgjør en storulykkesrisiko, personellrisiko og risiko for akutt forurensning	88
8.3.2	Analyse av testdata for barrierer som er viktige for å forebygge storulykker	91
8.3.3	Analyse av vedlikeholdsdata som kan si noe om utvikling av viktige forutsetninger for barrieretelse	92
8.3.4	Informasjon om forbedringsprosesser som kan bidra til mer effektive barrierer på områder som er viktige for å forhindre akutte utslipp	92
9.	Tanktransport med skytteltankere	93
10.	Hendelser med akuttutslipp i forbindelse med kaksinjeksjon	94
10.1	Oversikt over inntrufne hendelser – antall og mengde	94

10.2	Informasjon fra gransking av hendelser.....	96
10.3	Iverksatte tiltak.....	96
11.	Drøfting av trendbildet, datagrunnlag og begrensninger.....	97
11.1	Status og trend råoljeutslipp - Sammenheng mellom inntrufne akutte utslipp, indikatorer for akutte utslipp og barrierer	97
11.1.1	Sammenheng mellom inntrufne akutte oljeutslipp og antall tilløpshendelser.....	97
11.1.2	Sammenheng mellom inntrufne akutte utslipp og indikator for antall akutte utslipp	98
11.1.3	Sammenheng mellom inntruffet utslippsmengde og indikator for potensiell utslippsmengde ...	98
11.2	Status og trend – sammenheng mellom aktivitetsdata og inntrufne akutte utslipp	99
11.2.1	Inntrufne akutte utslipp og antall innretningsår	99
11.2.2	Inntrufne akutte utslipp og produsert mengde.....	99
11.2.3	Inntrufne akutte utslipp og antall borede brønner	99
11.3	Statistisk analyse av sammenheng i data.....	100
11.3.1	Forskjeller i volum per hendelse akutte utslipp blant de tre største operatørene	100
11.3.2	Forskjeller i mengder akutte utslipp per hendelse mellom havområdene	101
11.4	Kunnskapsbehov	101
11.4.1	Kunnskapsbehov med hensyn til metodevalg.....	101
11.4.2	Datagrunnlag	102
12.	Referanser	103

VEDLEGG A: Figurer og tabeller for havområdene

Oversikt over tabeller

Tabell 1	DFUer med storulykkespotensial og hovedkilde for hendelsesdata	13
Tabell 2	De største kjente akutte oljeutslipp på verdensbasis i perioden 1967-2017	22
Tabell 3	De største akutte oljeutslipp på norsk sokkel i perioden 1977-2017	23
Tabell 4	Prosentandel for type utslipp av totalt antall akutte utslipp	24
Tabell 5	Antall akutte utslipp samlet for andre oljer og kjemikalier	24
Tabell 6	De største akutte utslipp av råolje i perioden 1999-2017	31
Tabell 7	De største akutte utslipp av kjemikalier i perioden 2001-2017	39
Tabell 8	Antall brønnkontrollhendelser knyttet til havbunnsbrønner fordelt på havdybde – Letebrønner og produksjonsbrønner	52
Tabell 9	Antall tilløpshendelser med potensial for akutt oljeutslipp	61
Tabell 10	Datagrunnlaget for barriereanalysen for prosesslekkasjer	80
Tabell 11	De 10 største akutte råoljeutslipp på norsk sokkel 2003-2016	85
Tabell 12	Gjennomsnittlig utslippsmengde per akutte utslipp perioden 2008–2017 for de fire største operatørene, ikke normaliserte tall.	100
Tabell 13	Gjennomsnittlig utslippsmengde per akutte utslipp per innretningsår, perioden 2008–2017 for Nordsjøen og Norskehavet	101

Oversikt over figurer

Figur 1	Forvaltningsplanområdene Nordsjøen, Norskehavet og Barentshavet	5
Figur 2	Antall produserende brønner på overflate og havbunn 2017 fordelt på havområde	18
Figur 3	Antall borede brønner på norsk sokkel.	19
Figur 4	Antall borede brønner fordelt på havområde.	19
Figur 5	Antall innretningsår for oljeproduserende innretninger og boreinnretninger, per havområde	20
Figur 6	Antall borede havbunnsbrønner, 1999-2017.	21
Figur 7	Antall borede havbunnsbrønner, 1999-2017.	21
Figur 8	Antall akutte utslipp på norsk sokkel.....	24
Figur 9	Hendelser med akutte råoljeutslipp 2001-2017, fordelt på utslippsmengde.....	25
Figur 10	Hendelser med akutte kjemikalieutslipp 2001-2017, fordelt på utslippsmengde	26
Figur 11	Hendelser med akutte utslipp av andre oljer 2001-2017, fordelt på utslippsmengde ..	26
Figur 12	Antall hendelser fordelt på utslippstype.....	27
Figur 13	Hendelser med utslippsmengde større enn 1 m ³ , fordelt på utslippstype	27
Figur 14	Antall hendelser, råolje, norsk sokkel.....	28
Figur 15	Antall hendelser, råolje, havområder	29
Figur 16	Utslippsmengde av råolje totalt, norsk sokkel	30
Figur 17	Utslippsmengde for råolje, havområder.....	31
Figur 18	Hendelser med utslippsmengde under 50 tonn, (råolje)	32
Figur 19	Antall hendelser (andre oljer), norsk sokkel.....	33
Figur 20	Antall hendelser (andre oljer), havområder	34
Figur 21	Utslippsmengde for andre oljer, norsk sokkel.....	35
Figur 22	Utslippsmengde av andre oljer, havområder	36
Figur 23	Antall akutte utslipp av kjemikalier totalt, norsk sokkel	37
Figur 24	Antall akutte utslipp av kjemikalier, havområder	38
Figur 25	Utslippsmengde av kjemikalier, norsk sokkel	38
Figur 26	Utslippsmengde av kjemikalier, havområder	40
Figur 27	Antall hendelser per kjemikalietype, norsk sokkel.....	40
Figur 28	Utslippsmengde per kjemikalietype, norsk sokkel 2005-2017.....	41
Figur 29	Antall prosesslekkasjer som inngår i datagrunnlaget, lekkasjekategorier	43
Figur 30	Antall prosesslekkasjer som inngår i datagrunnlaget, havområder	44
Figur 31	Potensielt antall akutte råoljeutslipp basert på prosesslekkasjer, norsk sokkel	45
Figur 32	Potensiell utslippsmengde basert på prosesslekkasjer, norsk sokkel.....	45
Figur 33	Potensiell utslippsmengde basert på prosesslekkasjer, havområder	46
Figur 34	Antall brønnkontrollhendelser som inngår i datagrunnlaget, alvorlighetskategorier	47
Figur 35	Antall brønnkontrollhendelser som inngår i datagrunnlaget, havområder.....	48
Figur 36	Potensielt antall akutte råoljeutslipp basert på brønnkontrollhendelser, norsk sokkel .	49
Figur 37	Potensiell utslippsmengde basert på brønnkontrollhendelser, norsk sokkel	50
Figur 38	Potensiell utslippsmengde basert på brønnkontrollhendelser, havområder	50
Figur 39	Potensiell utslippsmengde normalisert over antall innretningsår og antall borede brønner, havområder.....	51
Figur 40	Gjennomsnittlig antall brønnkontrollhendelser per 100 borede havbunnsbrønner, havdybdefordeling 1	53
Figur 41	Gjennomsnittlig antall brønnkontrollhendelser per 100 borede havbunnsbrønner, havdybdefordeling 2	53
Figur 42	Antall brønnkontrollhendelser tilknyttet havbunnsbrønner (Havdybdefordeling 1), 3 års rullerende gjennomsnitt.....	54
Figur 43	Antall brønnkontrollhendelser tilknyttet havbunnsbrønner (Havdybdefordeling 2), 3 års rullerende gjennomsnitt.....	54
Figur 44	Antall skader på stigerør, rørledning og undervannsproduksjonsanlegg med råolje, fordeling, norsk sokkel.....	56

Figur 45	Antall skader på stigerør, rørledning og undervannsproduksjonsanlegg, havområder .56
Figur 46	Antall skader og lekkasjer på stigerør og rørledning, hendelser med potensial, norsk sokkel.....57
Figur 47	Antall lekkasjer og skader på stigerør, rørledning og undervannsproduksjonsanlegg innenfor sikkerhetssonen, havområder.....57
Figur 48	Potensielt antall akutte råoljeutslipp basert på skader og lekkasjer knyttet til stigerør, rørledning og undervannsproduksjonsanlegg ⁶ , norsk sokkel.....58
Figur 49	Potensiell utslippsmengde basert på skader og lekkasjer knyttet til stigerør, rørledning og undervannsproduksjonsanlegg ⁶ norsk sokkel.....58
Figur 50	Potensiell utslippsmengde basert på skader og lekkasjer knyttet til stigerør, rørledning og undervannsproduksjonsanlegg ⁶ , havområder59
Figur 51	Antall passerende skip på kollisjonskurs, havområder60
Figur 52	Potensielt antall akutte råoljeutslipp basert på passerende skip på kollisjonskurs, norsk sokkel61
Figur 53	Potensiell utslippsmengde basert på konstruksjonsrelaterte hendelser (DFU5-8), norsk sokkel62
Figur 54	Antall tilløpshendelser, norsk sokkel64
Figur 55	Antall tilløpshendelser, havområder64
Figur 56	Fordeling på hendelseskategorier, havområder65
Figur 57	Potensielt antall akutte råoljeutslipp basert på alle typer tilløpshendelser, norsk sokkel.....66
Figur 58	Bidrag til potensielt antall fordelt på DFUer, norsk sokkel.67
Figur 59	Potensielt antall akutte råoljeutslipp basert på tilløpshendelser, havområder67
Figur 60	Potensiell utslippsmengde akutt råolje, basert på alle typer tilløpshendelser, norsk sokkel.....68
Figur 61	Potensiell utslippsmengde fordelt på ulike typer tilløpshendelser, norsk sokkel.....69
Figur 62	Potensiell utslippsmengde basert på alle tilløpshendelser, havområder.....69
Figur 63	Hendelser fordelt på kategorier for utslippsmengde72
Figur 64	Fordeling av type utslipp73
Figur 65	Antall havbunnsinnretninger, norsk sokkel.....75
Figur 66	Antall inntrufne akutte utslipp fra havbunnsinnretninger per år, 2006-2017.....76
Figur 67	Totalt antall detekterte hendelser fordelt på deteksjonstype80
Figur 68	Oppsummering av barrierer for nedstengning81
Figur 69	Oppsummering av barrieren trykkavlastning81
Figur 70	Oppsamling, totalt antall hendelser per år for oppsamling av oljeutslipp og tofase.....82
Figur 71	Årsaker til at barrieren oppsamling har sviktet og olje og tofase har gått til sjø.....83
Figur 72	Sammenstilling av totalindikatorer for potensiell oljeforurensning og potensielt tap av liv90
Figur 73	Prosentvis bidrag fra ulike DFUer til totalindikatorerne for antall akutte utslipp og personellrisiko i 2017.....91
Figur 74	Aktivitetsindikator for antall skipslaster med skytteltankere (råolje) på norsk sokkel..93
Figur 75	Antall tilløpshendelser og antall inntrufne akutte oljeutslipp.....97
Figur 76	Inntrufne og indikator for potensielt antall.....98
Figur 77	Indikator for potensiell utslippsmengde og utslippsmengde fra inntrufne lekkasjer98

0. Sammendrag og konklusjoner

I RNNP-arbeidet følger Petroleumstilsynet opp utviklingen for en rekke indikatorer på sikkerhet og arbeidsmiljø. Dette arbeidet er viktig også for å forebygge akutt forurensning. Indikatorene i RNNP-AU er basert på uønskede hendelser i petroleumsvirksomhet på norsk sokkel i perioden 2001-2017. Dette er *hendelser* som har gitt akutte utslipp og *tilløpshendelser* som kunne utviklet seg til ulykker med akutt oljeforurensning. Vi legger vekt på trend i perioden heller enn resultater fra enkelte år.

Hendelser som har ført til akutt forurensning, informerer om selskapenes evne til å forebygge ulykker generelt, og forurensningsulykker spesielt. Hendelsesindikatorer uttrykker en historisk ulykkes- og hendelsesutvikling, og sier noe om hvor ofte barrierer har sviktet og alvorlighet av barrieresvikt.

Det er også utviklet indikatorer basert på tilløp til alvorligere hendelser, som minner oss om storulykkepotensialet petroleumsvirksomhet er forbundet med. En risikoanalytisk vurdering tilordner konsekvensbaserte vekt faktorer til inntrufne tilløpshendelser, for å uttrykke et historisk ulykkes- og storulykkepotensial. Disse indikatorene synliggjør hvilke barrierefunksjoner som har fungert og forhindret alvorligere hendelser eller ulykker på norsk sokkel. De hjelper oss å holde oppmerksomheten om viktige barrierer oppe uten at en storulykke har funnet sted.

Nytteverdien av RNNP avhenger av at vi forstår begrensningene til denne type informasjon og bruker informasjonen på en hensiktsmessig måte. Historisk informasjon har begrenset verdi. Det som har skjedd er ikke det samme som hva som kan skje i framtiden. Særlig forsiktighet er nødvendig når det er snakk om svært sjeldne og katastrofale hendelser. En positiv utvikling for mindre alvorlige hendelser kan ikke informere om storulykkerisiko.

RNNP gir ikke svar eller forsikringer om sikkerhet, men er likevel et viktig verktøy for å forbli foroverlent i ulykkesforebyggende arbeid, stille relevante spørsmål om ulykkesrisiko og iverksette nødvendige forbedringer før det er for sent. Sammen med informasjon fra granskning og øvrig oppfølging av sikkerhet, styrker RNNP kunnskapsgrunnlaget for å drøfte hvordan forebygging av hendelser og ulykker kan bli mer effektiv.

Kunnskap og forståelse skaper verdi når den brukes med klokskap. Nytteverdi for forebygging av uønskede hendelser, ulykker og storulykker spesielt, avhenger derfor også av hvordan ulike myndigheter, bransjeorganisasjoner og fagforeninger følger resultatene opp i ulike kontekster.

Vårt arbeid gjennom flere år med blant annet formidling og bruk av RNNP-AU synliggjør **usikkerhet** knyttet til aktørenes bruk av data om hendelser som ikke har eller kunne skadet mennesker. I år retter vi derfor oppmerksomheten på **kunnskap** som kan avledes fra hendelser. Hvordan kan denne kunnskapen brukes til å bedre **forebygge storulykker**? Intensjonen er å bidra til **refleksjon** om overgangen fra informasjon om hendelser til innsikt om nødvendige forbedringer og usikkerhet.

Forebygging av hendelser med akutte råoljeutslipp

Utviklingen for indikatoren *antall hendelser med akutte råoljeutslipp* (kap. 4.3.1) viser en positiv trend i perioden 2001-2017. Det indikerer at barrieresvikt skjer sjeldnere i senere år. Nedgangen i indikatoren skyldes et redusert antall hendelser med mindre utslippsmengde. Hendelser med større utslippsmengder skjer sjeldnere og det kan ikke påvises en reduksjon i antall for disse.

Indikatoren for samlet *utslippsmengde* varierer mye i perioden uten noen tydelig trend. Denne indikatoren påvirkes i stor grad når hendelser med stor utslippsmengde inntreffer.

Det har vært positiv trend i indikatoren *antall tilløpshendelser* (kap. 4.3.2) gjennom i perioden 2001-2017. De siste tre årene viser indikatoren en utvikling fra en historisk lav verdi i 2013 til et stabilt noe høyere nivå. Brønnkontrollhendelser (kap. 5.2) i Nordsjøen bidrar særlig til denne utviklingen.

Totalindikatorene *potensielt antall hendelser* (kap. 5.5.2.1) og *potensiell utslippsmengde* (kap. 5.5.2.2), varierer mye i perioden uten en tydelig trend. Utviklingen for hendelsestypene skade på stigerør og brønnkontrollhendelser, påvirker i stor grad utviklingen i totalindikatorene.

Med tanke på å oppnå forbedringer er det grunn til å vurdere nærmere barrierer av betydning for å forebygge hendelser og ulykker som kan føre til råoljeutslipp, både med hensyn til relevans og effektivitet. Dette gjelder i ulykkesforebygging generelt og i forebygging av større akutte råoljeutslipp spesielt.

Forebygging av akutte utslipp fra havbunnsinnretninger

Det er utstrakt bruk av undervannsteknologi og et stort og økende antall havbunnsinnretninger i petroleumsvirksomhet på norsk sokkel (kap. 7). Risiko for hendelser og ulykker som kan føre til akutt forurensning fra havbunnsinnretninger, er relevant i alle tre havområdene.

Utviklingen i årene 2006-2017 for indikatoren *antall hendelser med akuttutslipp fra havbunnsinnretninger* viser ingen trend. Hendelser med akutt oljeutslipp på havbunnen er å finne blant de største oljeutslippene i perioden 2001-2017 (kap. 4.1 og 8.2).

I 2017 inntraff fem hydrokarbonlekkasjer fra havbunnsinnretninger som rørledning, brønnstrømsrør og brønnramme. Dette er det høyeste antall hendelser som er registrert siden 2006. To av hydrokarbonlekkasjene fant sted i Nordsjøen og tre i Norskehavet. Ptil gransket en av disse (ref. 2).

Hendelsene ble enten oppdaget av ROV ved gjennomføring av vedlikeholdsoppdrag, planlagt inspeksjon eller tilfeldig ved annen aktivitet, eller etter observasjon av oljefilm på havoverflaten og undersøkelser av nærliggende havbunnsinnretninger. Usikkerhet om hvor lenge hydrokarbonlekkasjene har pågått er gjennomgående.

Det er viktig å redusere ulykkesrisiko og usikkerhet knyttet til denne type hendelser, både i og utenfor sikkerhetssonen. Det er også behov for fortsatt oppmerksomhet på barrierer som forebygger, varsler om og begrenser/stanser ved kilden hendelser med akutt forurensning fra havbunnsinnretninger. Det er spesielt behov for å prioritere:

- teknologi for tidlig deteksjon av hendelser fremfor visuell deteksjon av konsekvens
- barrierer som forhindrer at hendelser med mindre akutte utslipp ikke blir oppdaget og gir betydelig utslippsmengde over tid.

Hendelser med akutt forurensning fra havbunnsinnretninger er sikkerhetsspørsmål som fortjener mer oppmerksomhet. Det er viktig at næringen tydeliggjør hvordan den jobber med ulykkesforebygging og kontinuerlig forbedring i denne sammenheng.

Forebygging av akutte utslipp av kjemikalier

Indikatoren for *antall hendelser med akutte kjemikalieutslipp* viser en negativ trend i perioden 2001-2017 og varierer rundt et høyt nivå etter 2009 (kap. 4.5). Det er også en negativ utvikling i indikatoren for samlet *utslippsmengde* i de fire siste årene. Inntrufne hendelser med stor utslippsmengde forklarer utviklingen. Hendelsene med de fire største kjemikalieutslippene i perioden har inntruffet etter 2014. Alle disse i forbindelse med boreaktiviteter.

Rundt en firedel av kjemikalieutslippene er større enn 1 kubikkmeter og utslippsmengden fra disse større utslippene utgjør 97 prosent av den samlede akutte kjemikalieforurensningen fra hendelser og ulykker i perioden.

Kjemikalier er den dominerende type akutte utslipp fra petroleumsvirksomhet på norsk sokkel. Hendelser med akutt kjemikalieutslipp utgjør om lag 80 prosent både av det totale antall hendelser med akutt forurensning i perioden og av de med utslippsmengde over 1 kubikkmeter.

Forebygging av hendelser med akutte utslipp av kjemikalier krever oppmerksomhet for å få til forbedring. Det gjelder også barrierer som kan forhindre denne type hendelser.

Forebygging av akutte utslipp i Barentshavet

Det er en begrenset mengde hendelsesdata for Barentshavet i perioden 2001-2017. Disse dataene egner seg ikke til analyse av utvikling over tid og sammenlikning med andre havområder. Informasjonen om hendelser med akutte utslipp i havområdet er derfor en oppsummering av hvor mange og type hendelser og tilløpshendelser som har funnet sted i perioden (kap. 0).

I årene 2013 til 2017 har det inntruffet flere hendelser med akutt utslipp i Barentshavet enn tidligere i perioden. Dette gjelder både for hendelser med akutt råoljeutslipp, tilløpshendelser med potensial for større akutte råoljeutslipp og hendelser med akutt kjemikalieutslipp. Det har også vært høy aktivitet i havområdet i disse årene, hovedsakelig knyttet til leteboring. Fra 2016 er det også helårsproduksjon fra flytende innretning i havområdet.

De aller fleste hendelser med akutte utslipp fra petroleumsvirksomhet er kjemikalieutslipp og mer enn 25 prosent av disse er større enn en kubikkmeter. Dette ser vi også i Barentshavet.

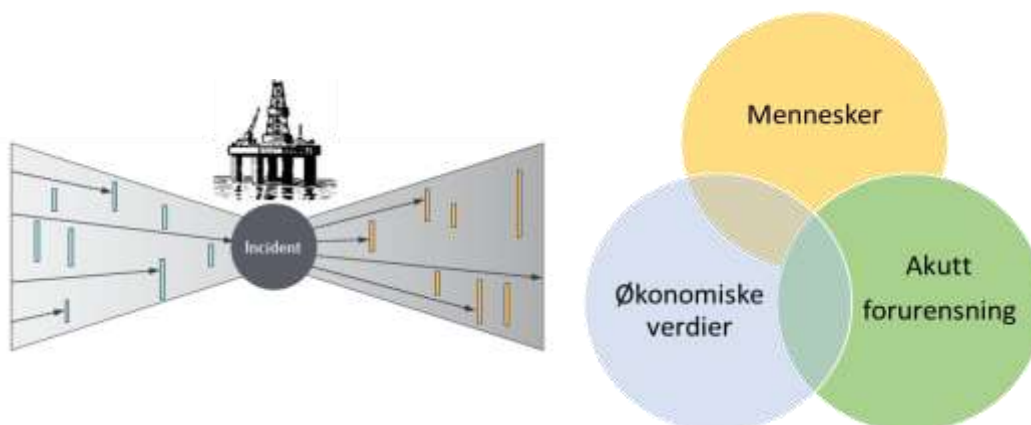
Det er grunn til å rette oppmerksomhet mot barrierer som skal forhindre, og begrense/stanse ved kilden hendelser og ulykker, inkludert akutt forurensning i Barentshavet. Det er behov for å klargjøre hva som er eventuelle områdespesifikke utfordringer og hva som er mer generelle utfordringer.

1. Bakgrunn og formål

1.1 Bakgrunn

Petroleumstilsynet (Ptil) har årlig siden år 2000 utgitt rapporten "Risikonivå i norsk petroleumsvirksomhet" (RNNP), som er et viktig bidrag i oppfølging av sikkerhet og arbeidsmiljø i petroleumsvirksomheten. Hovedfokus i RNNP har vært på personellrisiko forbundet med ulike uønskede hendelser.

Mye data samles inn til bruk for oppfølging av petroleumsvirksomheten, for eksempel RNNP og EPIM-databasen (ref. kap. 2.3.1.1). Vi så etter hvert muligheten til å utnytte dette datamaterialet til også å følge opp risiko for akutte utslipp til sjø. Derfor har vi hvert år siden 2010 utgitt rapporten "Risikonivå i norsk petroleumsvirksomhet – akutte utslipp", også kalt RNNP-AU.

Figur 1 Ulykker kan ha negative konsekvenser for mennesker, ytre miljø og/eller økonomiske verdier.

Sikkerhetsarbeid handler mye om forebygging og stans av uønskede hendelser. Det er ofte de samme mekanismene som ligger bak slike hendelser, uavhengig av konsekvensene disse får. Det kan være små forskjeller i omstendigheter som avgjør om uønskede hendelser og ulykker kun får økonomiske konsekvenser eller om de også rammer mennesker og/eller fører til akutt forurensning. Sikkerhetsarbeid bidrar til å redusere flere typer risiko og bidrar dermed til vern av ulike verdier.

Det er også i stor grad de samme barrierene som må være effektive for å forhindre uønskede hendelser, varsle om faresignaler og redusere utvikling av uønskede hendelser til ulykker. Datamaterialet som samles inn i forbindelse med RNNP er dermed ikke bare nyttig for å følge opp personellrisiko, men er også for å følge opp ulykkesrisiko og barriereeffektivitet av betydning for risiko for akutte utslipp.

1.2 Formål

Hensikten med RNNP-AU er å samle inn og formidle informasjon om utvikling av innrapporterte hendelser, tilløpshendelser og vurderinger av potensialet i disse med hensyn på akutt forurensning. Det setter selskapene og myndighetene i stand til å drøfte effektiviteten av aktuelle barrierer, mulige årsaker til trender og trendendringer, regionale variasjoner, mulig effekt av forbedringsprosesser eller rammebetingelser, kvaliteten av hendelsesrapporteringen mv. Det kan klargjøre hvor det er relevant med målrettet satsing med forbedringsprosjekter, egenkontroll, forskning og utvikling, kartlegginger, overvåkinger, myndighetstilsyn mv. Det tilrettelegger altså for at partene kan ta grep for å:

- unngå hendelser som kan medføre akutte utslipp,
- redusere utslippsmengde, dersom det likevel skulle inntreffe en ulykke,
- redusere usikkerhet knyttet til noen ulykkesmekanismer.

Det er gjort regionale vurderinger som tilrettelegger for å drøfte eventuelle utfordringer knyttet til områdespesifikke forhold som for eksempel reservoarforhold, havbunnsforhold, klimatiske forhold, feltenes modningsgrad, aktører ol. Det tilrettelegger også for myndighetenes risikobaserte tilsyn, videreutvikling av et risikobasert regelverk og risikovurderinger når nye områder åpnes for petroleumsvirksomhet. RNNP-AU bruker den geografiske avgrensningen av de ulike havområdene som følger av Stortingets helhetlige forvaltningsplaner av havområdene.

Figur 1 Forvaltningsplanområdene Nordsjøen, Norskehavet og Barentshavet

Det å vurdere resultater av RNNP og RNNP-AU sammen er ment å fremme en mer helhetlig tilnærming til forebygging av ulykker og synliggjøre at det å investere i sikkerhet også tjener hensynet til ytre miljø. I tider med stadig press på kostnader, er det viktig å

demonstrere at barrierer har en effekt på flere risikoer og bidrar til beskyttelse av både personell, ytre miljø og økonomiske verdier. Det samlede RNNP-arbeidet utgjør dessuten et oppslagsverk med oppdatert og kvalitetssikret informasjon om petroleumsvirksomhet, som kan legges til grunn for en rekke faglige og strategiske vurderinger.

1.3 Sentrale begrensninger

Risiko handler om fremtiden, den utvikler seg kontinuerlig og er påvirket av mange ulike faktorer. Sikkerhet skapes og gjenskapes kontinuerlig i hver enkel aktivitet. Det er derfor viktig å ikke slå seg til ro med positive utviklingstrender eller overtyde negative trender.

I RNNP-AU er det lagt vekt på å få frem sikkerhetsrelevant informasjon ut av et omfattende datamateriale og på å kommunisere trender over tid. Generelle utviklingstrender må imidlertid vurderes med nødvendig forbehold. Det er betydelige variasjoner mellom ulike innretninger, og datagrunnlaget er begrenset (kort tidsperiode og relativt få hendelser). Generelle utviklingstrender på industrinivå sokkel nivå kan maskere avvikende sikkerhetsprestasjoner hos enkeltaktører. De kan også være påvirket av enkelte alvorlige hendelser, og dermed underkommunisere en eventuell positiv utvikling.

Risikoindikatorene som brukes i RNNP gir informasjon om utvikling i antall og alvorlighetsgrad av uønskede hendelser over en tidsperiode. Dette kan si noe om hvordan næringens sikkerhetsprestasjoner har utviklet seg i perioden. Både raffineriulykken i Texas City (2005) og utblåsningen på Deepwater Horizon (2010) viser imidlertid at det er viktig å ikke overvurdere hva historisk informasjon om uønskede hendelser og tilløpshendelser kan si om ulykkesrisiko. Det er ikke dokumentert noen entydig sammenheng mellom hendelsesbaserte indikatorer og storulykkesrisiko, eller påvist en effekt av indikatorbruk på sikkerhetsytelse (ref.3).

Informasjon fra RNNP-AU handler om utvikling for *noen* indikatorer som sier *noe*, men ikke alt, om sikkerhetsprestasjoner på norsk sokkel i perioden. Informasjonen oppdaterer eksisterende kunnskap om aktørenes HMS-ytelse og norsk petroleumsvirksomhet for øvrig. Den bidrar til den oversikten som er nødvendig for å ha kontroll og få til forbedring. Det er viktig å reflektere rundt rekkevidden og begrensningene av kunnskapen vår for å kunne bruke den klokt til å identifisere relevante utfordringer og effektive forbedringer.

Kontinuerlig oppmerksomhet om usikkerhet er en viktig forutsetning for sikkerhet og forebygging av ulykker, inkludert storulykker. Informasjonen i RNNP synliggjør usikkerhet og gir et godt grunnlag for å stille gode målrettede spørsmål om forsvarsverket som er etablert for å unngå ulykker.

1.4 Gjennomføring

Foreliggende rapport inkluderer data fra 2001–2017 og omfatter inntrufne akutte utslipp til sjø og følgende volumer av råolje, andre oljer (spillolje, diesel, fyringsolje mm) og kjemikalier. Den inneholder vurderinger av uønskede hendelser som kunne ha utviklet seg til store akutte oljeutslipp, og barrierer av betydning for denne type hendelse. Rapporten gir også oversikt over kjente lekkasjer fra injeksjonsbrønner og –reservoarer (kaks og annen injeksjon).

Det gjøres ingen vurdering av konsekvenser som ulike typer akutte utslipp kan ha på det ytre miljø, idet rapporten begrenses til Ptils ansvarsområde. Rapporten dekker norsk sokkel generelt, og de tre havområdene Nordsjøen/Skagerrak, Norskehavet og Barentshavet/Lofoten.

I arbeidet med rapporten i 2018 har følgende vært vektlagt:

- Videreføring av arbeidet fra tidligere år.

1.5 Utarbeidelse av rapport

Rapporten er utarbeidet og oppdatert av Petroleumstilsynet med innleide konsulenter. Følgende personer har vært involvert i utarbeidelsen av rapporten:

- Lin Silje Nilsen, Petroleumstilsynet
- Ingrid Årstad, Petroleumstilsynet
- Eirik Duesten, Petroleumstilsynet
- Trond Sundby, Petroleumstilsynet
- Terje Dammen, Safetec
- Trine Holde, Safetec
- Marie H. Saltnes, Safetec
- Torleif Veen, Safetec
- Asbjørn Lein Aalberg, Safetec
- Ingrid Bjørkli Nilsen, Safetec
- Frank Hansen, Safetec

1.6 Terminologi

1.6.1 Avklaring av begreper

Akutt forurensning	Med akutt forurensning menes forurensning av betydning, som inntreffer plutselig, og som ikke er tillatt etter bestemmelse i eller i medhold av denne lov (Forurensningsloven §38).
Akutt utslipp bidrar til akutt forurensning.	Akutte utslipp er ulovlige utslipp og en mulig konsekvens av uønskede hendelser og ulykker.
Barriere	Tekniske, operasjonelle og organisatoriske tiltak som enkeltvis eller til sammen skal redusere muligheten for at konkrete feil, fare- og ulykkessituasjoner inntreffer, eller som begrenser eller forhindrer skader/ulempes (Styringsforskriften §5).
Definerte fare- og ulykkessituasjoner (DFU)	Fare- og ulykkessituasjoner som legges til grunn for å etablere og dimensjonere virksomhetens beredskap.
Inntrufne akutte utslipp	Faktiske uønskede hendelser som har medført akutt utslipp til sjø.
Risikoindikator	En målbar størrelse som sier noe om utvikling av ulykkesrisikoen forbundet med hendelser og tilløpshendelser som inntraff i en gitt periode. Risikoindikatorer informerer om utvikling av antall og alvorlighetsgrad av uønskede hendelser over en tidsperiode.
Storulykke	Med storulykke menes en akutt hendelse som for eksempel et større utslipp, brann eller en eksplosjon som umiddelbart eller senere medfører flere alvorlige personskader og/eller tap av menneskeliv, alvorlig skade på miljøet og/eller tap av større økonomiske verdier. (Ref. 4).

Tilløpshendelse

En tilløpshendelse er her en uønsket hendelse som kunne gitt akutt oljeutslipp dersom flere barrierer hadde sviktet.

1.6.2 Forkortelser

Følgende forkortelser brukes i denne rapporten:

ASV	Annular Safety Valve
BDV	Blow Down Valve
BOP	Blow Out Preventor (Utblåsningssikring)
CDRS	Common Drilling Reporting System
DFU	Definert Fare- og Ulykkeshendelse
DHSV	Down Hole Safety Valve
EPIM	Exploration and Production Information Management association
ESDV	Emergency Shut Down Valve (Nødavstengningsventil)
EW	Environment Web
FLP	Floating Loading Platform
FPSO	Floating Production Storage Offloading
FPU	Floating Production Unit (Flytende produksjonsinnretning)
HMS	Helse, Miljø og Sikkerhet
NOROG	Norsk Olje og Gass
NUI	Normalt ubemannede innretninger
OCS	Outer Continental Shelf
OD	Oljedirektoratet
OLF	Oljeindustriens Landsforening (nå Norsk Olje og Gass)
PSV	Pressure Safety Valve
Ptil	Petroleumstilsynet
RNNP	Risikonivå i Norsk Petroleumsvirksomhet
RNNP-AU	Risikonivå i Norsk Petroleumsvirksomhet – Akutte utslipp
TLP	Tension Leg Platform (Strekstagforankret plattform)
WIF	Well Integrity Forum

2. Overordnet metodebeskrivelse

Den samme tilnærmingen er benyttet gjennom årene og beskrivelser fra tidligere rapporter er ikke gjentatt hvis det ikke er gjort vesentlige endringer. For en detaljert metodebeskrivelse, se metoderapporten (Ref. 1).

2.1 Avgrensninger

Rapporten gir informasjon som er relevant for vurderinger knyttet til hendelser som kan føre til akutte utslipp i norsk petroleumsvirksomhet. Akutte utslipp er uhellsutslipp. Utslipp som dekkes av gitte utslippstillatelser er ikke en del av datagrunnlaget i denne rapporten.

Eventuelle miljøkonsekvenser som følge av akutte utslipp vurderes ikke da dette faller utenfor Petroleumstilsynets myndighetsområde. I denne sammenhengen vil dermed konsekvensen av et akutt utslipp være selve utslippet. En stor konsekvens vil dermed være et akutt utslipp med stort volum.

Det er begrenset informasjon om de innrapporterte akutte utslipp til luft utslipp i EPIM. Rapporten er derfor foreløpig avgrenset til akutte utslipp til sjø. Akutte utslipp til luft eller potensielle akutte utslipp til luft som følge av eskalering av tilløpshendelser vurderes heller ikke.

Det vises til avsnitt 1.3 for diskusjon av sentrale begrensninger når det gjelder tolking og bruk av resultatene i denne rapporten.

2.2 Hovedprinsipper i metoden

RNNP-AU er en del av i RNNP-arbeidet. Det er derfor de samme:

- faglige fora som har utviklet metoderapporten etter samme lest som RNNP.
- kvalitetssikrede data som benyttes.

På samme måte som i RNNP-arbeidet ellers blir resultater fra denne rapporten:

- kvalitetssikret internt og eksternt.
- presentert for partene i sikkerhetsforum.
- publisert årlig på Ptils nettside.

De samme hovedprinsipper som for RNNP-arbeidet for øvrig er søkt videreført så langt det lar seg gjøre:

- Hver indikator forsøkes framstilt på ulike måter for eksempel som *antall* hendelser, *alvorlighetsgrad* av hendelser med normalisering i forhold til ulike parametre.
- Både kvalitativ og kvantitativ informasjon benyttes.
- Basert på ovennevnte informasjonsgrunnlag foreslås konklusjoner som framlegges for Sikkerhetsforum, som er partssammensatt.

For å få frem best mulig informasjon er det brukt et bredt spekter av data. Det omfatter inntrufne akutte utslipp og tilløpshendelser, forbundet med mindre og større konsekvenser, samt barrieredata. Tilsvarende RNNP-arbeidet ellers legges det i RNNP-AU vekt på å koble data fra flere kilder og vurdere resultater fra databehandling i sammenheng med annen kunnskap om petroleumsvirksomheten. Flere databaser og data fra risikoanalyser ligger til grunn for analyser og resultater av disse er forsøkt sett i sammenheng med informasjon fra revisjonsaktiviteter og granskninger, faglige utredninger, ekspertvurderinger mm. Resultater fra RNNP-AU vurderes også i sammenheng med resultater fra RNNP-arbeidet for øvrig. Hensikten med denne tilnærmingen er å presentere et nyansert og pålitelig bilde av resultater, som tilrettelegger for relevante drøftelser om sikkerhet i petroleumsvirksomheten.

2.3 Indikatorer

Indikatorene i rapporten er basert på følgende data:

- Uønskede hendelser i perioden:
 - inntrufne akutte utslipp
 - tilløpshendelser med storulykkespotensial
- Testdata for barrierer som er relevante for å forhindre en storulykke

Det er utarbeidet indikatorer for inntrufne akutte utslipp av råolje, kjemikalier og andre oljer. Når det gjelder indikatorer basert på tilløpshendelser er det gjort vurderinger av potensielle akutte utslipp av råolje til sjø som følge av videreutvikling av tilløpshendelsene. Det er ikke datamateriale tilgjengelig for en tilsvarende analyse av potensielle akutte utslipp av kjemikalier og andre oljer. Grunnen til å inkludere indikatorer basert på tilløpshendelser, er at data om relativt hyppig inntrufne akutte utslipp i liten grad kan sies å dekke potensialet for akutte utslipp forbundet med mer sjeldne, eskalerende hendelseskjeder. Informasjon om disse eskalerende hendelseskjedene er viktige ettersom utslippsmengde i noen tilfeller kan bli større enn "vanlige" utslipp. Dermed vil hele spekteret av mulige ulykker inngå i indikatorene, det vil si både scenarioer med relativt store og relativt små utslippsmengder.

Resultatene presenteres for norsk sokkel samlet sett og for de ulike havområdene. Det er også gjort statistiske sammenligninger av utviklingen i Nordsjøen og Norskehavet.

Datamaterialet for Barentshavet er begrenset. Det er vurdert å være for lite til å si noe om utvikling over tid i havområdet og det gjøres derfor ikke statistiske sammenligninger med de andre havområdene. Informasjon om Barentshavet er derfor samlet i eget kapittel – 6. Informasjon om Barentshavet.

Informasjon om forhold av betydning når det gjelder akutte oljeutslipp fra havbunnsanlegg er samlet i et eget kapittel (Kapittel 7).

Utslipp knyttet til injeksjonsbrønner er også uønskede hendelser og regnes som akutte utslipp selv om mekanismene bak og tidsperspektivet for disse utslippene er spesielle. Denne typen hendelser omtales i kapittel 10.

2.3.1 Indikatorer – hendelser som har ført til akuttutslipp til sjø

Det er utarbeidet indikatorer med bakgrunn i innrapporterte hendelser som har ført til akutte utslipp på norsk sokkel for perioden. Disse viser blant annet utviklingen gjennom perioden når det gjelder antall hendelser og hendelsenes totale årlige utslippsmengde (alvorlighetsgrad).

2.3.1.1 Hendelsesdata

EPIM Environmental Hub (EHH) (tidligere EW), er en nasjonal database for lovpålagt rapportering fra petroleumsvirksomheten på norsk sokkel. Databasen benyttes som datakilde for denne analysen. Her rapporteres det blant annet om akutte utslipp og dataene kvalitetssikres av OD og Miljødirektoratet. Data fra EPIM-databasen rapporteres inn i mars og kvalitetssikres i mai. Det forklarer at utgivelsesdato for denne rapporten er en annen enn for resten av RNNP-arbeidet.

Alle hendelser med akutte utslipp til sjø som inngår i rapporteringen er inkludert her:

- Råolje
- Andre oljer (Spillolje, diesel, fyringsoljer og andre oljer)
- Kjemikalier (kjemikalier, brannfarlige stoff, etsende stoff, miljøgiftige stoffer, oljebaserte borevæsker, vannbaserte borevæsker, syntetiske borevæsker, annen borevæske, oljebasert oljeslam, andre oljer (kjemikalier) og andre kjemikalier)

Det er valgt å benevne utslippskategoriene for råolje med masse for å tilrettelegge for bruk av indikatorene i ulike sammenhenger. Det er antatt en massetetthet på 840 kg/m³ i

omgjøring fra innrapportert volum. Følgende utslippskategorier benyttes for akutte råoljeutslipp:

- 0–0,1 tonn
- 0,1–1 tonn
- 1–10 tonn
- 10–100 tonn
- 100–1.000 tonn
- >1.000 tonn

Akutte utslipp av andre oljer og kjemikalier registreres med volum. Det er begrenset informasjon om de innrapporterte hendelsene og det har derfor omgjøring til masse ikke vært mulig for disse utslippene. Følgende utslippskategorier er benyttet:

- <0,05 m³
- 0,05–1 m³
- >1 m³

Det er ikke registrert noen akutte utslipp av andre oljer eller kjemikalier i størrelsesorden > 1000 m³.

2.3.1.2 Usikkerhet

Det er generelt lagt vekt på å omtale usikkerhet i data og vurderinger i sammenheng med de enkelte resultatene. Under nevnes noen usikkerhetsaspekter spesielt.

Regelverkspresisering

Det har vært varierende praksis blant selskapene når det gjelder hvilke typer utslipp som rapporteres som kjemikalier og hvilke som rapporteres under andre oljer. I 2014 ble regelverket presisert fra Miljødirektoratet for å sikre konsistent utslippsrapportering (Ref. 5). Det ble blant annet presisert at kjemikalier i lukkede system, inkludert hydraulikkoljer, skal rapporteres som kjemikalieutslipp. Nedgangen i antall utslipp av andre oljer i 2014 antyder at de fleste selskapene har rapportert disse typene utslipp som andre oljer tidligere. Økningen i antall registrerte kjemikalieutslipp i 2014 og 2015 (se delkapittel 4.5) forsterker også denne antydningen. Endringen i hvordan selskapene rapporterer utslippene fører til at man ikke kan sammenligne antall og mengde f.o.m. 2014 med tidligere år separat for kjemikalieutslipp og andre oljer.

Undervannslekkasjer

Spesielt her nevnes usikkerhet knyttet til undervannslekkasjer. Akutte utslipp som skjer under vann kan være vanskelig å detektere. I mange tilfeller vil det derfor være usikkerhet knyttet til hvor lenge en lekkasje har pågått og hvor stor utslippsmengde den har gitt. Dette gjelder både for akutt forurensing fra ulike typer undervannsinnetninger, rørledninger og reservoarer som lagrer injiserte kaks og kjemikalier.

Datakvalitet

Det er generelt lite informasjon om de registrerte hendelsene i databasene, noe som medfører at databasen alene ikke gir tilstrekkelig informasjon:

- Ved utslipp av kjemikalier oppgis kun totalt volum og ikke hvilken konsentrasjon kjemikalet har ved tidspunktet til utslippet. To utslipp med samme mengde, men med forskjellig konsentrasjon eller vanninnhold, vil derfor bli betegnet som like. Analysen tar heller ikke hensyn til hvilken kategori kjemikalet er klassifisert i, eksempelvis rød eller svart kjemikalie.
- FeltID og felt er oppgitt for alle registrerte hendelser i databasene, men feltID kan ikke brukes til å fastsette lokasjon. For noen av hendelsene som har inntruffet i forbindelse med leteboring har det derfor vært vanskelig å klassifisere hendelsene med hensyn på havområde da feltnavnet har vært oppgitt som "Letefelt for Operatør X".

- For enkelte av hendelsene i perioden 2001-2009 har ikke databasene gitt tilstrekkelig informasjon og i slike tilfeller har Ptils hendelsesdatabase blitt brukt i tillegg. Dette har imidlertid ikke vært tilfelle for data de siste årene. Hendelsesdatabasen skal i prinsippet også inneholde alle inntrufne akutte utslipp, sammen med andre typer hendelser i næringen, slik at alle utslipp i EW og EPIM skal inngå i hendelsesdatabasen og omvendt. Der det er uoverensstemmelse mellom EW/EPIM og Ptils hendelsesdatabase forutsettes at EW/EPIM er den mest dekkende datakilde, ettersom denne benyttes som underlag for industriens og miljømyndighetenes statistikk for akutte utslipp, og videre at EW og EPIM kvalitetssikres av industrien og miljømyndigheter.

2.3.2 Indikatorer – tilløpshendelser med storulykkepotensial

Det er som i RNNP personellrisiko, utarbeidet indikatorer basert på tilløpshendelser. I RNNP-AU gjelder indikatorene innrapporterte hendelser som *kunne* utviklet seg til ulykker dersom flere barrierer hadde sviktet, og gitt akutte oljeutslipp av vesentlig omfang. Disse indikatorene brukes for å følge opp utvikling i både antall og alvorlighetsgrad for potensielle akutte utslipp. Det gjøres vurderinger for hver type tilløpshendelse og samlet sett for alle typer tilløpshendelser.

2.3.2.1 Hendelsesdata

Datagrunnlaget er i utgangspunktet det samme som er samlet inn og benyttet i RNNP personellrisiko. Vi vet at ulykker kan ha ulike konsekvenser og potensialet i hendelsesdataene analyseres derfor på nytt med hensyn på akutt forurensning. Dette gjøres i et storulykkeperspektiv (storulykke er definert i avsnitt 1.6.1) og muligheten for store utslippsmengder er derfor vektlagt.

Tabell 1 under viser de Definerde Fare- og Ulykkeshendelser (DFU) som er inkludert i analysene. Disse er identifisert og valgt slik at de til sammen skal gi et godt bilde av hendelsesforløp som kan føre til vesentlig akutt forurensning (storulykke er definert i avsnitt 1.6).

Tabell 1 DFUer med storulykkespotensial og hovedkilde for hendelsesdata

DFU	Beskrivelse	Database
1	Ikke-antent prosesslekkasje	Næringen
2	Antent prosesslekkasje	Næringen
3	Brønnkontrollhendelse	Ptil
5	Passerende skip på kollisjonskurs	Næringen
6	Drivende gjenstand/fartøy på kollisjonskurs	Næringen
7	Kollisjon med feltrelatert fartøy/innretning/skytteltanker	Ptil
8	Skade på bærende konstruksjon, inkludert tankeeksplosjon på FPSO	Ptil + næringen
9	Lekkasje fra stigerør, rørledning og undervannsproduksjonsanlegg*	Ptil
10	Skade på stigerør, rørledning og undervannsproduksjonsanlegg*	Ptil

* inkluderer også brønnstrømsrørledning, lastebøye og lasteslange

Det har ikke forekommet antente prosesslekkasjer (DFU 2) på norsk sokkel i perioden 1999-2016. Denne type tilløpshendelse er ikke inkludert i indikatorene og betegnelsen prosesslekkasjer benyttes derfor for DFU 1 gjennom rapporten.

Følgende mengdekategorisering er benyttet:

- <1.000 tonn
- 1.000-2.000 tonn
- 2.000-20.000 tonn
- 20.000-100.000 tonn
- 100.000-500.000 tonn
- >500.000 tonn

Registrerte utslipp av kondensat behandles på samme måte som råolje.

2.3.2.2 Risikoanalytisk tilnærming

Det benyttes en risikoanalytisk tilnærming for å vurdere tilløpshendelsenes potensial uttrykt både som potensielt antall og potensiell utslippsmengde. Denne metoden er detaljert beskrevet i Metoderapporten (Ref. 1). Noen hovedtrekk fra metoden nevnes her. Følgene hendelsestyper anses som relevante (Ref. Tabell 1):

- Hydrokarbonlekkasjer som kan gi brann og eksplosjon:
 - prosesslekkasjer (DFU1)
 - lekkasjer og skader på undervannsproduksjonsanlegg (DFU9_10)
- Brønnkontrollhendelser (DFU3) som kan gi utblåsning
- Konstruksjonshendelser (DFU5-8) som kan gi konstruksjonsskader

Hver DFU har ulike alvorlighetskategorier og ulike sannsynligheter for økt utslippsmengde.

Hver DFU har ulike alvorlighetskategorier og ulike sannsynligheter for økt utslippsmengde. For de ulike hendelsestypene er følgende vurdert:

- Sannsynlighet for at tilløpshendelsen utvikler seg til et oljeutslipp.

Her har type hendelse og hendelsens alvorlighetsgrad betydning. Hendelser om har gitt oljeutslipp inkluderes ikke da de er inkludert under inntrufne utslipp (Kapittel 4)

- *Sannsynlighet for økt utslippsmengde som følge av tap av hovedbæreevne eller eskalering til brønn eller stigerør.*

Her har type hendelse, hendelsens alvorlighetsgrad og hvor den inntraff (type innretning) betydning. Vurderingen gjøres for olje, gass og tofaselekkasjer, og for hendelser som har gitt oljeutslipp (inntrufne akutte utslipp).

Følgende scenario ligger til grunn for vurderingen av økt utslippsmengde:

- *Eskalering til brønn- innretninger med brønnhoder på dekk*
Scenario hvor røret mellom DHSV og brønnhode skades som følge av langvarig brann, sterk eksplosjon eller tap av hovedbæreevne inkluderes i vurderingen.
- *Økt oljeutslipp som følge av eskalering til stigerør- innretninger med stigerør.*
Scenario hvor stigerøret skades som følge av langvarig brann, eksplosjon eller tap av hovedbæreevne inkluderes i vurderingen. Dersom en innretning ar både brønnhoder på dekk og stigerør vurderes kun eskalering til brønn (størst utslippsmengde).
- *Økt oljeutslipp som følge av tap av hovedbæreevne - innretninger med oljelager (FPSO eller condeep).*
Scenario som medfører utslipp fra oljelager. Tap av hovedbæreevne som medfører utslipp fra brønn eller stigerør dekkes av scenarioene ovenfor.

2.3.2.3 Usikkerhet

Det er generelt lagt vekt på å omtale usikkerhet i data og vurderinger i sammenheng med de enkelte resultatene. Under nevnes noen usikkerhetsaspekter spesielt.

Metode

Resultatet av en risikoanalytisk tilnærming er avhengig av de valg, forutsetninger og antakelser som legges til grunn i analysen. I utarbeidelsen av indikatorene basert på tilløpshendelser vil blant annet antagelser knyttet til sannsynlighet for antennelse og/eller eksplosjon og eskalering til akutt oljeutslipp og hvor store oljeutslipp som kan resultere, påvirke resultatet av analysen.

Sannsynligheter er ikke objektive sannheter, men framkommer etter en subjektiv vurdering av egenskaper ved en bestemt hendelse for eksempel dens alvorlighet og hva slags innretning den inntraff på. Det innebærer at analysen av tilløpshendelsers potensial for å gi akutte oljeutslipp til sjø gir ett av flere mulige bilder.

Når en metode benyttes konsistent over en lengre periode vil det imidlertid være meningsfullt å se på utvikling i tilløpshendelsers potensial over tid. Dette er en av grunnene til at trender vektlegges i tolking av resultater i denne rapporten.

Datakvalitet

I RNNP-personellrisiko inkluderes data fra 1996-2016. Det er størst usikkerhet knyttet til rapporteringen i de første årene. I denne rapporten er det derfor valgt å benytte data fra og med 2001.

Hendelsesdataene er beskrevet ut fra et behov for å analysere disse med hensyn på potensielle konsekvenser for mennesker. Dette medfører at beskrivelsene av brønnkontrollhendelser ikke alltid dokumenterer om hendelsene har hatt potensial for utslipp av olje til sjø. Det er derfor valgt å inkludere hendelser knyttet til gassbrønner på tilsvarende

måte som oljebrønner i beregningen av sannsynligheter for utblåsning som kan gi utslipp til sjø. Dette anses som konservativt da en utblåsning fra en gassbrønn vil gi mindre oljeutslipp enn en utblåsning fra en oljebrønn. Tilsvarende er det valgt å inkludere de brønnkontrollhendelsene som er knyttet til vanninjeksjonsbrønner og undersøkelsesbrønner dersom det ikke fremkommer at det ikke var potensial for akutt utslipp av hydrokarbon fra brønnen.

2.3.3 Indikatorer for barrierer

RNNP-arbeidet benytter data fra næringens testing av barriereelementer. Dette er barriereelementer som bidrar til å forhindre ulike typer ulykker og dermed skade på mennesker, miljø og økonomiske verdier. RNNP-AU følger opp barriereelementers pålitelighet fordi de er viktige for å forhindre akutte utslipp og for å begrense eventuell utslippsmengde.

I denne rapporten er barrieredata også vurdert sammen med informasjon om barrierefunksjon i granskningsrapporter.

2.3.3.1 Barrieredata

Granskede prosesslekkasjer (gass-, olje- og tofaselekkasjer) er lagt til grunn for barriereindikatorene. Følgende barrierer ansees som relevante i denne sammenheng:

- Deteksjon
- Nedstengning
- Trykkavlastning
- Oppsamling

Når det gjelder andre hydrokarbonlekkasjer (fra stigerør, rørledninger etc.) og brønnkontrollhendelser er datagrunnlaget vurdert å være utilstrekkelig for å gjøre tilsvarende analyser.

Konstruksjonshendelser kan gi sekundær utstrømning av hydrokarboner gjennom totaltap av innretning. I en slik situasjon vil det være få gjenværende funksjonelle barrierer. Barrierer som kan være aktuelle er undervannsisolasjonsventil på rørledninger (SSIV) og nedihullssikkerhetsventil i brønner (DHSV).

2.3.3.2 Usikkerhet

I de tilfeller granskningsrapport eller dybdestudie ikke har vært tilgjengelig, er det valgt å utelate hendelsene i vurderingen av barrierene da datakvaliteten anses å være for lav. Dette for å redusere usikkerheten i analysen.

2.3.4 Indikatorer – tolking av resultater

Akutte utslipp til sjø inntreffer blant annet på grunn av svikt i barrierer som kan være tilknyttet:

- prosessanlegget
- undervanns produksjonsanlegg, rørledning, stigerør, brønnstrømsrørledninger, lastebøye eller lasteslange
- lete- og boreoperasjoner
- undervanns lagertanker
- lasting og lagring av kjemikalier, diesel etc.

Indikatorene gir ikke svar på hvilke barrierer som har eller kunne sviktet, men sier noe om hvor ofte etablerte barrierer har eller kunne sviktet, samt hvor store utslippsmengder barrieresvikt har eller kunne gitt. Dette er informasjon som kan gi grunnlag for å drøfte relevansen og effektiviteten av etablerte barrierer, om utviklingen av barrierenes effektivitet påvirker både risiko for akutt forurensning og personellrisiko, om utvikling er generell eller avgrenset til en spesiell type innretning, aktør, område etc.

RNNP-AU vurderer potensialet tilløpshendelser har hatt for å utvikle seg til et akutt oljeutslipp til sjø. Storulykkepotensialet inngår i disse vurderingene. Dette gir viktig informasjon om barrierenes effektivitet når det gjelder å forhindre akutte utslipp til sjø.

Data om tilløpshendelser vurderes både i RNNP og RNNP-AU. I RNNPs personell del vurderes potensial for skade på arbeidstakere. I denne rapporten synliggjøres de samme hendelsenes potensial for større akutte oljeutslipp. På denne måten framkommer informasjon om barriereeffektivitet utfra ulike hensyn.

Det er ikke slik at alle tilløpshendelser som har hatt potensial for å skade arbeidstakere har hatt et tilsvarende potensial for et akutt oljeutslipp. Det er derfor viktig å vurdere RNNP og RNNP-AU sammen for å bedre fange opp signaler om barriereeffektivitet.

2.4 Statistisk metode – databehandling

I dette delkapittelet forklares betydningen av noen av databehandlingsmetodene som benyttes i analysen. Det gis også en begrunnelse av hvorfor det er valgt å bruke disse metodene.

2.4.1 Normalisering

Normalisering tilrettelegger for sammenligning av resultater fra år til år og mellom havområder. Normalisering gjøres ved å dividere antall observasjoner ett gitt år på en relevant aktivitetsparameter for dette året/havområdet. Det kan for eksempel være antall innretningsår¹ eller antall borede brønner. Aktivitetsdataene som benyttes til normalisering er beskrevet i kapittel 3.

2.4.1.1 Regionale vurderinger

Det gjøres regionale vurderinger i denne rapporten. Det er imidlertid viktig å være klar over at indiksjoner på forskjeller mellom havområdene kan være et resultat av måten normaliseringsfaktoren antall innretningsår beregnes på.

I dag beregnes denne normaliseringsfaktoren med utgangspunkt i innretninger på havoverflaten (faste og flytende innretninger og FPSO). Det tas dermed ikke hensyn til antall undervannsinnretninger. Det er vesensforskjell mellom havområdene blant annet når det gjelder andelen produserende brønner på havbunn (ref. Figur 2). Den utstrakte bruken av undervannsteknologi i Norskehavet reflekteres ikke i metoden for normalisering per i dag (ref. 3.3.1).

Det er ikke usannsynlig at antall innretningsår for Norskehavet per i dag er lavt sammenlignet med Nordsjøen.

Det kan dermed ikke konkluderes om nivåforskjeller mellom havområdene når det gjelder antall akutte utslipp eller størrelse på utslippsmengde basert på dagens metode.

2.4.2 Relativisering

Dette er en form for normalisering som skal ta oppmerksomheten bort fra tallverdier som sådan, og sette trender i fokus. Relativisering gjennomføres ved at alle resultater beregnes relativt til et referanseår. I denne rapporten er 2005 valgt som referanseår for norsk sokkel og tallverdien satt lik 1 for dette året.

2.4.3 3 års rullerende gjennomsnitt

Det er naturlig med variasjoner i data fra år til år, men når datamengden er begrenset vil slik naturlig variasjon kunne gi store utslag og vanskeliggjøre tolking av resultater. I denne

¹ Antall innretningsår er antall innretninger per havområde per år. Kompleks regnes som en innretning, og for flyttbare rigger samt flotell beregnes antall innretningsår ut fra hvor stor andel av året de har vært i et gitt havområde.

rapporten benyttes derfor en metode som angir årlige verdier ved gjennomsnittsverdier for et bestemt antall år i vurderingene av tilløpshendelser (Kapittel 5). 3 års rullerende gjennomsnitt betyr da at søyleverdiene for hvert år i figurene er gjennomsnittsverdien for de tre siste år. Effekten av variasjon dempes dermed slik at en eventuell trend blir tydeligere.

2.4.4 *Trendanalyse – statistisk signifikans*

Inntrufne akutte utslipp og indikatorene basert på antall tilløpshendelser har blitt analysert for mulige trender.

Det er utarbeidet prediksjonsintervall (90%) for å vurdere om et resultat er statistisk signifikant eller ikke. Prediksjonsintervallet uttrykker en grad av tro på hvor en framtidig observasjon vil ligge. Dersom et resultat er utenfor dette intervallet, kan observasjonen anses som overraskende i så stor grad at trenden beskrives som statistisk signifikant. Intervallet kan for eksempel uttrykkes med 90 % sannsynlighet for at observasjonen anses å komme til å ligge i dette området.

Bruk av metoden med prediksjonsintervall bygger på en systemforståelse og et sett med historiske data som forutsettes å gi en god nok beskrivelse av framtidige forhold. Man må være varsom med å tolke slike intervaller.

2.4.5 *Statistisk analyse av sammenhenger mellom ulike datasett*

Rapporten inneholder analyser med hensyn på sammenhenger mellom omfanget av akutte utslipp, innretningstyper, innretningens alder, operatør og havområde i perioden 2007 til 2016. Følgende statistiske analyser er utført:

- *Student t-tester*
- *Analysis of Variance (ANOVA)*
- Bivariate korrelasjonsanalyser (*Pearson's R*)
- Krysstabellanalyse (*Chi square X^2*)
- Multivariat logistisk regresjonsanalyse

Analysene er basert på aggregerte data – *per innretningsår*, f. eks. hvorvidt det var råoljeutslipp for en gitt innretning for ett år.

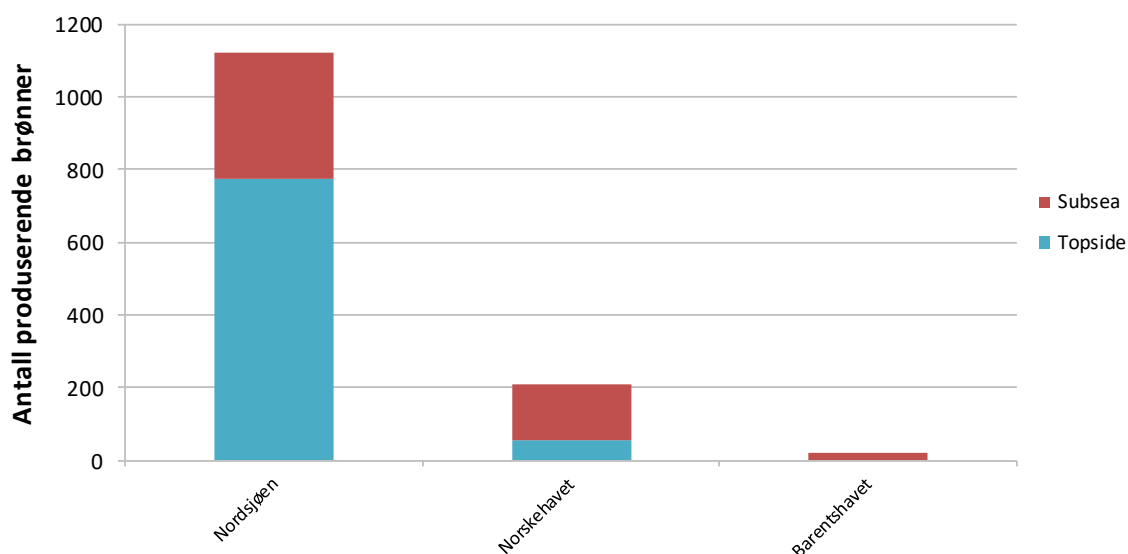
3. Aktivitetsdata

I dette kapitlet presenteres aktivitetsdata. Aktivitetsdata benyttes til normalisering for å kunne vurdere trender i resultater fra år til år og mellom havområder.

3.1 Antall produserende brønner 2017

Det er gjort en manuell gjennomgang av antall produserende brønner for alle innretninger basert brønnstatus rapportert av selskapene til Ptil.

I Figur 2 vises fordelingen i de ulike havområdene mellom produserende plattform- og havbunnsbrønner.

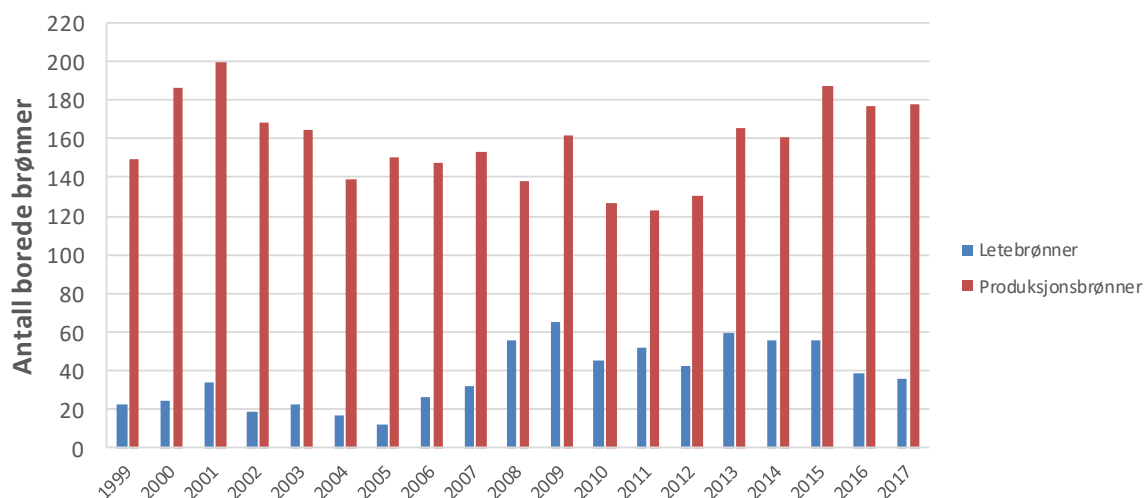
Figur 2 Antall produserende brønner på overflate og havbunn 2017 fordelt på havområde

Havbunnsbrønner dominerer i Norskehavet og Barentshavet. Havbunnsbrønnene utgjør rundt 75% av totalt antall produserende brønner i Norskehavet. Det er en betydelig større andel enn i Nordsjøen der havbunnsbrønnene utgjør mindre enn en tredjedel av det totale antallet. I Barentshavet forgår all produksjon med havbunnsbrønner.

3.2 Antall borede brønner

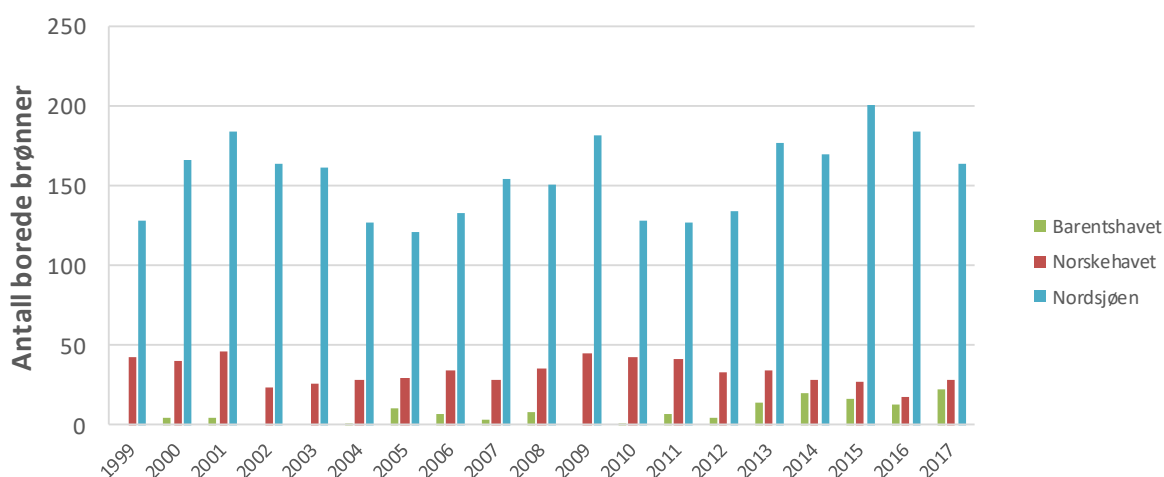
Antall borede brønner (per år) er vurdert å være egnede aktivitetsdata til å normalisere antall brønnkontrollhendelser mot (Ref. 1). Informasjonen er hentet fra Oljedirektoratets faktasider (Ref. 6).

Figur 3 viser totalt antall borede brønner per år på norsk sokkel inndelt i produksjons- og letebrønner, mens Figur 4 viser totalt antall borede brønner per år for Nordsjøen, Norskehavet og Barentshavet.

Figur 3 Antall borede brønner på norsk sokkel.

Fra 2013 ser vi økt aktivitet knyttet til produksjonsboring i Nordsjøen.

Figur 4 Antall borede brønner fordelt på havområde.

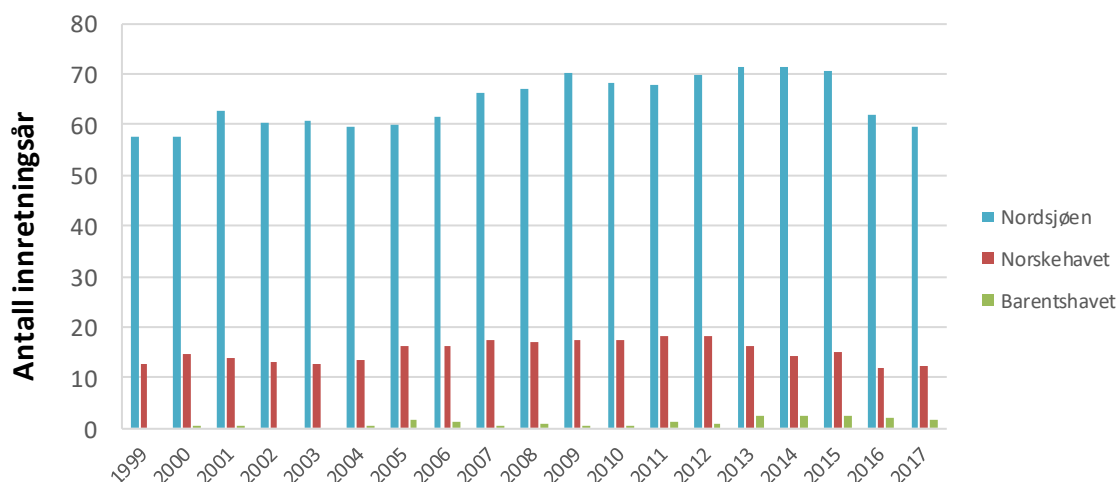
Boreaktiviteten i Barentshavet har vært økende i senere år. Fram til og med 2012 var det i all hovedsak boring av letebrønner, men i årene 2004-2006 ble det imidlertid også boret produksjonsbrønner. Fra 2013 er det blitt boret både letebrønner og produksjonsbrønner.

3.3 Antall innretningsår

Antall innretningsår er antall innretninger per havområde per år. For flyttbare rigger og flotell beregnes antall innretningsår ut fra andel av året de har vært i de ulike havområdene. Dersom en flyttbar rigg har vært i et havområde i tre måneder, så vil antall innretningsår knyttet til denne riggen være 0,25. Undervannsinnretninger er ikke inkludert i antall innretningsår. Videre regnes komplekser som én innretning uansett hvor mange enheter som er forbundet med bro.

Aktivitetsdataene for antall innretningsår er de samme som benyttes i RNNP personellrisiko og baseres på data innrapportert til Ptil. Disse er vurdert å være egnet også for statistisk framstilling av informasjon knyttet til akutte utslipp.

Antall innretningsår i Figur 5 er basert på innretninger med potensial for akutte oljeutslipp (oljeproduserende innretninger og boreinnretninger) og benyttes til normalisering av hendelser med akutte råoljeutslipp og tilløpshendelser.

Figur 5 Antall innretningsår for oljeproduserende innretninger og boreinnretninger, per havområde

Antall innretningsår både i Nordsjøen og Norskehavet har variert rundt et relativt stabilt nivå gjennom perioden. Gjennomsnittet i perioden 1999-2017 for Nordsjøen og Norskehavet er henholdsvis 64,5 og 15,1.

I normalisering av inntrufne utslipp av kjemikalier og andre oljer benyttes totalt antall innretningsår der gassprodusenter og floteller inkluderes. Det er generelt få gassprodusenter og flotell på norsk sokkel, og utviklingen fra år til år er derfor relativt lik som vist i Figur 5. I 2017 er det totale antall innretningsår 67 i Nordsjøen, 12,3 i Norskehavet og 1,9 i Barentshavet.

3.3.1 Normalisering mot antall innretningsår for sammenligning av havområdene

Antall innretningsår beregnes per i dag basert på følgende type innretninger;

- oljeproduserende innretninger
- boreinnretninger
- gassproduserende innretninger
- floteller

Dette er faste eller flytende innretninger. Undervannsinnretninger er, som nevnt over, ikke inkludert. Figur 2 viser vesensforskjell på Nordsjøen og Norskehavet når det gjelder andel av produserende brønner plassert på havbunnen. Figur 5 viser at gjennomsnittet for antall innretningsår i Nordsjøen er mer enn fire ganger høyere enn tilsvarende for Norskehavet.

Petroleumsvirksomheten i Norskehavet karakteriseres av utstrakt bruk av undervannsteknologi. Overnevnte sannsynliggjør at eksisterende metode for normalisering ikke i tilstrekkelig grad tar hensyn til nevnte forskjeller mellom havområdene og at normaliserte verdier for Norskehavet derfor vil angi et høyere nivå enn tilsvarende for Nordsjøen.

3.4 Antall borede havbunnsbrønner

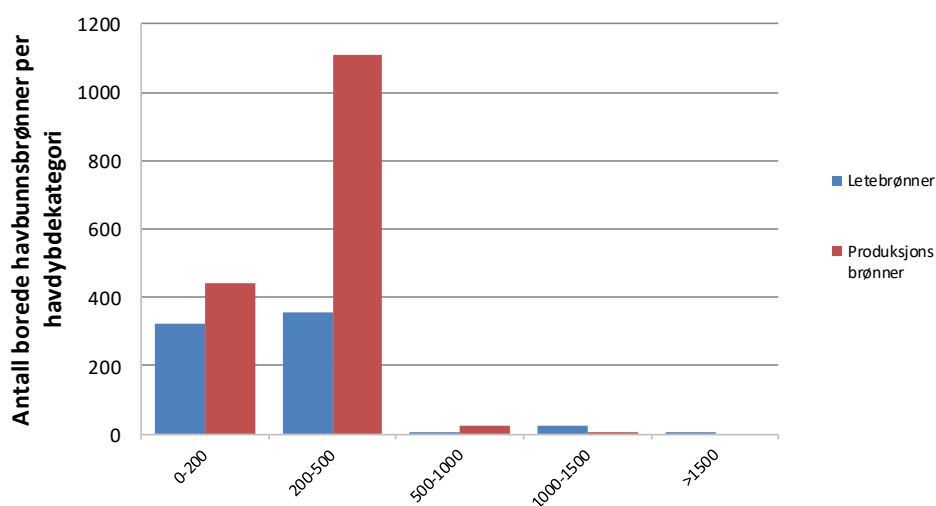
Under boring av brønner er brønnsikringsventilen (BOP) enten plassert på boreinnretning eller på havbunnen. Dette er en forskjell i boring av plattform- og havbunnsbrønner som kan være av sikkerhetsmessig betydning. Informasjon om antall borede havbunnsbrønner

benyttes som normaliseringsfaktor i spesifikke vurderinger av hendelser under boring av havbunnsbrønner. Det er valgt å presentere data for to ulike havdybdeinndelinger:

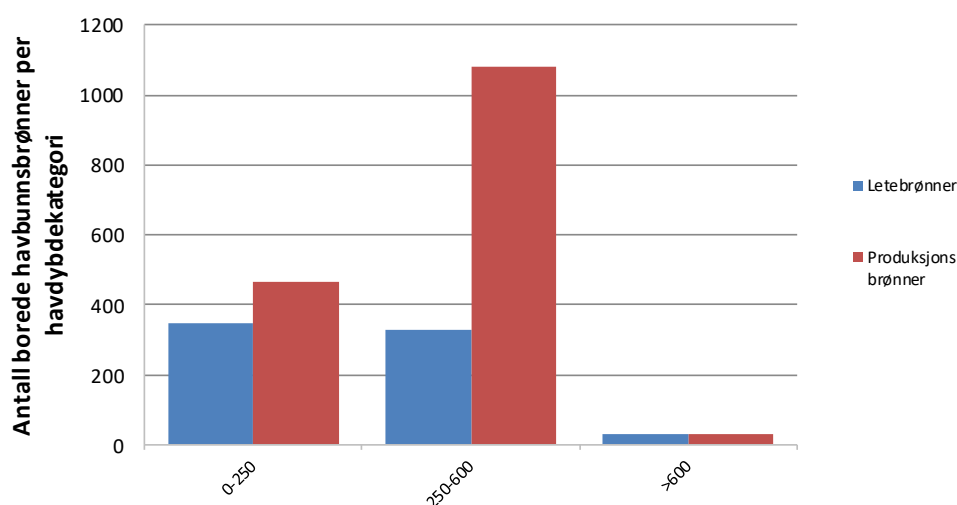
Dybdefordeling 1	Dybdefordeling 2
0-200 m	0-250 m
200-500 m	250-600 m
500-1.000 m	> 600 m
1.000-1.500 m	
>1.500 m	

Den første dybdefordelingen gir mer detaljert informasjon om havdybden til hendelser ved store havdyp. Den andre inndelingen er en grovere inndeling med et større datagrunnlag i hver kategori. Informasjon fra Oljedirektoratets faktasider (Ref. 6) er benyttet til å fordele brønnene i de ulike havdybdekategoriene.

I Figur 6 og Figur 7 er antall borede havbunnsbrønner fordelt på de to havdybdeinndelingene. Figurene viser at de aller fleste brønner på norsk sokkel er boret på havdyp under 600 meter.

Figur 6 Antall borede havbunnsbrønner, 1999-2017.

Figur 7 Antall borede havbunnsbrønner, 1999-2017.

4. Hendelser som har ført til akutt forurensning

Dette kapittelet inneholder informasjon om *hendelser* som har ført til akutte utslipp til sjø av råolje, kjemikalier og andre oljer. Resultatene presenteres for norsk sokkel samlet sett. Det gjøres også sammenligninger av utviklingen i Norskehavet og Nordsjøen. Informasjon om hendelser med akutte utslipp i Barentshavet finnes i kapittel 6.1. Separate figurer for Nordsjøen, Norskehavet og Barentshavet finnes i Vedlegg A.

For hver utslippstype presenteres utviklingen for perioden 2001-2017, både med hensyn på antall hendelser og utslippsmengde. Antall hendelser viser hvor ofte barrierene har sviktet. Overvåking av antall hendelser over tid viser om barrieresvikt skjer oftere eller sjeldnere.

Årlig utslippsmengde indikerer samlet alvorlighet. Utviklingen for årlig utslippsmengde over tid gir en indikasjon på hvor store mengder akutt forurensning som faktisk følger av uønskede hendelser og ulykker. Det gir en indikasjon på alvorlighet av barrieresvikt gitt de hendelsene som har funnet sted.

Søyleverdiene i alle figurene er normalisert mot antall innretningsår (se kap. 2.4.1). Dette er gjort for å legge til rette for sammenligning av resultater fra ulike år og ulike havområder. Det legges vekt på trender gjennom perioden heller enn resultater fra ett enkelt år.

4.1 De største akutte råoljeutslipp fra petroleumsvirksomhet

Tabell 2 viser en oversikt over de største kjente oljeutslippene på verdensbasis i perioden 1967-2017. Tankskipshavarier er ikke inkludert i oversikten (Ref. 7 og Ref. 8)².

Tabell 2 De største kjente akutte oljeutslipp på verdensbasis i perioden 1967-2017

År	Mengde [Sm^3]	Mengde [tonn ³]	Innretning	Beskrivelse
1979	417-536.000	350-450.000	Ixtoc Uno	Oljeutslipp som følge av undervannsutblåsning fra Ixtoc Uno-plattformen i Mexicogolfen.
1991	2.107.000	1.770.000	Kuwait	Råolje sluppet ut i den Arabiske Golf som en del av krigføringen mot Kuwait.
1994	333.000	280.000	Komi, Russland	Utslipp fra en oljerørledning.
2010	798.000	670.000	Deepwater Horizon	Eksplisjonen førte til at 11 personer omkom og at oljeriggen sank. Ulykken skjedde under avslutning av en boreoperasjon og stenging av en brønn på Macondo-feltet i Mexicogolfen.

Brann og eksplosjon på Piper Alpha i 1988 resulterte i 167 omkomne og totaltap av innretning med påfølgende utblåsning fra ringrommet (annulus) i syv brønner. Brønndreper Red Adair's gruppe fra Houston ble tilkalt for å drepe brønnene og boring av avlastningsbrønn ble forberedt. Alle brønnene ble imidlertid drept fra de begrensede restene av innretningens brønnmodul. Utblåsningen varte i 22 dager og all oljen brant opp.

² Det har vært en rekke store utslipp fra tankere som for eksempel Amoco Cádiz i 1978 (230.000 tonn), Aegerian Sea i 1992 (70.000 tonn) og Sea Empress i 1996 (147.000 tonn). Utslipp fra tankere inkluderes imidlertid ikke i tabellen.

³ Det antas en gjennomsnittlig tetthet på oljen på 0,84 tonn/ Sm^3 . Tall rundet av til nærmeste tusen.

Det forklarer at denne ulykken ikke førte til vesentlig akutt forurensning og derfor ikke er inkludert i tabellen over (Ref. 9).

Til sammenligning viser Tabell 3 de største akutte oljeutslippene på norsk sokkel fra 1977 til 2017.

Tabell 3 De største akutte oljeutslipp på norsk sokkel i perioden 1977-2017

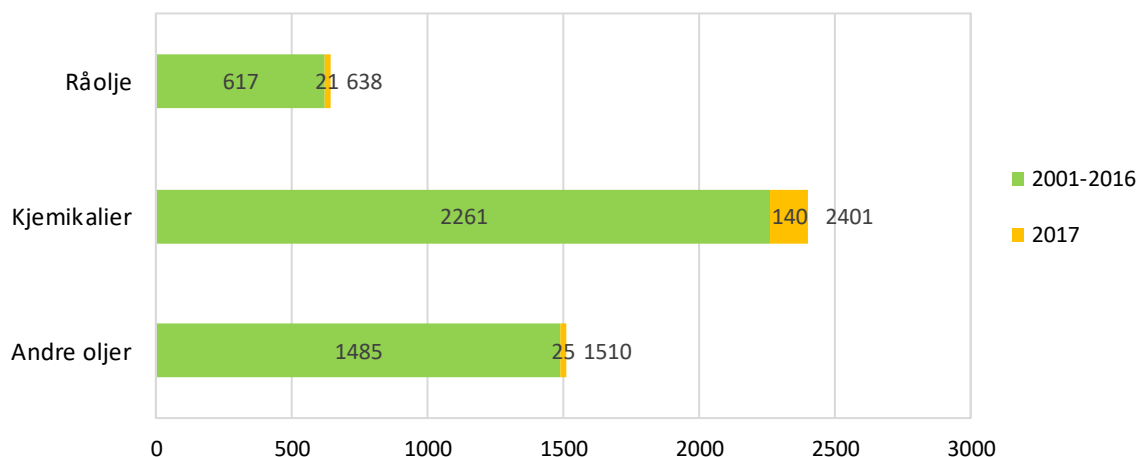
År	Mengde [Sm^3]	Mengde [tonn^4]	Innretning	Beskrivelse
1977	12.700	10.668	Ekofisk Bravo	Det største utslippet på norsk sokkel. Dette skjedde i forbindelse med utblåsning som varte en uke.
1989	1.400	1.176	Statfjord C	Oljelekkasje på grunn av sprekk i lagringscelle
1992	900	756	Statfjordfeltet	Oljeutslipp som følge av at en ventil på slange til lastebøye ble forlatt i åpen stilling
2003	750	630	Draugenfeltet	Utslipp av råolje fra et brudd på sammenkoblingen til en undervannsinneledning
2005	340	286	Nornefeltet	Oljeutslipp da en manuell ventil i systemet for produsert vann stod i feil posisjon
2007	4.400	3.696	Statfjord A	Oljeutslipp fra en undersjøisk lasteslange røk tvers av i forbindelse med oljelasting fra Statfjord A til et lasteskip

4.2 Informasjon om totalt antall hendelser med akutte utslipp (råolje, andre oljer og kjemikalier)

4.2.1 Fordeling på utslippstype

Det er registrert totalt 4549 hendelser med akutte utslipp i perioden 2001-2017. Under vises det hvordan hendelsene er fordelt på utslippstypene råolje, kjemikalier og andre oljer både samlet sett i perioden og i 2017. En utdypende beskrivelse av hvilke typer akutte utslipp som inngår i rapporteringen er å finne i kap. 2.3.1.1.

⁴ Det antas en gjennomsnittlig tetthet på oljen på 0,84 tonn/ Sm^3

Figur 8 Antall akutte utslipp på norsk sokkel

Antall hendelser med akutte råoljeutslipp har vært betydelig lavere enn antall hendelser med kjemikalieutslipp og utslipp av andre oljer gjennom perioden 2001-2017.

I 2014 valgte Miljødirektoratet å presisere regelverket (se kapittel 2.3.1.2) for å sikre mer konsistent rapportering av akutte utslipp. I Tabell 4 er mulige konsekvenser av presiseringen nærmere undersøkt.

Tabell 4 Prosentandel for type utslipp av totalt antall akutte utslipp

	Råolje	Andre oljer	Kjemikalier
2001-2013	15 %	38 %	47 %
MERKNAD	En regelverkspresisering ble kunngjort i starten av 2014, som medfører et skifte fra andre oljer over til kjemikalier for en del av utslippene. Dermed er ikke data før og etter 2014 direkte sammenlignbare for disse to kategoriene hver for seg.		
2014	10 %	10 %	80 %
2015	9 %	13 %	78 %
2016	6 %	13 %	81 %
2017	11 %	13 %	75 %

Presiseringen i regelverket gir et tydelig utslag i 2014 hvor det ser ut til at andelen hendelser med utslipp av andre oljer reduseres og at andelen hendelser med kjemikalieutslipp øker i tilsvarende grad. Fordelingen mellom andelen kjemikalieutslipp, råolje og andre oljer ser ut til å holde seg på samme nivå fra og med 2014. Tabell 5 viser hvordan antall hendelser med utslipp av andre oljer faller markant i 2014, mens en tilsvarende økning inntreffer for kjemikalier.

Tabell 5 Antall akutte utslipp samlet for andre oljer og kjemikalier

Utslippstype	2012	2013	2014 (regelverks- presisering)	2015	2016	2017
Andre oljer (antall utslipp)	103	98	30	28	26	25
Kjemikalier (antall utslipp)	153	155	237	172	162	140
TOTALT (antall utslipp)	256	253	267	200	188	165

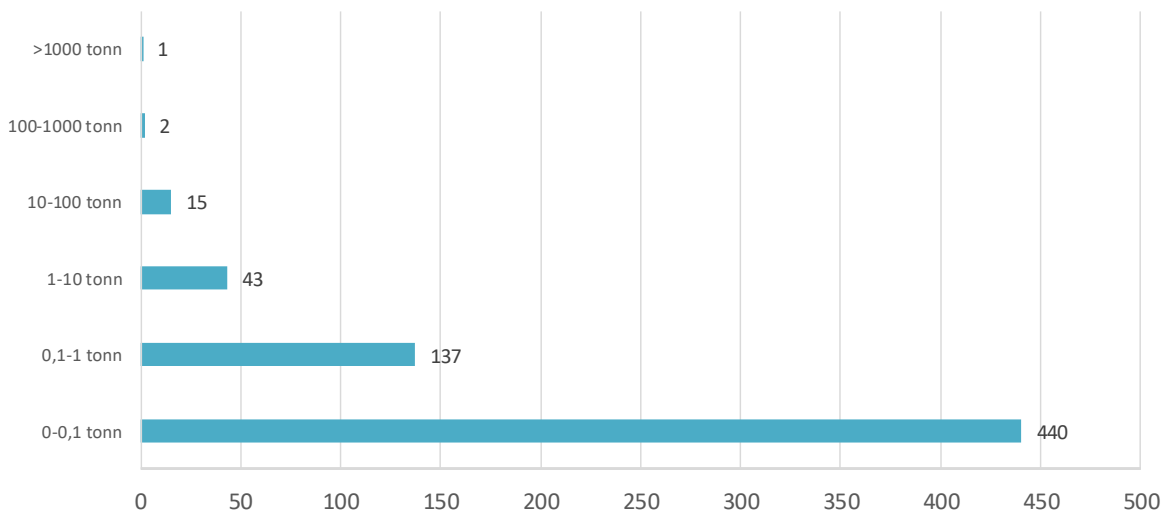
Regelverkspresiseringen i 2014 endrer ikke hovedbildet der hendelser med kjemikalieutslipp dominerer i petroleumsvirksomheten til havs.

4.2.2 **Hendelser fordelt på utslippsmengde**

Figurene under viser hvordan hendelser med ulike utslippstyper er fordelt på aktuelle mengdekategorier (se kap. 2.3.1.1).

4.2.2.1 *Råolje*

Totalt er det registrert 638 hendelser med akutte utslipp av råolje i perioden.

Figur 9 *Hendelser med akutte råoljeutslipp 2001-2017, fordelt på utslippsmengde*

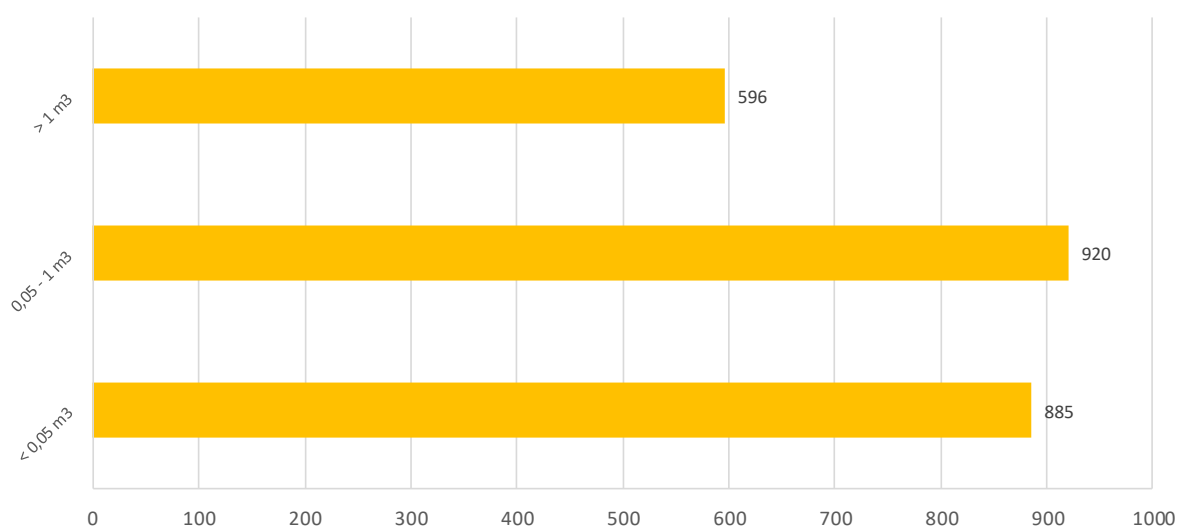
Det store flertallet av hendelsene (69%) har utslippsmengde i laveste mengdekategori (mindre enn 100 kg).

Det har vært en hendelse med råoljeutslipp i øverste mengdekategori (større enn 1.000 tonn). Hendelsen fant sted i Nordsjøen i 2007 (se Tabell 3) i forbindelse med oljelossing/-lasting.

Kapittel 7 gir informasjon om barrierer og ytelsespåvirkende forhold blant annet med bakgrunn i granskinger etter denne hendelsen.

4.2.2.2 *Kjemikalier*

Det har vært 2401 hendelser med akutte utslipp av kjemikalier i perioden.

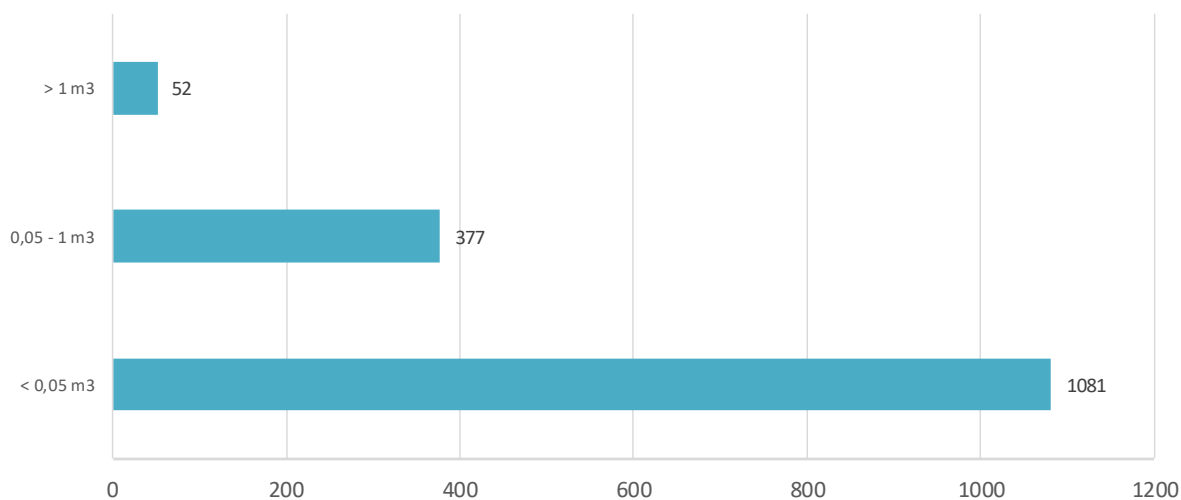

Figur 10 Hendelser med akutte kjemikalieutslipp 2001-2017, fordelt på utslippsmengde

Omlag 25% av hendelsene er større enn 1 m³.

4.2.2.3 Andre oljer

Det har vært 1510 hendelser med akutte utslipp av andre oljer i perioden.

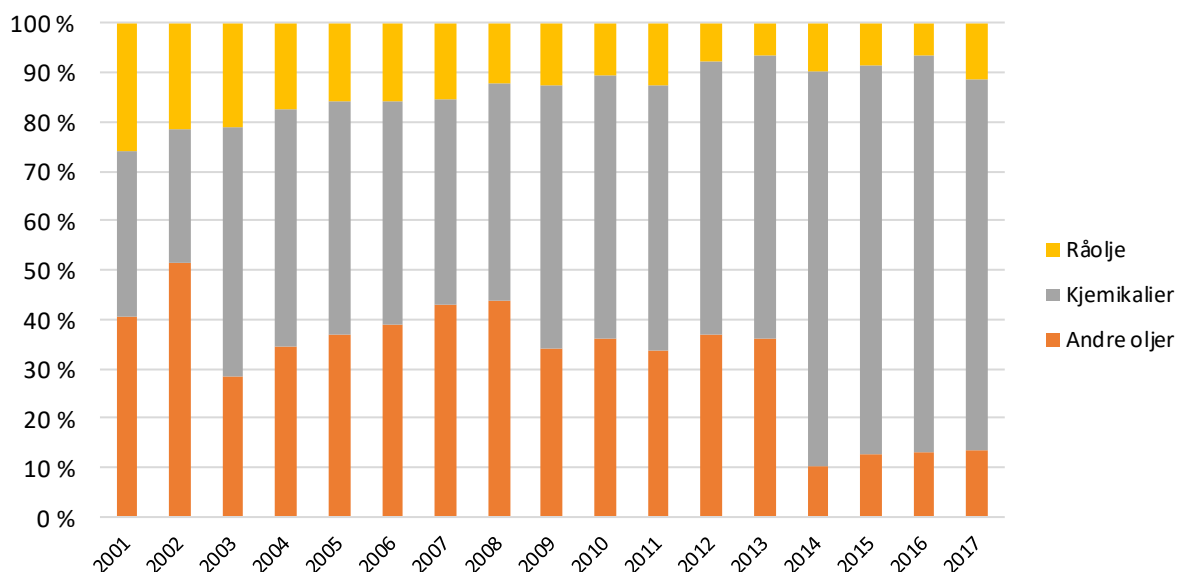

Figur 11 Hendelser med akutte utslipp av andre oljer 2001-2017, fordelt på utslippsmengde

De aller fleste hendelsene (72 %) har en utslippsmengde i laveste mengdekategorien. Kun 3 % av utslippene har vært større enn 1 m³.

4.2.3 Oppsummert

Figur 12 viser hvordan det gjennom perioden har vært en utvikling mot at hendelser med kjemikalieutslipp utgjør den største andelen av hendelser med akutte utslipp i petroleumsvirksomhet på norsk sokkel.

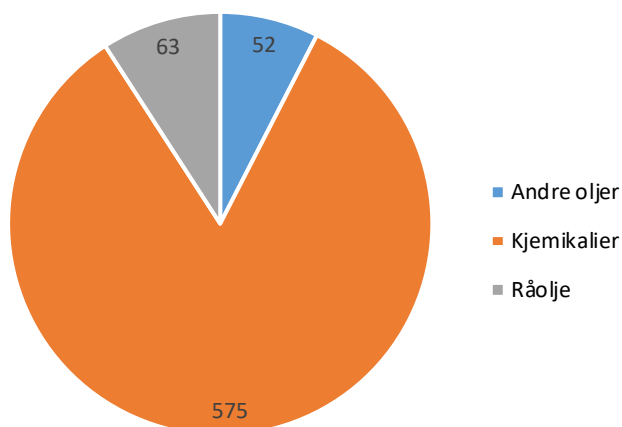

Figur 12 Antall hendelser fordelt på utslippstype

Figur 12 viser også at det skjer en overføring av hendelser fra andre oljer til kjemikalier i 2014 da regelverket ble presisert.

Hendelser med akutte utslipp av kjemikalier skiller seg også ut når vi sammenligner Figur 9 til Figur 11. Andelen hendelser med utslippsmengde større enn 1 m³ er betydelig større for kjemikalieutslipp enn tilsvarende for råoljeutslipp og utslipp av andre oljer.

Figur 13 viser hvordan hendelser i perioden med utslippsmengde større enn 1 m³ er fordelt på de ulike utslippstypene. Kjemikalieutslippene utgjør 83 % av disse.

Figur 13 Hendelser med utslippsmengde større enn 1 m³, fordelt på utslippstype

I perioden har 88% av hendelsene ført til akutte utslipp av kjemikalier og andre oljer. Av disse har 53% en utslippsmengde som er mindre enn 50 liter.

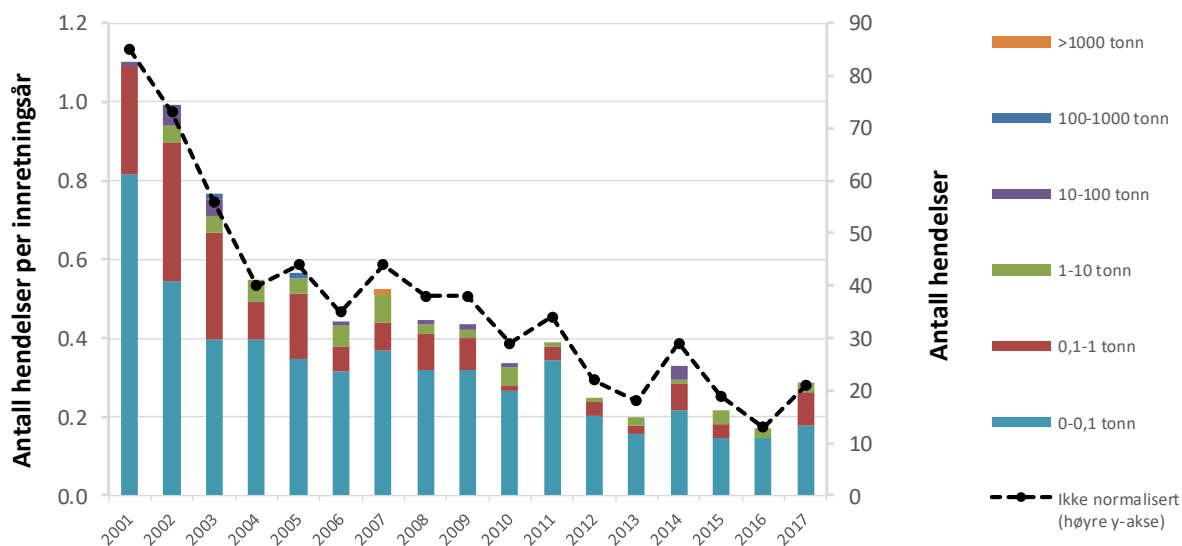
4.3 Hendelser med akutte utslipp av råolje

Under presenteres informasjon om hendelser med akutte utslipp av råolje på norsk sokkel i perioden 2001-2017. I vurderingene omtales utvikling for normaliserte verdier av antall hendelser og utslippsmengde når ikke annet er spesifisert. Det er normalisert (ref. 2.4.1) mot antall innretningsår for oljeproduserende innretninger og flyttbare boreinnretninger (se kapittel 3.3).

4.3.1 Antall hendelser

Hendelser med akutte råolje utslipp viser at ulykkesforebygging og etablerte barrierer ikke har forhindret akutt forurensning i disse tilfellene. Antall hendelser indikerer hvor ofte barrierene svikter og utvikling over tid viser om barrieresvikt skjer oftere eller sjeldnere

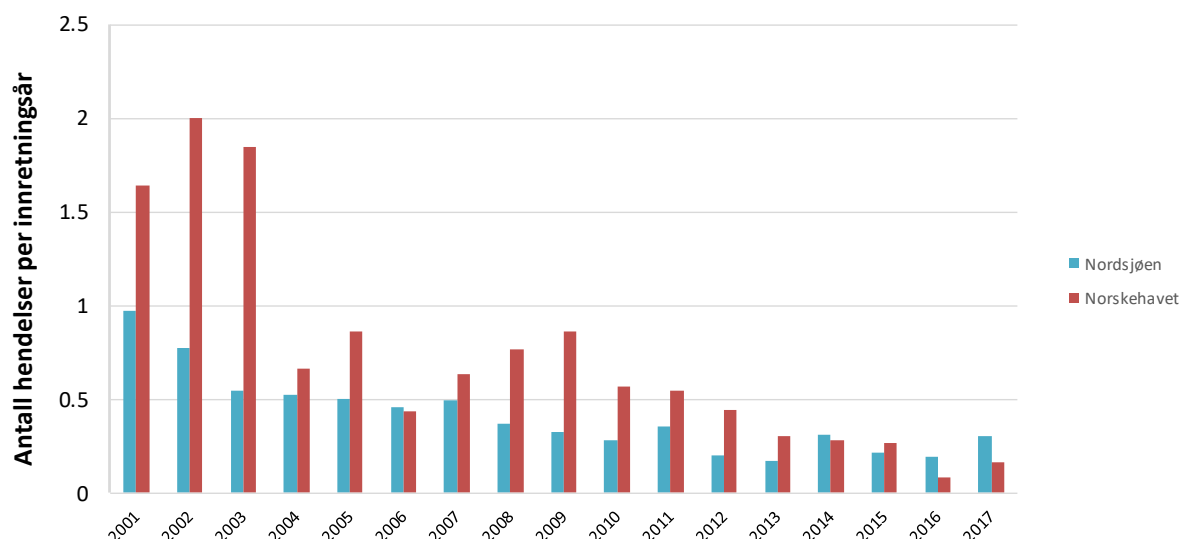
Figur 14 presenterer utviklingen for antall hendelser med akutte utslipp av råolje i perioden. Den stiplede kurven i figuren viser faktisk antall hendelser (ikke-normaliserte verdier, relatert til høyre y-akse). De fargede søylene tar hensyn til antall innretningsår (normaliserte verdier), og relaterer seg til venstre y-akse i figuren. Vi ser en tydelig nedadgående trend i perioden og en utflating i senere år. Det er en økning i antall hendelser i 2017, men antall hendelser i 2017 er likevel ikke signifikant høyere enn gjennomsnittsverdien for 10-års perioden 2007-2016.

Figur 14 Antall hendelser, råolje, norsk sokkel

Økningen fra 2016 til 2017 skyldes først og fremst hendelser med utslippsmengde mellom 100-1000 kg. Det er få hendelser med utslippsmengde større enn 1 tonn. Det er ikke grunnlag for å hevde en nedadgående trend for denne typen hendelser.

Figur 15 viser normalisert antall hendelser fordelt på havområdene.

Figur 15 Antall hendelser, råolje, havområder

Det registrerte antall hendelser i perioden 2001-2017 er 185 for Norskehavet og 447 for Nordsjøen.

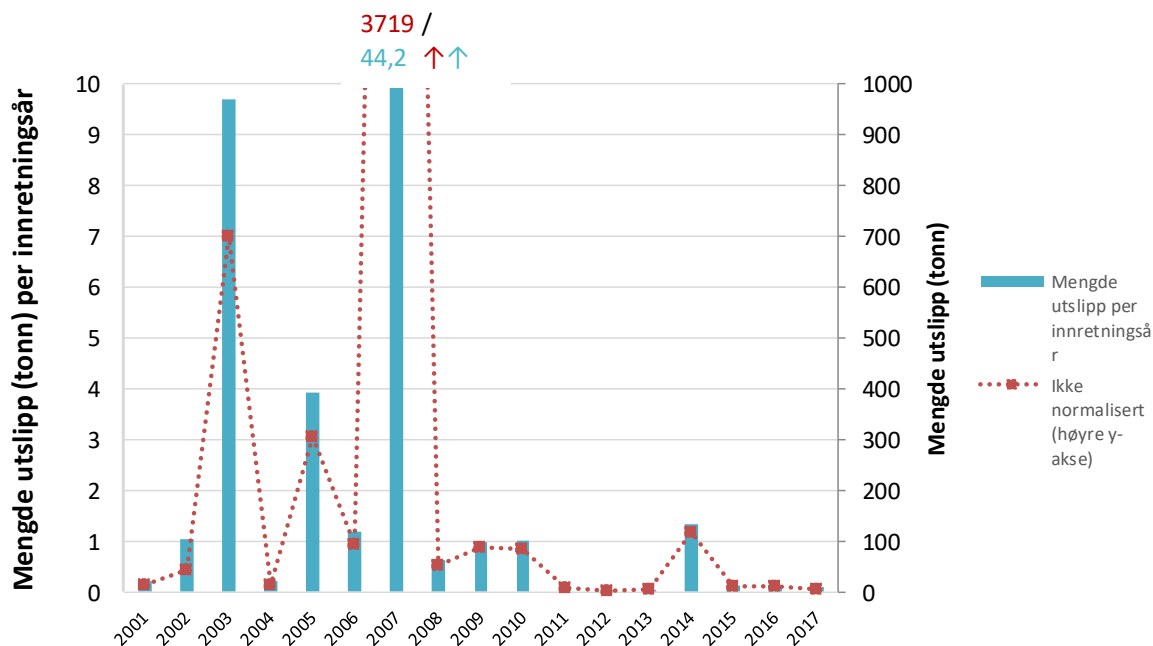
Det har vært en positiv trend i antall hendelser gjennom perioden i både Nordsjøen og Norskehavet. Vi ser en utflating i senere år i begge havområdene. Figuren viser at det har vært flere hendelser (normalisert) i Norskehavet enn i Nordsjøen i årene 2001-2013. Etter 2013 ser vi ikke lenger en forskjell mellom havområdene. De to siste årene har Nordsjøen hatt et høyere antall akutte råoljeutslipp relativt sett, enn Norskehavet.

I Norskehavet var antall hendelser i 2017 signifikant lavere enn gjennomsnittsverdien for perioden 2001-2016. Hvis man kun sammenligner med de 10 siste årene er antall akutte råoljeutslipp i 2017 ikke signifikant lavere enn gjennomsnittsverdien for perioden 2007-2016 for Norskehavet. Når det gjelder Nordsjøen er ikke antall hendelser i 2017 signifikant lavere enn gjennomsnittsverdien verken for perioden 2001-2016 eller om man sammenligner med kun de 10 siste årene.

4.3.2 Utslippsmengde

Årlig utslippsmengde viser totalt volum råolje til sjø som følge av barrieresvikt. Utvikling over tid indikerer hvor store mengder råolje til sjø fra uønskede hendelser og ulykker stiger eller synker.

I Figur 16 viser utviklingen for årlig utslippsmengde gjennom perioden. Den stiplede kurven i figuren viser utvikling for faktisk utslippsmengde (ikke normalisert).

Figur 16 Utslippsmengde av råolje totalt, norsk sokkel

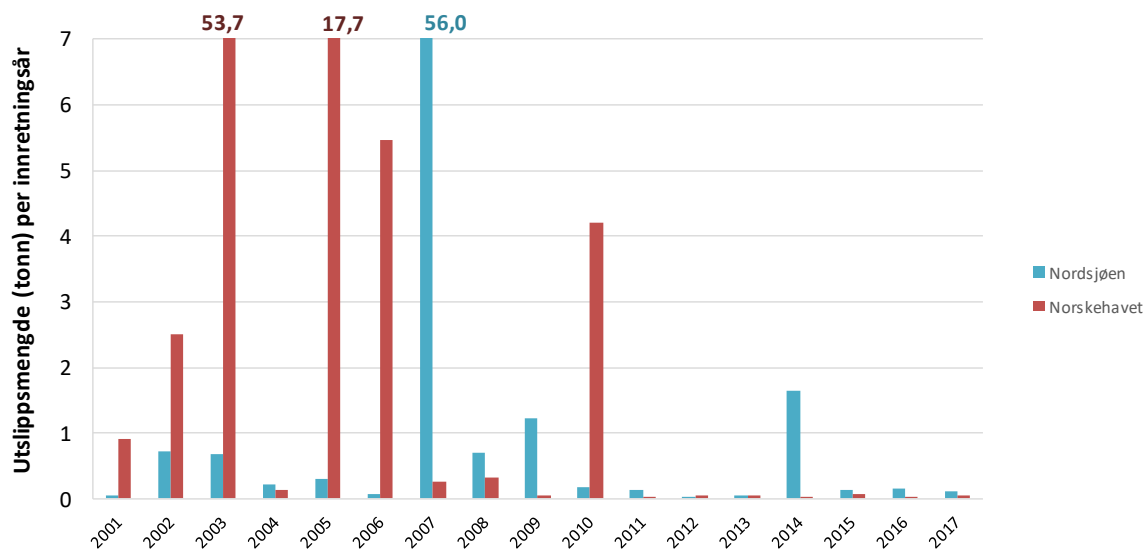
De fleste av utslippene havner i kategorien 0-0,1 tonn. De store utslagene i årlig utslippsmengde i årene 2003, 2005 og 2007 skyldes alvorligere enkelthendelser (ref. Tabell 3). I 2007 inntraff den eneste hendelsen i perioden med utslippsmengde større enn 1000 tonn (3696 tonn). Hendelsen skyldtes fullt brudd på lasteslangen under overføring av olje til tankskip. I 2003 og 2005 inntraff to hendelser med utslippsmengde i kategorien 100 – 1000 tonn. Den ene var en lekkasje fra havbunnsanlegg og den andre utslipp av produsert olje via anlegget for håndtering av produsert vann (ref. kap. 8.1).

Ved utslipp av produsert vann med oljekonsentrasjon utover tillatt verdi defineres den mengden olje til sjø som overskrider et tillatt utslipp, som akutt utslipp. Økt oljemengde i produsert vann skyldes som oftest prosessforstyrrelser eller feil i prosessanlegget, inkludert systemet for håndtering av produsert vann.

I Figur 17 presenteres årlig utslippsmengde fordelt på havområdene. Stor variasjon gjennom perioden preger bildet både i Nordsjøen og Norskehavet. I 2017 er utslippsmengden lav for begge havområdene.

Utslippsmengdene for Norskehavet og Nordsjøen har vært lave de siste 7 årene med unntak av i 2014 da det inntraff tre relativt store utslipp i Nordsjøen på henholdsvis 49, 34 og 28 tonn. De to største var utslipp av produsert olje via dreneringssystem på *eldre innretninger*. Den, hvor den ene var nær nedstengning. Den tredje hendelsen var en lekkasje fra havbunnsanlegg.

I 2017 inntraff to hendelser med utslippsmengde større enn 1 tonn. Begge var hendelser med for høye oljeverdier i produsert vann.

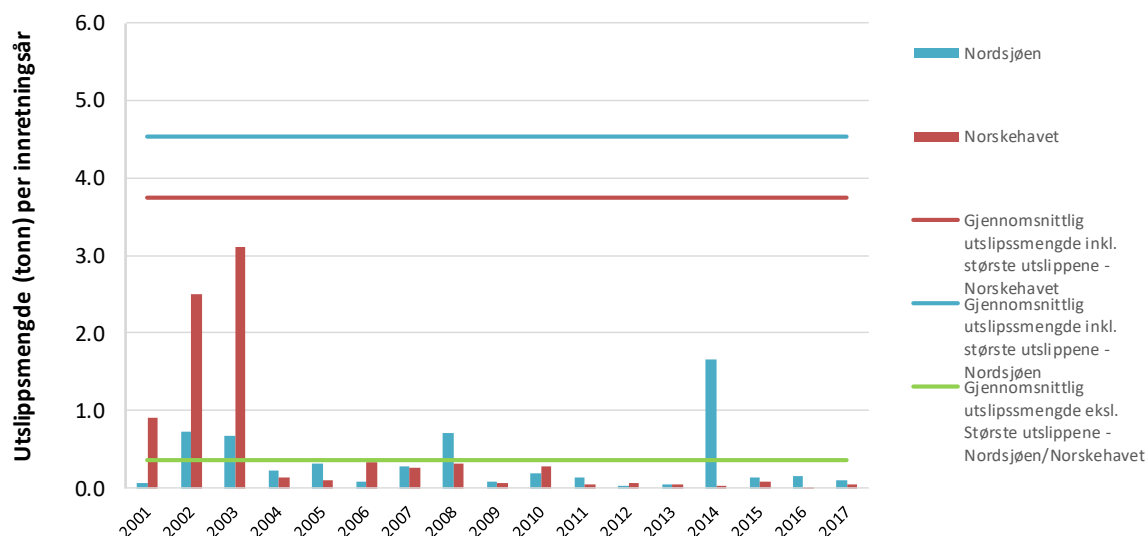
Figur 17 Utslippsmengde for råolje, havområder

Årlig utslippsmengde påvirkes i stor grad av enkelthendelser. I årene 2003, 2005 og 2007 inntraff større akutte utslipp. Disse finnes igjen både i Tabell 3 ovenfor og i Tabell 6 nedenfor og gir store utslag i Figur 16 og Figur 17.

Tabell 6 De største akutte utslipp av råolje i perioden 1999-2017

År	Mengde [tonn]	Innretning	Utslippskategori	Havområde
2003	630	Draugen	råolje	Norskehavet
2005	286	Norne	råolje	Norskehavet
2006	82	Draugen	råolje	Norskehavet
2007	3.696	Statfjord A	råolje	Nordsjøen
2009	80	Statfjord C	råolje	Nordsjøen
2010	69	Draugen	råolje	Norskehavet

I Figur 18 er hendelsene med utslipp over 50 tonn utelatt og utviklingen for det store flertallet av hendelser kommer bedre frem.

Figur 18 Hendelser med utslippsmengde under 50 tonn, (råolje)

Det er ingen klar trend for perioden når det gjelder utslippsmengde. Den relativt høye verdien i Nordsjøen i 2014 skyldes i stor grad, som nevnt ovenfor, tre hendelser med utslippsmengde i størrelsesorden 30-50 tonn.

4.3.3 Hendelser med akutt utslipp av råolje – oppsummert

Vi ser en nedgang i antall hendelser med akutte råoljeutslipp gjennom perioden. Reduksjonen skyldes hovedsakelig en nedgang i hendelser med akuttutslipp i de laveste mengdekategoriene. I siste halvdel av perioden har årlig utslippsmengde variert rundt et lavere nivå sammenliknet med første halvdel av perioden. Når hendelser med utslipp i høyere mengdekategorier inntreffer påvirker det samlet utslippsmengde i stor grad.

Det har inntruffet få hendelser med større utslippsmengde i perioden. Det er ikke belegg for å anta en nedadgående trend for disse. Det er heller ikke grunnlag for å anta en sammenheng mellom antall hendelser og hendelsenes samlede alvorlighetsgrad.

Denne informasjonen må sees i sammenheng med informasjon i kapittel 5 Tilløpshendelser som kan føre til akutte råoljeutslipp, kapittel 6 om Barentshavet, kapittel 7 om havbunnsinnretninger).

4.4 Hendelser med akutte utslipp av andre oljer

Under presenteres informasjon om hendelser med akutt utslipp av andre oljer i perioden. Utfyllende informasjon om rapporteringskategorier finnes i kap. 2.3.1.1. I vurderingene omtales utvikling for normaliserte verdier av antall hendelser og utslippsmengde når ikke annet er spesifisert. Det er normalisert mot antall innretningsår for oljeproduserende innretninger og boreinnretninger, gassprodusenter og floteller (Se kapittel 3.3).

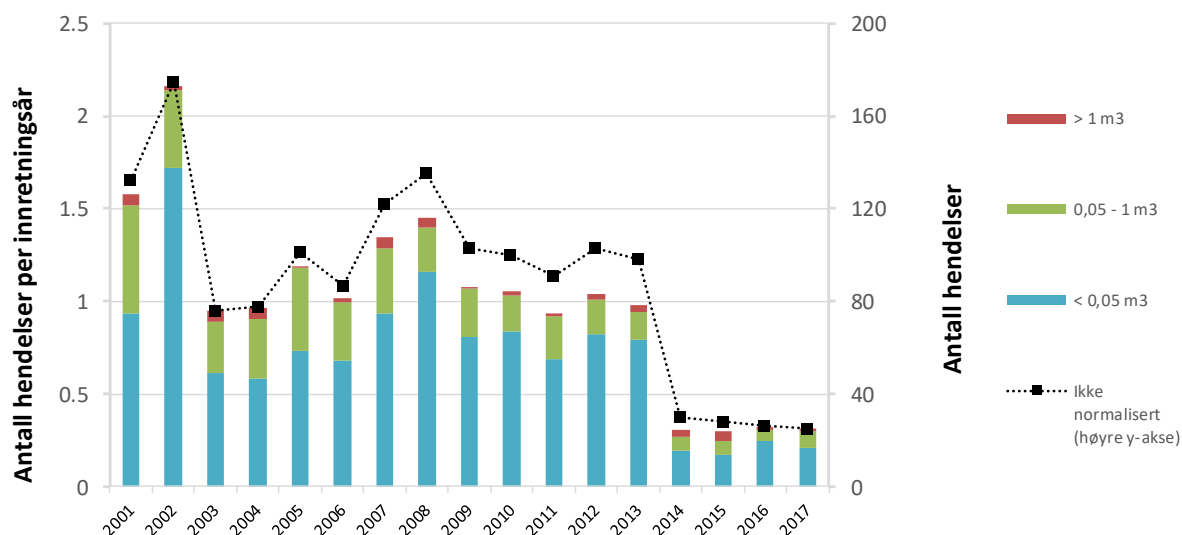
12 hendelser (av totalt 1522 i perioden) har det ikke vært mulig å klassifisere på havområde da den flyttbare innretningen der utslippet inntraff, har operert i flere havområder i løpet av et år og fordi dato ikke er oppgitt i EPIM. Disse hendelsene inntraff 2001 og 2005, og er ikke inkludert i analysen.

I figurene under illustreres utvikling for antall hendelser og utslippsmengde for alle typer andre oljer samlet. I vedlegg A er det en oversikt over datagrunnlaget. Den viser fordelingen av antall hendelser både på havområdene og på de ulike oljetypene.

4.4.1 Antall hendelser

Hendelser med akutte utslipp av andre oljer viser at ulykkesforebygging og etablerte barrierer ikke har forhindret akutt forurensning i disse tilfellene. Antall hendelser indikerer hvor ofte barrierene svikter og utvikling over tid viser om barrieresvikt skjer oftere eller sjeldnere.

I Figur 19 presenteres antall hendelser med akuttutslipp av andre oljer på norsk sokkel i perioden. Den stiplede kurven i figuren angir utvikling for det faktiske antall hendelser (ikke-normaliserte verdier).

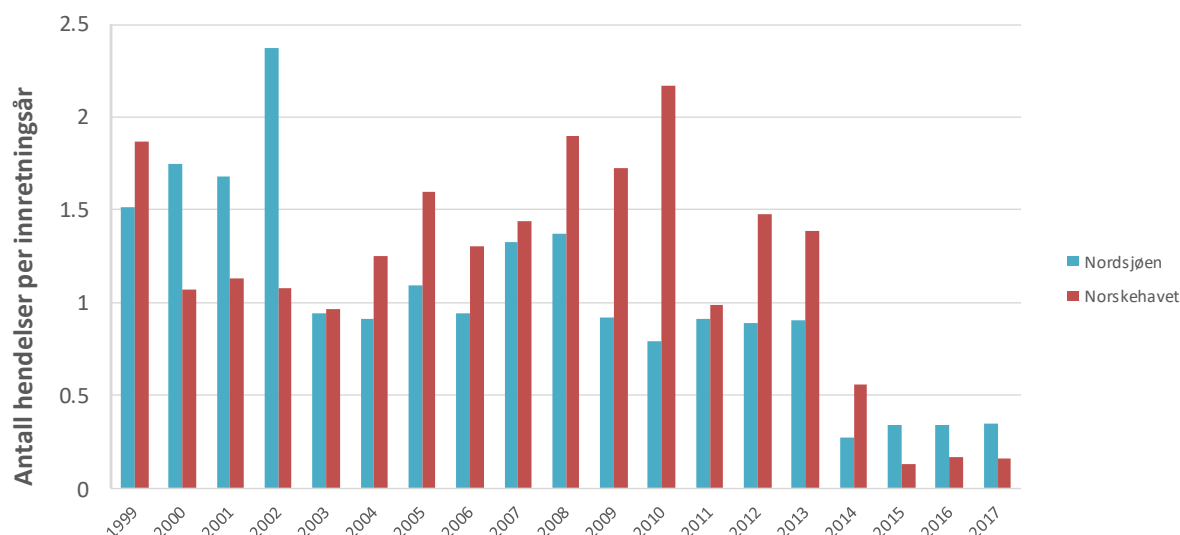

Figur 19 Antall hendelser (andre oljer), norsk sokkel

Etter 2002 har antall hendelser vært relativt stabilt helt fram til 2013. Den markante nedgangen i 2014 er relatert til presisering av regelverket (ref. kapittel 2.3.1.2 og 4.2.1). Antall hendelser etter 2014 er relativt stabilt og det kan se ut som en utvikling med mindre variasjon rundt et stabilt nivå fortsetter. Vi ser ingen nedadgående trend.

Figur 19 viser også hvordan hendelsene fordeler seg på de tre mengdekategoriene. Fordelingen har vært omtrent 72 % i laveste kategori, 25 % i midterste, og 3% i høyeste.

I Figur 20 presenteres antall hendelser med akuttutslipp av andre oljer fordelt på havområdene.

Figur 20 Antall hendelser (andre oljer), havområder

I Nordsjøen har antall hendelser variert rundt et relativt stabilt nivå gjennom hoveddelen av perioden. For Norskehavet er det større årlige variasjoner.

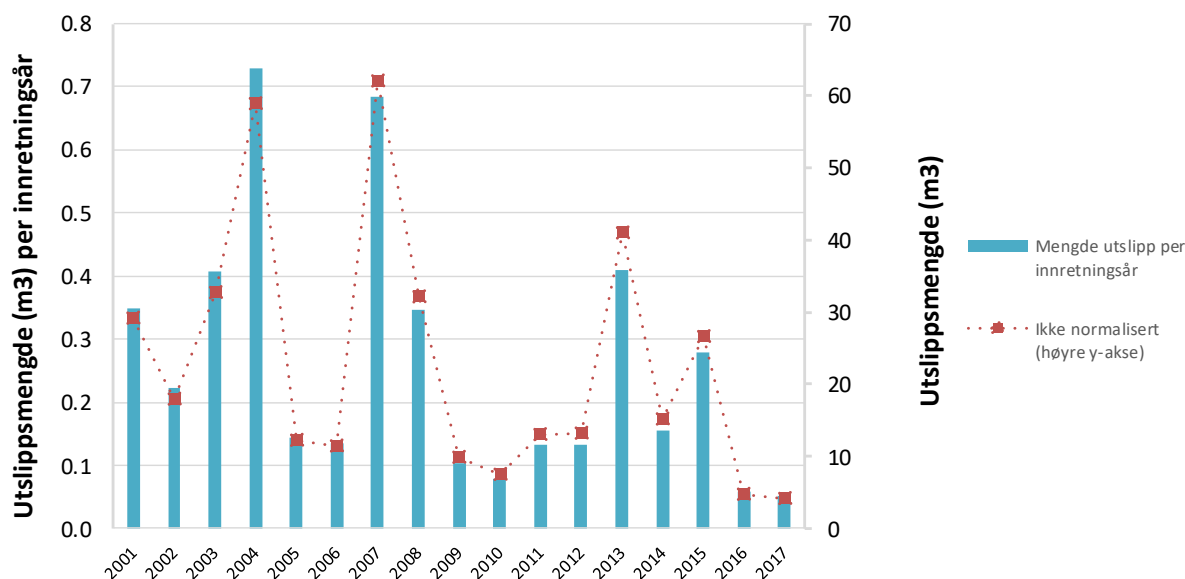
Figur 20 viser at i perioden 2003-2014 har Norskehavet hatt høyere antall hendelser per innretningsår enn Nordsjøen. Totalt antall ikke-normaliserte hendelser er for alle år lavere i Norskehavet enn i Nordsjøen.

Antall hendelser for Norskehavet er på et lavt nivå i 2015-2017. For første gang siden 2003 er verdiene for Norskehavet lavere enn tilsvarende i Nordsjøen.

4.4.2 **Utslippsmengde**

Årlig utslippsmengde viser totalt volum av andre oljer til sjø som følge av barrieresvikt. Utvikling over tid indikerer om utslippsmengden fra uønskede hendelser og ulykker gjennom året stiger eller synker.

I Figur 21 vises den årlige utslippsmengden fra hendelser med akuttutslipp av andre oljer. Den stiplede kurven i figuren angir utvikling for faktisk utslippsmengde (ikke normalisert).

Figur 21 Utslippsmengde for andre oljer, norsk sokkel

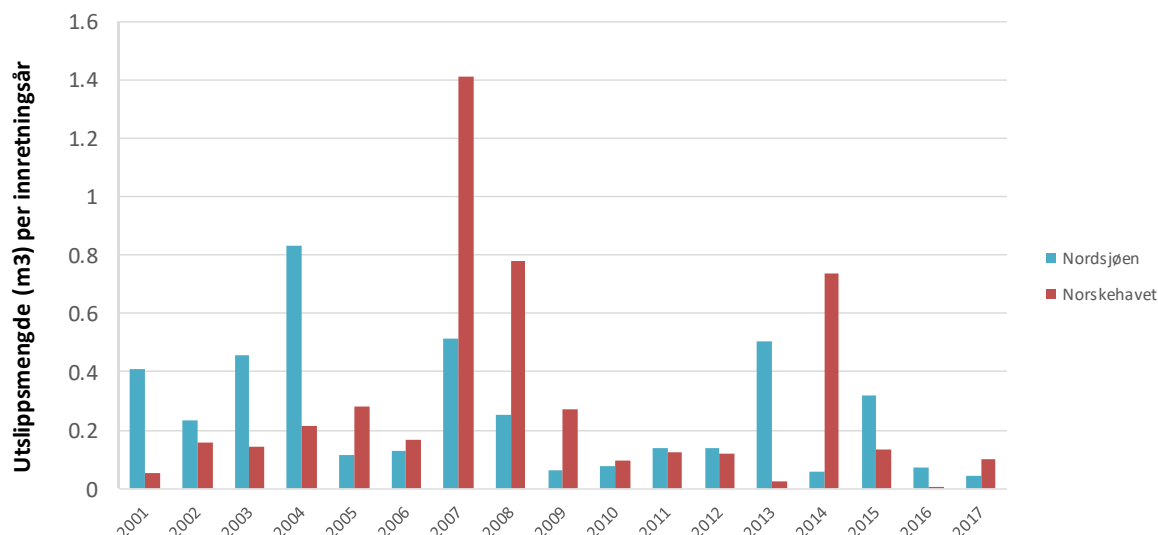
Det er store variasjoner i utslippsmengde gjennom perioden og ingen trend kan ses. Både faktisk og normalisert utslippsmengde i 2016 og 2017 har sine laveste verdier i perioden. De to siste årene har det funnet sted et lavt antall hendelser og kun to med akuttutslipp større enn 1 m³. Disse var på 3,4 m³ (2016) og 1,3 m³ (i 2017). Enkelthendelser med større utslippsmengder gir store utslag. Den relativt høye verdien i 2015 skyldes hovedsakelig et utslipp av diesel på 16 m³ i Nordsjøen.

Tabellen nedenfor viser de største akutte utslippene (over 15 m³) av andre oljer på norsk sokkel i perioden 1999-2017

Tabell 4 De største akutte utslipp av andre oljer på norsk sokkel i perioden 1999-2017

År	Mengde [m ³]	Innretning	Utslippskategori	Havområde
1999	61	Troll B	andre oljer	Nordsjøen
1999	28	Veslefrikk	andre oljer	Nordsjøen
2004	45	Heimdal	diesel	Nordsjøen
2007	20	Snorre	diesel	Nordsjøen
2007	22	Åsgård	diesel	Norskehavet
2013	20	Glitne	diesel	Nordsjøen
2015	16	West Alpha	diesel	Nordsjøen

I Figur 22 presenteres årlig utslippsmengde fordelt på havområdene.

Figur 22 Utslippsmengde av andre oljer, havområder

I både Norskehavet og Nordsjøen er det stor variasjon i utslippsmengde gjennom perioden og ingen trend kan ses. Den gjennomsnittlige utslippsmengden (normalisert) i perioden 2001-2017 er i størrelsesorden 0,3 m³ i begge havområder.

Den høye verdien i Norskehavet i 2014 skyldes hovedsakelig to større utslipp på henholdsvis 4,5 m³ og 6 m³. Den høye verdien i 2007 i Norskehavet skyldes en hendelse med akuttutslipp av diesel på 22 m³ (Se Tabell 4), mens den høye verdien i 2008 skyldes ett utslipp av andre oljer på 2 m³ og to utslipp av diesel på henholdsvis 7 m³ og 3 m³.

I Nordsjøen er den høyeste verdien i perioden i 2004, noe som hovedsakelig skyldes ett stort utslipp av diesel på 45 m³ dette året (Se Tabell 4).

4.4.3 Hendelser med andre oljer – oppsummert

Antall hendelser med akutte utslipp av andre oljer har gjennom størstedelen av perioden variert rundt et relativt stabilt nivå. Det er ingen tydelig forbedring. De siste tre årene har imidlertid utviklingen vist et stabilt lavt nivå. Det antas at nedgangen i antall hendelser de siste årene skyldes regelverkspresiseringen i 2014.

Vurderingen av antall hendelser gjennom perioden indikerer at hendelser skjer oftere i Norskehavet enn i Nordsjøen. Det har imidlertid endret seg i senere år. De tre siste årene er har verdiene i Nordsjøen vært høyere enn i Norskehavet.

Det er stor variasjon i årlig utslippsmengde i perioden og ingen klar trend.

4.5 Hendelser med akutte utslipp av kjemikalier

Under presenteres informasjon om hendelser med akutte utslipp av kjemikalier i perioden. Utfyllende informasjon om rapporteringskategorier finnes i kap. 2.3.1.1. I vurderingene omtales utvikling for normaliserte verdier av antall hendelser og utslippsmengde når ikke annet er spesifisert. Det er normalisert mot antall innretningsår for oljeproduiserende innretninger, boreinnretninger, gassprodusenter og floteller (Se kapittel 3.3).

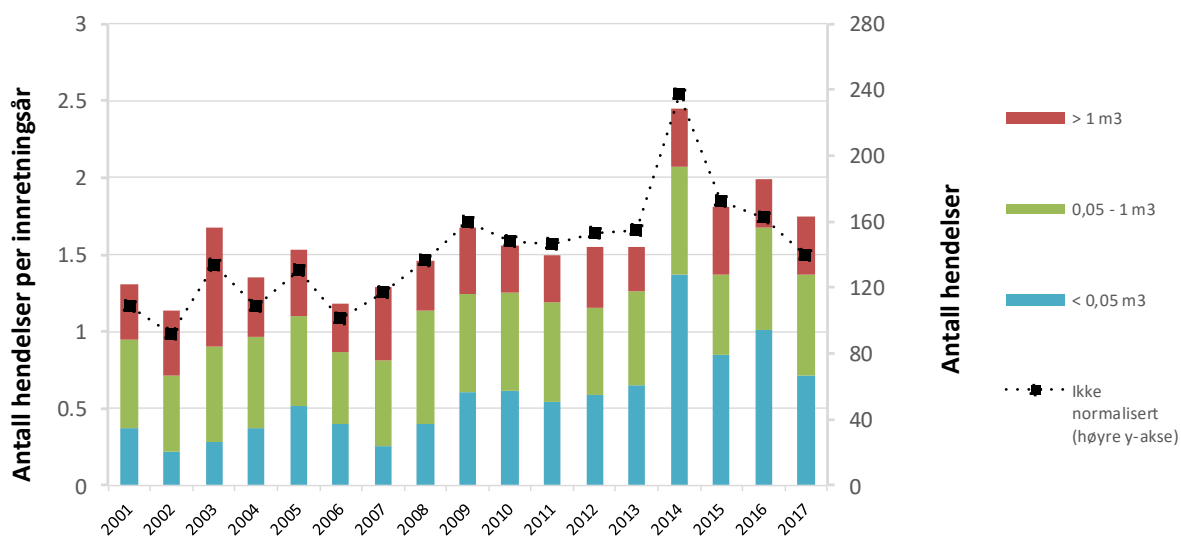
18 hendelser (av totalt 2422 i perioden 2001-2017) er registrert med ukjent havområde (flyttbare innretninger hvor opplysninger har manglet eller utilstrekkelig informasjon). Dette gjelder hendelser fra 2001, 2002 og 2006. I tillegg er to av de registrerte utslippene i 2013 forbundet med kaksinjeksjon og 1 hendelse fra 2015 skjedd på et løftefartøy. Disse hendelsene utelates fra analysen, slik at det totalt er 2401 utslipp som inkluderes i datagrunnlaget.

I figurene under illustreres utvikling for antall hendelser og utslippsmengde for alle typer kjemikalier samlet. For hvert av de tre havområdene er det imidlertid vist en tabell i Vedlegg A med oversikt over datagrunnlaget der antall hendelser er fordelt på kjemikalietype.

4.5.1 **Antall hendelser**

Hendelser med akutte utslipp av kjemikalier viser at ulykkesforebygging og etablerte barrierer ikke har forhindret akutt forurensning i disse tilfellene. Antall hendelser indikerer hvor ofte barrierene svikter og utvikling over tid viser om barrieresvikt skjer oftere eller sjeldnere.

I Figur 23 presenteres antall hendelser med akutte utslipp av kjemikalier på norsk sokkel i perioden. Den stiplede kurven i figuren angir utvikling for ikke-normaliserte verdier.

Figur 23 Antall akutte utslipp av kjemikalier totalt, norsk sokkel

Antall hendelser har variert rundt et relativt stabilt nivå gjennom hoveddelen av perioden.

Den markante økningen i 2014 følger av regelverkspresiseringen (Ref. kapittel 2.3.1.2 og 4.2.1). Det er derfor ikke mulig å trekke klare konklusjoner fra sammenligninger av resultater for 2014-2017 med andre år eller hele perioden. 2017 har det laveste antall hendelser siden 2014.

I Figur 24 vises antall hendelser med akutte utslipp av kjemikalier i Nordsjøen og Norskehavet.

Figur 24 Antall akutte utslipp av kjemikalier, havområder

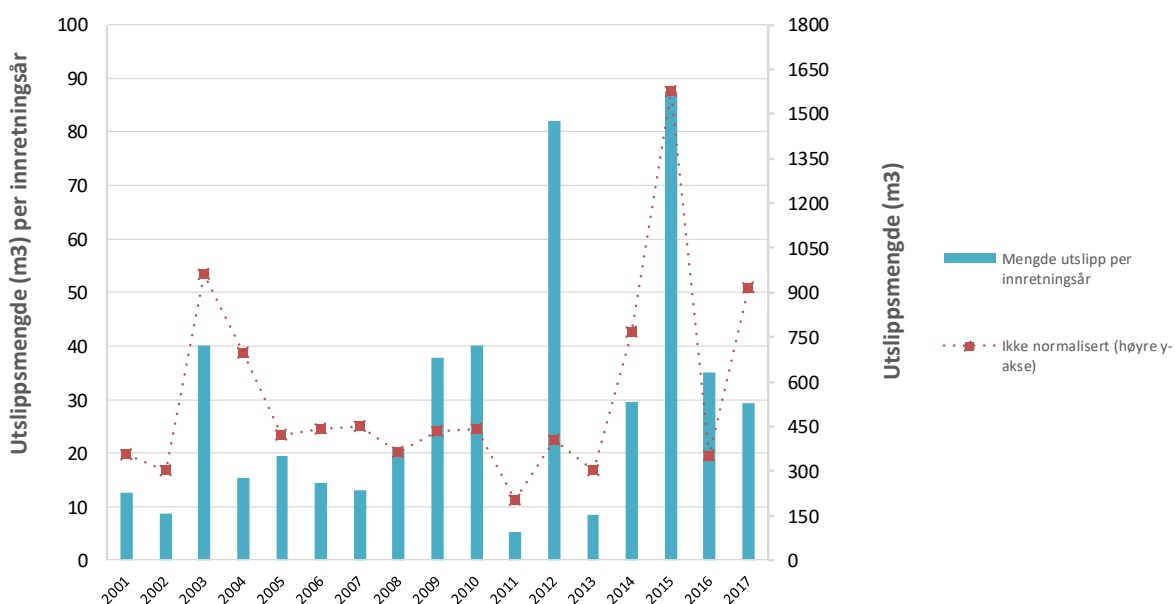
I Nordsjøen har antall hendelser variert rundt et relativt stabilt nivå i gjennom perioden. For Norskehavet er det større årlige variasjoner. Det har vært en positiv utvikling i antall hendelser i Norskehavet de siste årene.

Gjennom hele perioden har de normaliserte verdiene for antall hendelser med kjemikalieutslipp vært høyere i Norskehavet enn i Nordsjøen. Totalt antall ikke-normaliserte hendelser er for alle år lavere i Norskehavet enn i Nordsjøen.

4.5.2 Utslippsmengde

Årlig utslippsmengde viser totalt volum kjemikalier til sjø som følge av barrieresvikt. Utvikling over tid indikerer om mengden kjemikalier til sjø fra uønskede hendelser og ulykker stiger eller synker.

Figur 25 viser utviklingen for årlig utslippsmengde av kjemikalier til sjø som følge av akutte utslipp. Den stiplede kurven i figuren viser utvikling for faktisk utslippsmengde (ikke normalisert).

Figur 25 Utslippsmengde av kjemikalier, norsk sokkel

Utslippsmengden av kjemikalier totalt på norsk sokkel varierer sterkt fra år til år. Det er ingen tydelig positiv utvikling. Utslippsmengden fra hendelser med utslipp i øverste alvorlighetskategori ($>1 \text{ m}^3$) utgjør 97% av den totale utslippsmengden i perioden. Videre er 30 % av utslippsmengden i perioden forårsaket av 12 utslipp på over 100 m^3 .

Tabell 7 viser de største akutte kjemikalieutslippene (større enn 150 m^3) i perioden 1999-2017. Merk at det hittil største enkeltutslippet i perioden inntraff i 2017.

Tabell 7 De største akutte utslipp av kjemikalier i perioden 2001-2017

År	Mengde [m^3]	Innretning	Utslippskategori	Havområde
2004	213	Snorre A	annen borevæske	Nordsjøen
2004	184	Snorre A	oljebasert borevæske	Nordsjøen
2014	152	Sleipner T	kjemikalier	Nordsjøen
2014	230	West Navigator	oljebasert borevæske	Norskehavet
2015	226	Snorre B	oljebasert borevæske	Nordsjøen
2015	599	Transocean Barents	kjemikalier	Norskehavet
2017	600	Troll C	Vannbasert borevæske	Nordsjøen

I tillegg har det inntruffet fem hendelser med utslippsmengde mellom $100\text{-}150 \text{ m}^3$ i perioden. Disse fordeler seg også jevnt på havområdene. Det har i tillegg vært flere større lekkasjer av kjemikalier fra kaksinjeksjonsbrønner. Hendelser med akutte utslipp fra kaksinjeksjonsbrønner er ikke inkludert i tabellen ovenfor, se kapittel 10.

Vi ser at de fire største kjemikalieutslippene i perioden har funnet sted i 2014, 2015 og 2017.

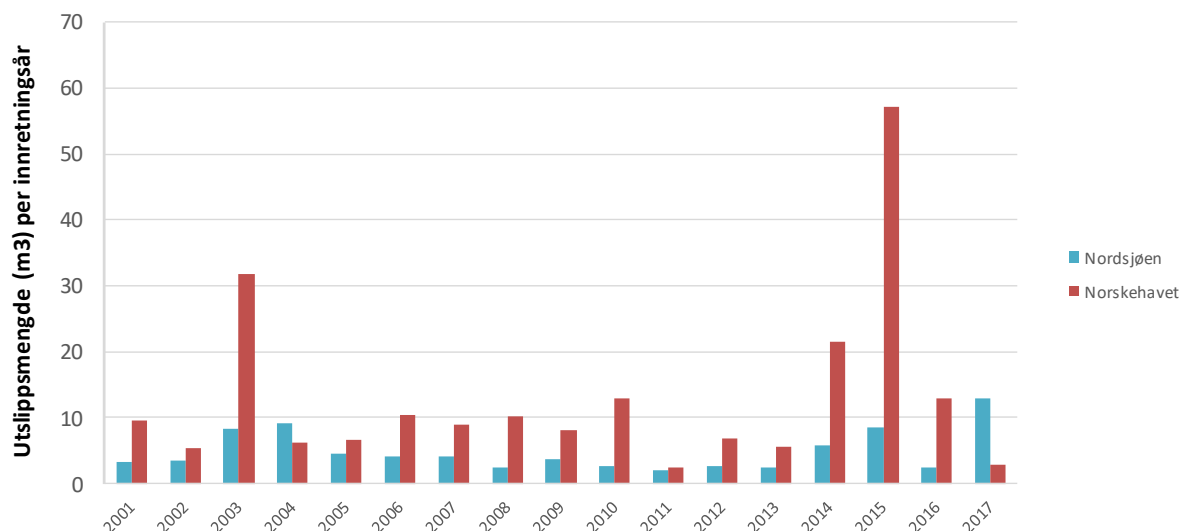
I 2014 ble 230 m^3 oljebasert borevæske sluppet til sjø fra en flyttbar boreinnretning da automatisk nødavstengning ble aktivert med rør i hullet. En rask værendring tvang innretningen av lokasjon. Frakopling fra brønnen var dermed ikke planlagt, og sementstinger ble kuttet og droppet i brønnen før nedre stigerørspakke (LMRP) ble stengt.

Det største utslippet i 2015 var på 599 m^3 og inntraff under boring med brønnsikringsventilen (BOP) plassert på havbunnen. En lekkasje fra kontrollsystemet på BOP ble oppdaget i midten av mars og den pågikk til boreoperasjonen ble avsluttet i midten av juni. Utslippet var av såkalt BOP-væske. Barrierefunksjonen til brønnsikringsventilen (BOP) ble vurdert som intakt.

Det andre store utslippet i 2015 inntraff under lasting/lossing av oljebasert borevæske. Slangebrudd på lasteslangen ble ikke oppdaget og hele lasten på 226 m^3 gikk til sjø.

I 2017 fant hendelsen med det største kjemikalieutslippet i perioden sted (ref. Tabell 7). Hendelsen inntraff under produksjonsboring som følge av at det ble boret inn i kryssende brønnbane. Borevæske strømmet inn i den midlertidig nedstengte brønnen. Da produksjonen i denne startet opp igjen produserte denne brønnen borevæsken som fulgte med produsert vann til sjø. Hendelsen medførte utslipp av borevæske via anlegget som behandler og slipper ut produsert vann. Dette skjedde i Nordsjøen.

I Figur 26 vises utslippsmengde av kjemikalier for Nordsjøen og Norskehavet.

Figur 26 *Utslippsmengde av kjemikalier, havområder*

Vi ser at det er høye verdier for årlig utslippsmengde både i Norskehavet og i Nordsjøen i senere år. I 2014 og 2015 skyldes det de to store utslippene beskrevet over (ref. Tabell 7). I 2016 bidrar særlig 2 utslipp på 58 og 40 m³ til samlet årlig utslippsmengde i Norskehavet. Det største enkeltutslippet av kjemikalier i 2016 fant sted i Nordsjøen og var på 75 m³. Det har forekommet et stort utslipp, også sammenlignet med årene tilbake til 2001, av borevæske i Nordsjøen i 2017. Utslippet var på 600 m³ (ref. Tabell 7).

I perioden 2001-2017 har gjennomsnittlig utslippsmengde (normalisert pr. innretningsår) vært litt mer enn 2,5 ganger høyere i Norskehavet (12,9 m³) enn i Nordsjøen (4,8 m³). Dersom en ser på utslippsmengde (m³) per hendelse, så er utslippsmengde per utslipp i Norskehavet signifikant høyere enn i Nordsjøen (ref. kapittel 11.3.2).

4.5.3 **Antall hendelser og utslippsmengde fordelt på rapporteringskriterier**

Etter 2005 er de akutte utslippene av kjemikalier hovedsakelig rapportert inn i kategoriene kjemikalier, olje- og vannbasert borevæske. Figur 27 viser antall hendelser fra 2005 til 2017 fordelt på disse kategoriene.

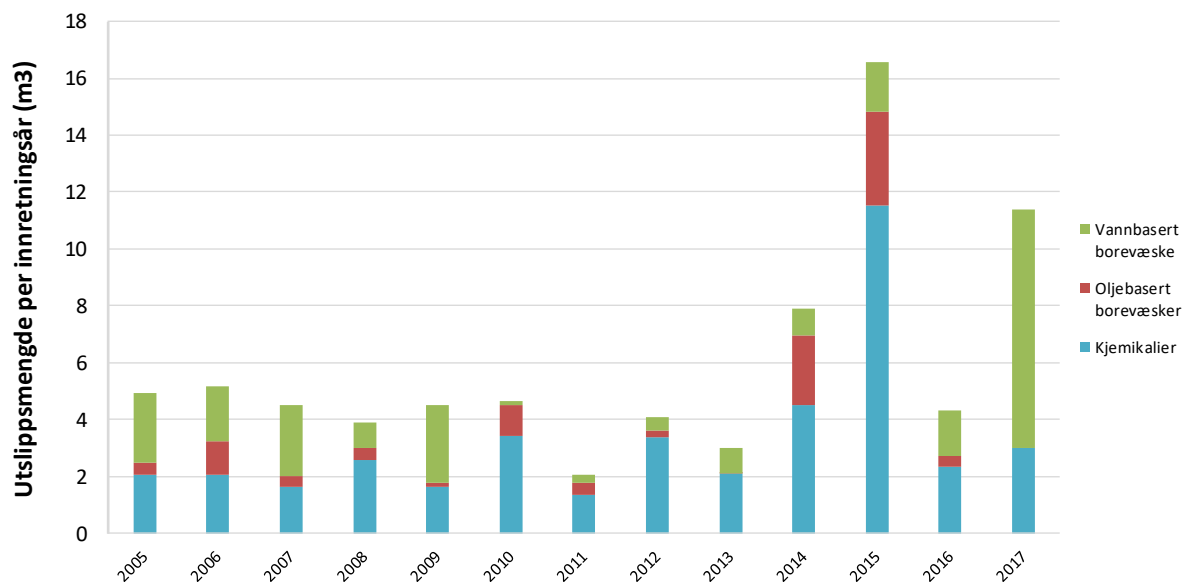

Figur 27 *Antall hendelser per kjemikalietype, norsk sokkel*

Vi ser at kategorien kjemikalier dominerer. Under samlebegrepet kjemikalier rapporteres for eksempel utslipp av brannskum, sement, hydraulikkolje, BOP-væske, barrierevæske,

TEG, MEG, etc. Andelen utslipp av denne typen ser ut til å ha økt de siste årene, men det er vår vurdering at det kan forklares med regelverkspresiseringen i 2014 (ref. 2.3.1.2 og 4.2.1) som omhandlet rapportering i denne kategorien.

Figur 28 viser hvordan den årlige utslippsmengden i samme periode fordeler seg på rapporteringskategoriene.

Figur 28 Utslippsmengde per kjemikalietype, norsk sokkel 2005-2017

Vi ser at bidraget knyttet til oljebasert borevæske er stort i 2014 og 2015. I Tabell 7 finner vi et stort utslipp av oljebasert borevæske i både i 2014 og 2015. I 2017 er bidraget fra oljebasert borevæske borte. Tabell 7 viser også at det i 2015 inntraff en hendelse med stor utslippsmengde i kategorien kjemikalier. I 2017 har det vært en hendelse med et stort utslipp av vannbasert borevæske. Dette vises tydelig i figuren.

Resultatene fra RNNP-arbeidet har gjennom årene vist at enkelthendelser med stor utslippsmengde gir store utslag. Figur 23 og Figur 27 ovenfor viser dessuten at presiseringen av regelverket i 2014 (ref. 2.3.1.2 og 4.4.1) i hovedsak medførte en overføring av hendelser med utslippsmengde mindre enn 50 liter fra andre oljer til kjemikalier. Vi antar derfor at økningen i årlig utslippsmengde i senere år ikke er relatert til regelverksendringen.

4.5.4 Hendelser med akutte utslipp av kjemikalier – oppsummert

I siste halvdel av perioden har antall hendelser med akuttutslipp av kjemikalier stabilisert seg på et høyt nivå. Årlig utslippsmengde indikerer en negativ utvikling i samlet alvorlighet i senere år. Det har vært en positiv utvikling i antall hendelser i Norskehavet i senere år. Det bidrar til at nivået for antall hendelser i 2017 er tilsvarende som nivået før regelverksendringen i 2014.

Fra Tabell 4 vet vi at hendelser med akutte utslipp av kjemikalier er dominerende og at de etter regelverkspresisering i 2014 utgjør om lag 75-80 % av det totale antall hendelser i petroleumsvirksomhet på norsk sokkel. Det er om lag 25% av hendelsene med kjemikalieutslipp som får et utslippsvolum større enn 1 m³. Det er en betydelig større andel enn hva vi finner for hendelser med akutte utslipp av råolje og andre oljer. Hendelsene med volum større enn 1 m³ utgjør 96% av samlet akutt kjemikalieforurensning i perioden.

I 2017 inntraff fem hendelser med kjemikalieutslipp over 20 m³. Den samlede utslippsmengden fra disse hendelsene utgjør 84% av totalt volum i 2017. To av disse var utilsiktede utslipp av vannbasert borevæske, deriblant ett på 600 m³ (ref. 4.5.2).

5. Tilløpshendelser som kan føre til akutte råoljeutslipp

Dette kapittelet inneholder informasjon om tilløpshendelser på norsk sokkel i perioden 2001-2017. Dette er uønskede hendelser som *kunne* utviklet seg til *ulykke* dersom flere barrierer hadde sviktet, og ført til akutte råoljeutslipp til sjø (ref 2.3.2).

Tilløpshendelsene er rapportert inn som bestemte Definererte Fare- og Ulykkeshendelser (DFU) (ref. 2.3.2.1). Prosesslekkasjer (DFU1), brønnkontrollhendelser (DFU3), lekkasjer og skader på stigerør, rørledning og undervannsproduksjonsanlegg (DFU9-10) og konstruksjonshendelser (DFU5-8) er vurdert som relevante hendelsestyper. Disse er valgt slik at de til sammen skal gi et godt bilde av hendelsesforløp som kunne ført til vesentlige akutte utslipp av råolje. Under presenteres indikatorer per DFU og for DFUene samlet sett.

Tilløpshendelser er uønskede hendelser med potensial for akutt forurensning. Tilløpshendelser viser at etablerte barrierer har forhindret akutt utslipp av råolje til sjø. Antall tilløpshendelser viser hvor ofte feil, fare- og ulykkessituasjoner oppstår og krever at barrierer fungerer og forhindrer eskalering til en ulykke eller storulykke, og mulig akutt forurensning. Utviklingen for antall tilløpshendelser over tid sier noe om effektiviteten av ulykkesforebygging blant annet gjennom robust design og operasjon.

I RNNP det er det brukt en risikoanalytisk tilnærming for å utarbeide indikatorer for alvorlighet, også kalt risikoindikatorer. Generelle antakelser sammen med spesifikke egenskaper ved tilløpshendelsene ligger til grunn. Framgangsmåten er detaljert beskrevet i Metoderapporten (ref. 1) og hovedtrekk ved metoden er beskrevet i kapittel 2.3.2.2. Begrensninger det er viktig å være klar over for å forstå disse indikatorene er omtalt i delkapittel 1.3.

Risikoindikatorene uttrykker tilløpshendelsenes alvorlighet gjennom utviklingspotensial med hensyn på akutt råoljeutslipp. Indikatorene for alvorlighet synliggjør betydningen av ulykkesforebygging og barrierer for å forhindre, begrense og stanse akutt forurensning. Utviklingen gjennom perioden indikerer om det registreres flere/færre alvorligere tilløpshendelser over tid, hvordan tilløpshendelsenes alvorlighetsgrad utvikler seg, og om tilløpshendelser potensielt kunne gitt større eller mindre utslipp.

Den vertikale aksene er kalt relativ risikoindikator i figurene under (ref. 1.6.1). Verdiene i søylene er normalisert for å legge til rette for sammenligning av resultater (ref. 2.4.1). De er beregnet med 3 års rullerende gjennomsnitt for å tydeliggjøre trender (ref. 2.4.3) og er oppgitt relativt til et referanseår (ref. 2.4.2), derav begrepet relativ risikoindikator. Her er referanseåret 2005 og søyleverdien er satt lik 1 dette året.

Det er også utarbeidet totalindikatorer som sier noe om utvikling i antall tilløpshendelser og hendelsenes potensial. Totalindikatorene indikerer også hvordan ulike typer tilløpshendelser bidrar til hendelsespotensialet totalt sett. Dette er informasjon som kan være nyttig i vurderinger av hvor oppmerksomhet bør rettes.

Informasjonen fra indikatorene i dette kapittelet sammenliknes med tilsvarende informasjon fra RNNP personellrisiko i kapittel 8.3. Dette gir tilleggsinformasjon om barrierer.

Under presenterer vi resultater for norsk sokkel samlet sett. Vi har også gjort en sammenlikning av utvikling i Norskehavet og Nordsjøen. Informasjon om tilløpshendelser i Barentshavet finnes i kapittel 6.2 (ref. 2.3). Det er lagt vekt på trender gjennom perioden heller enn resultater fra enkeltår.

5.1 Hydrokarbonlekkasjer – prosesslekkasjer (DFU 1)

5.1.1 Antall prosesslekkasjer

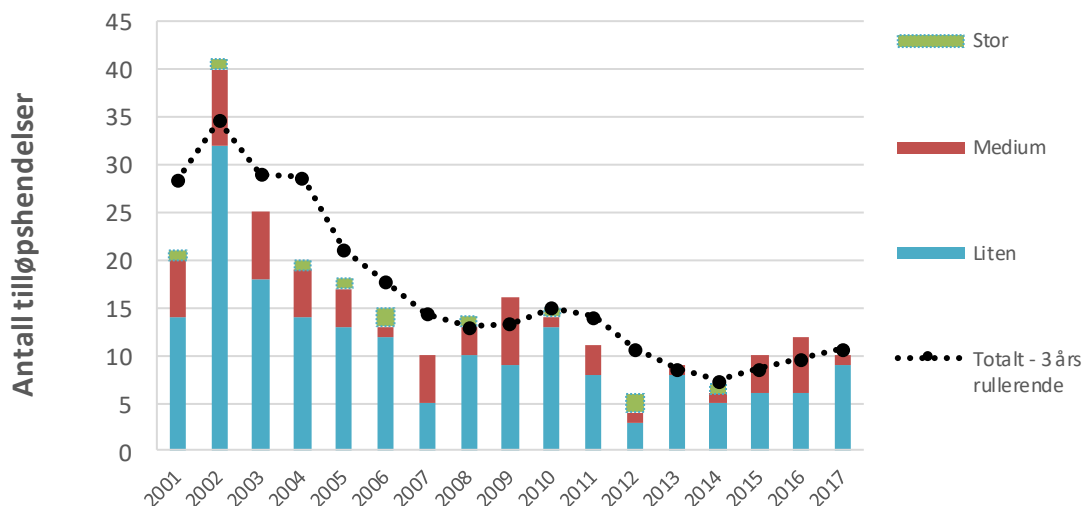
Prosesslekkasjer (olje, gass og tofase) på innretninger med brønnhoder på dekk eller stigerør som *ikke* har gitt akutt utslipp til sjø, er lagt til grunn for vurderingen. Prosesslekkasjene er sortert i ulike ratekategorier;

- 0,1 – 1 kg/s (liten)
- 1-10 kg/s for gasslekkasjer og 1-20 kg/s for oljelekkasjer (medium)
- >10 kg/s for gasslekkasjer og >20 kg/s for oljelekkasjer (stor)

Det er antatt at antenning av lekkasjer med rater mindre enn 0.1 kg/s normalt ikke gir eskalering til brønn, stigerør og/eller tap av hovedbæreevne. Det antas derfor at disse ikke har potensial for akutt utslipp som følge av alvorligere ulykke eller storulykke. Det er også større usikkerhet knyttet til rapportering for disse tiløpshendelsene.

Antall prosesslekkasjer viser hvor ofte tilløp til skade har inntruffet og krevd at tennkildek kontroll, deteksjon, nedstengning og trykkavlastning har fungert og potensielt forhindret en uønsket hendelse eller ulykke med akutt utslipp av råolje til sjø. Utviklingen for antall prosesslekkasjer over tid gir en indikasjon på hvor effektivt forebyggende tiltak som robusthet i design og organisasjon, og drift og vedlikehold, forhindrer avvik fra normal tilstand.

Det er registrert 260 prosesslekkasjer siden 2001, hvorav 10 inntraff i 2017. Figur 29 viser totalt antall prosesslekkasjer på norsk sokkel og hvordan disse fordelte seg på de ulike ratekategoriene. The stiplede linjen viser totalt antall lekkasjer (alle kategorier) med 3 års rullerende gjennomsnitt.

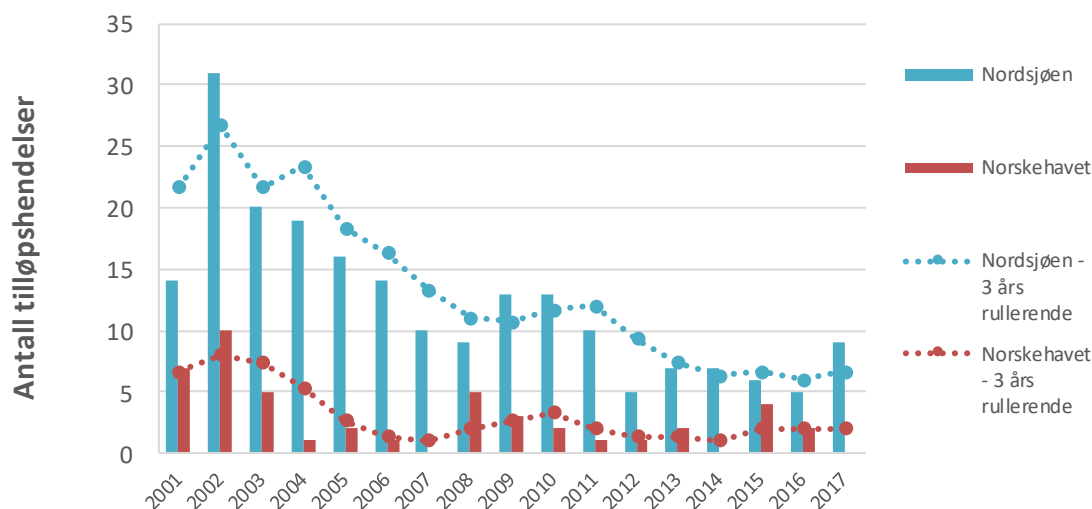

Figur 29 Antall prosesslekkasjer som inngår i datagrunnlaget, lekkasjekategorier

Vi ser en nedadgående trend for antall prosesslekkasjer i perioden. Reduksjonen i antall hendelser gjelder prosesslekkasjer med lekkasjerater i lavere ratekategorier. Det er gjennomsnittlig registrert færre prosesslekkasjer i kategoriene liten og medium i årene 2008-2017 enn i første del av perioden.

Det er registrert få store lekkasjer i perioden, og det er ikke grunnlag for å vurdere utvikling og trend for disse. Det har ikke vært lekkasjer i denne kategorien de tre siste årene.

Figur 30 viser utviklingen for totalt antall prosesslekkasjer i Nordsjøen og Norskehavet i perioden.

Figur 30 Antall prosesslekkasjer som inngår i datagrunnlaget, havområder

I Nordsjøen er den nedadgående trenden tydeligere enn i Norskehavet. I Norskehavet er det imidlertid registrert færre prosesslekkasjer i perioden 2009-2017 enn i 1999-2008. I 2017 ble det ikke registrert prosesslekkasjer i Norskehavet. I Nordsjøen er det registrert ni hendelser i 2017. Det er noe høyere enn de fem foregående årene.

I 2017 ble det registrert en prosesslekkasje i Barentshavet, se kapittel 6.2.1.

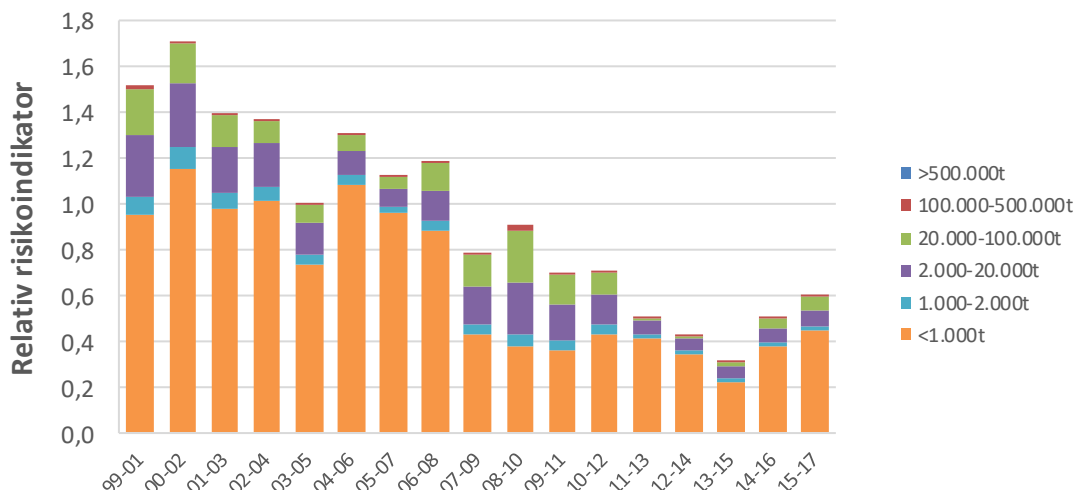
5.1.2 Indikatorer for alvorlighet

Alle prosesslekkasjer (olje, gass og tofase) i perioden som hadde lekkasjerate større enn 0,1 kg/s og som inntraff på innretninger med stigerør og/eller brønnhoder på dekk ligger til grunn for indikatorene under. Det er normalisert mot antall innretningsår basert på oljeproduserende innretninger og boreinnretninger.

Prosesslekkasjenes utviklingspotensial er uttrykt både som potensielt antall akutte råoljeutslipp og som potensiell utslippsmengde. Det vurderte scenarioet er antent prosesslekkasje, brann og/eller eksplosjon og en eskalering til brønn, stigerør og/eller tap av hovedbæreevne, og dermed akutt råoljeutslipp til sjø (ref. 2.3.2.2). Det er antatt at prosesslekkasjer ikke har potensial til å gi akutt oljeutslipp i høyeste mengdekategori (>500.000 tonn).

5.1.2.1 Utviklingspotensial - potensielt antall akutte råoljeutslipp

Figur 31 (relativ risikoindikator) indikerer utviklingspotensialet til prosesslekkasjer på norsk sokkel i perioden uttrykt ved potensielt antall akutte råoljeutslipp.

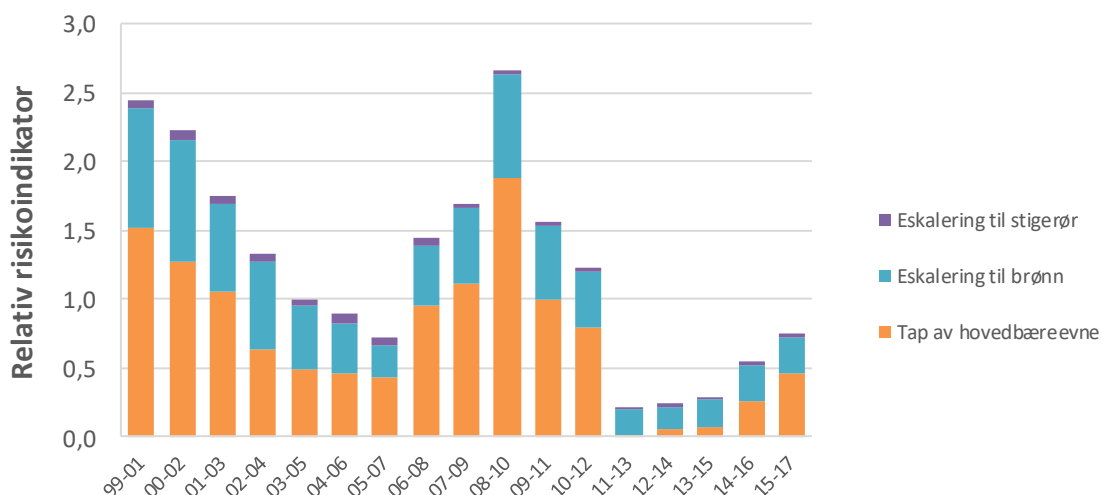
Figur 31 Potensielt antall akutte råoljeutslipp basert på prosesslekkasjer, norsk sokkel

Det er en nedadgående trend i perioden for potensielt antall akutte råoljeutslipp, med en økning de siste to årene. Nedgangen skyldes først og fremst reduksjon i antall tilløpshendelser i lavere ratekategorier (Ref. Figur 30). Indikatorverdiene varierer rundt et lavt nivå i senere år.

Dersom en ser på Norskehavet og Nordsjøen hver for seg (se figurer i Vedlegg A), ser vi en nedadgående trend siden 2008 i begge områder, men med en økning de siste tre år i begge områder.

5.1.2.2 Utviklingspotensial - potensiell utslippsmengde, råolje

Figur 32 (relativ risikoindikator) indikerer prosesslekkasjenes utviklingspotensial når det gjelder utslippsmengde. Fargekoden viser de ulike eskaleringsscenarioene sine bidrag til den samlede potensielle utslippsmengden.

Figur 32 Potensiell utslippsmengde basert på prosesslekkasjer, norsk sokkel

Potensiell utslippsmengde varierer mye gjennom perioden uten noen trend.

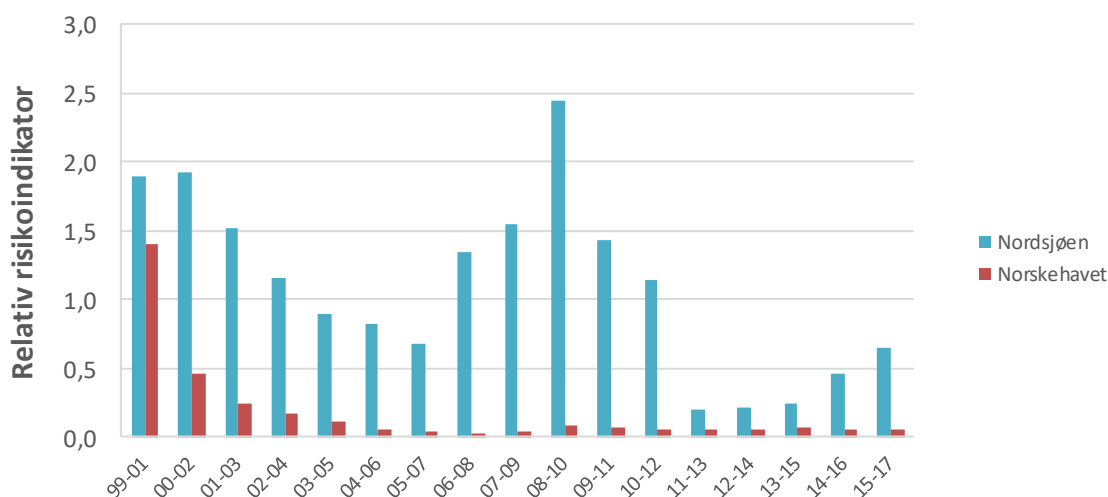
Av totalt 10 prosesslekkasjer i 2017 inntraff fem på innretninger med brønnhode på dekk, mens fem fant sted på innretninger med stigerør. Tap av hovedbæreevne er hovedbidragsyter til indikatorverdien for 2017, og størstedelen av bidraget er fra en hendelse på en condeep plattform med oljelager. Når det inntreffer prosesslekkasjer på

innretninger med oljelager (FPSO eller condeep) påvirker det indikatoren i stor grad fordi eskalering, tap av hovedbæreevne og akutt oljeforurensning fra lagerceller antas å kunne gi store utslippsvolum (Ref. 1).

Store prosesslekkasjer antas å ha høyere sannsynlighet for antenning og vil generelt bidra mer til indikatorene. I perioden har det kun vært en stor lekkasje på innretning med oljelager (condeep i 1999). To medium lekkasjer på denne typen innretning (condeep i 2008 og 2010) har fått økt vekt grunnet høy sannsynlighet for antenning. Disse tre hendelsene forklarer det høye bidraget fra tap av hovedbæreevne i 99-01 samt i søylene 06-12.

Bidraget fra eskalering til stigerør er relativt lite for alle år fordi konsekvensen av dette scenarioet uttrykkes ved laveste mengdekategori i 99 % av tilfellene.

Figur 33 viser potensiell utslippsmengde fordelt på Nordsjøen og Norskehavet i perioden.

Figur 33 Potensiell utslippsmengde basert på prosesslekkasjer, havområder

Indikatoren for potensiell utslippsmengde for Nordsjøen ligger over tilsvarende for Norskehavet gjennom perioden. Dette skyldes både at Nordsjøen har et høyere antall tilløpshendelser per innretningsår og at hendelsene har inntruffet på innretninger med potensial for store utslipp:

- Fire hendelser på innretning med oljelager (condeep) inntraff i Nordsjøen.
- I Nordsjøen har 65 % av lekkasjene inntruffet på innretninger med brønnhoder på dekk.
- De fleste hendelsene i Norskehavet har inntruffet på innretninger som kun har potensial for akutt utslipp fra stigerør ved eskalering. Kun 8 av 59 prosesslekkasjer i Norskehavet gjennom perioden har inntruffet på innretninger med brønnhoder på dekk.

Eskalering til brønn antas å kunne gi større utslippsmengder enn hendelser som inntreffer på innretninger med stigerør.

Indikatoren for Norskehavet har ligget på et jevnt lavt nivå siden 2006. Det er ingen tydelig trend i perioden for Nordsjøen.

5.1.3 Oppsummert

Det har vært en reduksjon i antall prosesslekkasjer i perioden og prosesslekkasjer skjer sjeldnere i senere år. Reduksjon i antall kan først og fremst knyttes til færre prosesslekkasjer med lekkasjerate 0,1 – 1 kg/s. Det har vært en liten økning i antall lekkasjer de siste årene.

Det er behov for oppmerksomhet på sammenhengen mellom prosesslekkasjer og akutt forurensning. På innretninger med oljelager og/eller brønnhoder på dekk er effektive barrierer som forhindrer eskalering av særlig betydning for å forhindre at en storulykke medfører alvorlig akutt forurensning.

5.2 Brønnkontrollhendelser (DFU3)

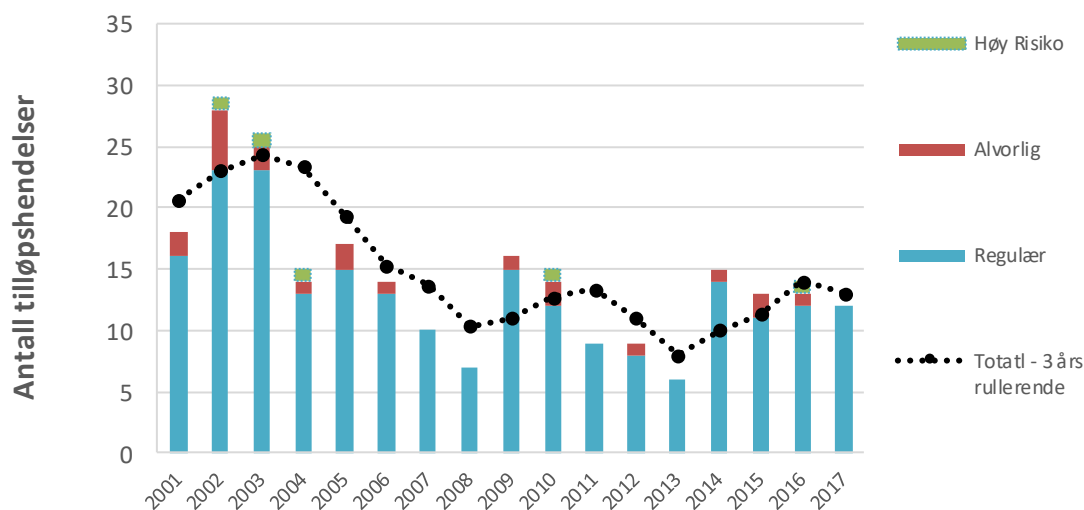
5.2.1 Antall brønnkontrollhendelser

Brønnkontrollhendelser med potensial for akutt oljeutslipp er lagt til grunn for vurderingen. Hendelser som skyldes grunn gass og hendelser på vanninjeksjons- og undersøkelsesbrønner med neglisjerbart potensial for oljeutslipp er ikke inkludert. Brønnkontrollhendelsene er inndelt i samme kategorier som i RNNP personellrisiko (ref. 13):

- Nivå 1 – kritisk brønnkontrollhendelse med **høy risiko**
- Nivå 2 – **alvorlig** brønnkontrollhendelse
- Nivå 3 – **regulær** brønnkontrollhendelse

Antall brønnkontrollhendelser viser hvor ofte svikt i en eller flere brønnbarrierer har ført til utilsiktet strømning eller kryss-strømning i brønnen under boreaktiviteter på norsk sokkel. Utviklingen for antall brønnkontrollhendelser over tid sier noe om hvor effektivt forebyggende tiltak forhindrer avvik fra normal tilstand. Ved en brønnkontrollhendelse iverksettes arbeid med å gjenopprette brønnbarrierene for å forhindre eskalering til ulykke og mulig akutt forurensning.

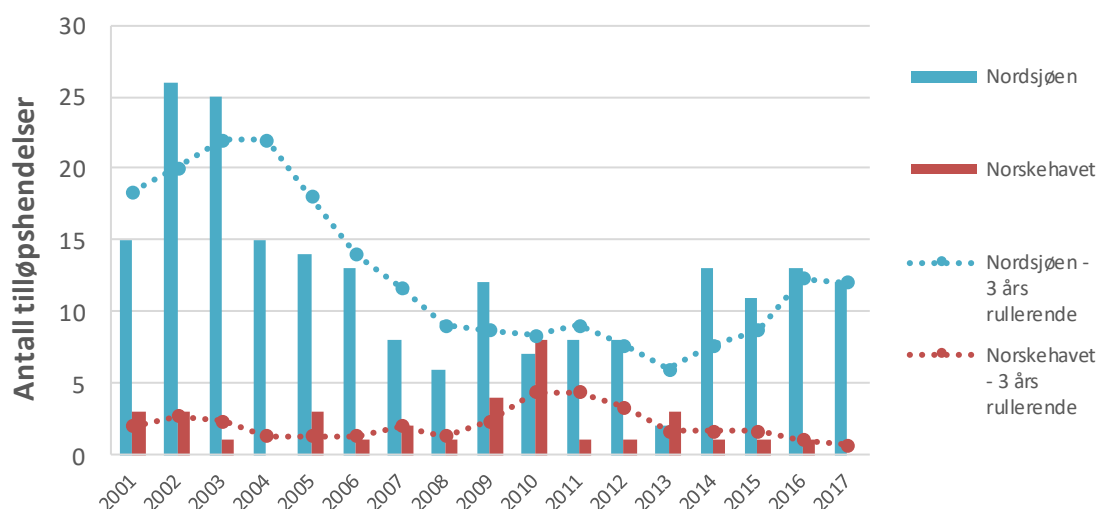
Det er totalt inkludert 289 brønnkontrollhendelser i perioden hvorav 12 i 2017. Figur 34 viser antall brønnkontrollhendelser på norsk sokkel og hvordan disse fordelte seg på de ulike alvorlighetskategoriene.

Figur 34 Antall brønnkontrollhendelser som inngår i datagrunnlaget, alvorlighetskategorier

Figur 35 viser utviklingen for antall brønnkontrollhendelser i perioden. Det er ingen tydelig reduksjon i antall hendelser i perioden. De siste fire årene har antall hendelser variert rundt et stabilt, men relativt høyt nivå. Hendelsene som fant sted i 2017 var alle såkalt regulære brønnkontrollhendelser. Regulære hendelser har lav strømningsrate, og det er tilstrekkelig

å iverksette standard brønnkontrollmetoder for å gjenopprette brønnbarrierene.

Figur 35 Antall brønnkontrollhendelser som inngår i datagrunnlaget, havområder

I Nordsjøen har antall hendelser vært relativt stabilt de siste fire årene. I 2017 var det 12 regulære brønnkontrollhendelser i Nordsjøen. Det har også vært boret et relativt høyt antall produksjonsbrønner i havområdet sammenliknet med resten av perioden (ref. Figur 3 og Figur 4).

I Norskehavet har det inntruffet mellom 1 og 3 brønnkontrollhendelser årlig gjennom hele perioden med unntak av i 2009 og 2010 hvor det inntraff henholdsvis 4 og 8 brønnkontrollhendelser. I Norskehavet var det ingen brønnkontrollhendelser i 2017. Antall borede brønner har ligget på et lavere nivå i årene 2014 til 2017 enn i andre deler av perioden (ref. Figur 4).

5.2.2 Indikatorer for alvorlighet

Brønnkontrollhendelser med potensial for akutt råoljeutslipp ligger til grunn for indikatorene under. Det er normalisert mot antall innretningsår basert på oljeproduiserende innretninger og boreinnretninger.

En vurdering av de brønnkontrollhendelsene som har inntruffet i perioden ligger bak indikatorene for alvorlighet. De synliggjør et generisk utviklingspotensial, som kommer frem gjennom en risikoanalytisk tilnærming med vektning av hendelsene og en forenklet modell for vurdering av potensiell utslippsmengde. Det forutsettes at barrierene har sviktet og en utblåsning har funnet sted (ref. 1).

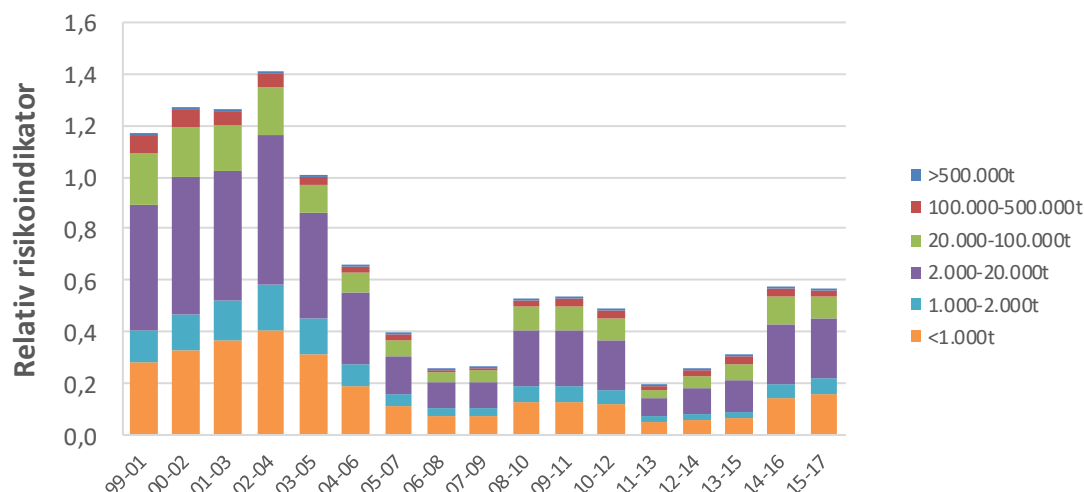
De ulike feltene på norsk sokkel er inndelt i fire kategorier med hensyn på utblåsningsrate:

- 1.000 – 2.000 tonn/dag
- 2.000 – 3.000 tonn/dag
- 3.000 – 4.000 tonn/dag
- >4.000 tonn/dag

Utviklingspotensialet er uttrykt både som potensielt antall akutte råoljeutslipp og som potensiell utslippsmengde. De vurderte scenarioene er uantent utblåsning og antent utblåsning med eskalering til brønn, stigerør og/eller tap av hovedbæreevne (ref. 2.3.2.2)

5.2.2.1 Utviklingspotensial - potensielt antall akutte råoljeutslipp

Figur 36 indikerer utviklingspotensialet for brønnkontrollhendelser på norsk sokkel i perioden uttrykt som potensielt antall akutte råoljeutslipp.

Figur 36 Potensielt antall akutte råoljeutslipp basert på brønnkontrollhendelser, norsk sokkel

Det har vært en utvikling fra variasjon rundt et høyere nivå i første halvdel til variasjon rundt et lavere nivå i siste halvdel av perioden. Antall brønnkontrollhendelser i Nordsjøen har vært høyere de fire siste årene, enn i årene 2011 til 2013 (ref. Figur 35). Det vises igjen i Figur 36 med en stigende trend.

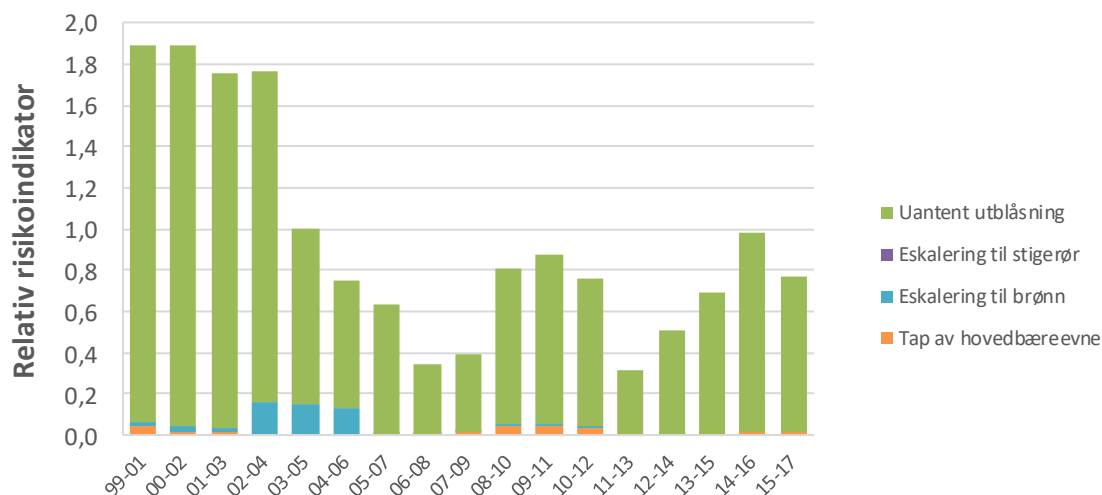
Det høyere nivået i første halvdel av perioden skyldes i hovedsak et høyt antall brønnkontrollhendelser i Nordsjøen og nedgangen forklares med færre hendelser her.

I 2010 og 2016 inntraff hendelser i alvorlighetskategori *høy risiko* i Nordsjøen. Dette er de to eneste brønnkontrollhendelsene i denne kategorien i perioden 2006-2017. Hendelsen i 2016 inntraff på Trollfeltet da den flyttbare boreinnretningen *Songa Endurance* arbeidet med å klargjøre en brønn for boring av sidesteg etter permanent plugging av opprinnelige brønnbaner. Hendelsen er en av de mest alvorlige brønnkontrollhendelsene på norsk sokkel siden Snorre A-hendelsen i 2004.

Utblåsningen på Snorre A fant sted i 2004. Denne er inkludert i beregningen av eskalering til andre brønner og tap av hovedbæreevne, og gir høy sannsynlighet for økt akutt oljeutslipp som følge av eskalering. Hendelsen på Snorre A sammen med et høyt antall brønnkontrollhendelser i 2002-2004 forklarer den høye verdien for 02-04 i Figur 36.

5.2.2.2 Utviklingspotensial - potensiell utslippsmengde, råolje

Figur 37 indikerer brønnkontrollhendelsenes utviklingspotensial når det gjelder utslippsmengde. Fargekoden viser de ulike eskaleringsscenarioene sine bidrag til den samlede utslippsmengden.

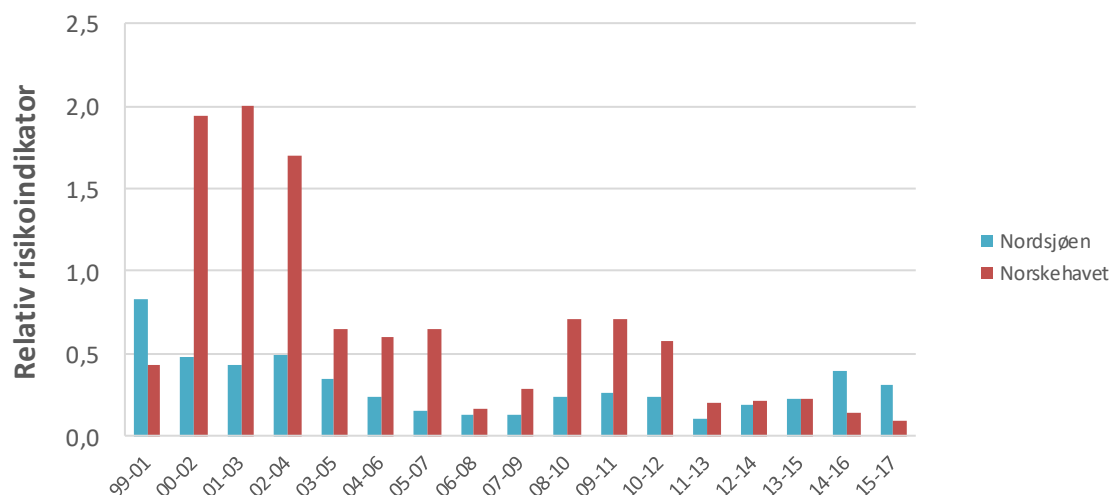
Figur 37 Potensiell utslippsmengde basert på brønnkontrollhendelser, norsk sokkel

Generelt er indikatoren høyere i perioden 2001-2004 enn 2005-2017. Den økende verdiene i senere år skyldes et relativt høyt antall hendelser siden 2014. Det gir en stigende kurve ved 3-års midling. Bildet av potensiell utslippsmengde domineres av bidraget fra ikke-antentutblåsning gitt en brønnkontrollhendelse.

I perioden 2002-2006 er det et betydelig bidrag fra eskalering til brønn. Det skyldes utblåsningen på Snorre A i 2004. Snorre A har ikke oljelager og utblåsningen gir derfor ikke utslag når det gjelder tap av hovedbæreevne.

Den alvorlige brønnkontrollhendelsen i 2010 brønnkontrollhendelsen fant sted på Gullfaks C, en innretning med oljelager (condeep). Det er ellers registrert få brønnkontrollhendelser på denne typen innretninger. I tillegg er sannsynligheten for tap av hovedbæreevne og etterfølgende akutt råoljeutslipp lav i forhold til sannsynligheten for ikke-antent utblåsning, gitt en brønnkontrollhendelse. Dette forklarer det lave bidraget fra tap av hovedbæreevne i figuren ovenfor.

I Figur 38 vises potensiell utslippsmengde fordelt på Nordsjøen og Norskehavet i perioden.

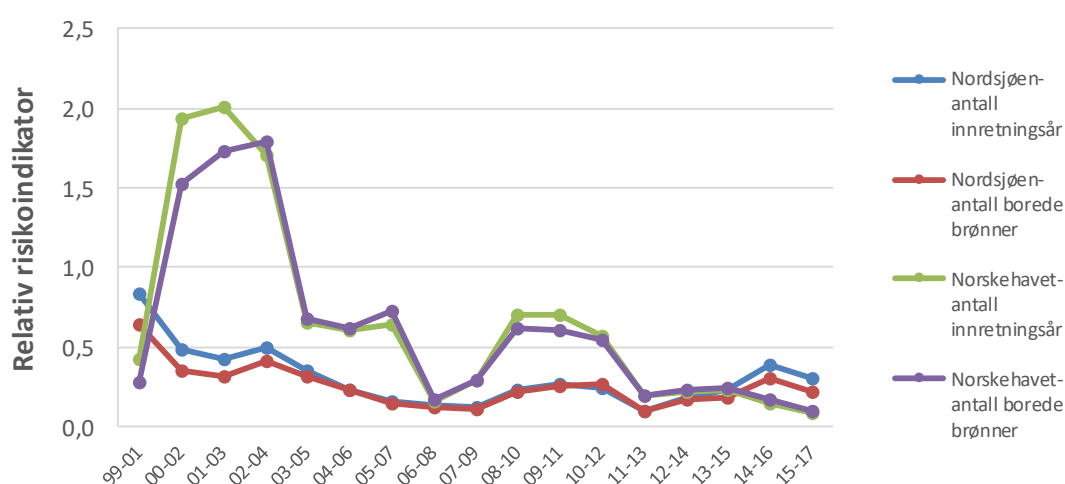
Figur 38 Potensiell utslippsmengde basert på brønnkontrollhendelser, havområder

Vi ser en negativ utvikling i Nordsjøen i senere år. Den henger sammen med det relativt sett høye antall hendelser disse årene. Det er større variasjon i potensiell utslippsmengde

i Norskehavet. Det skyldes variasjoner i antall inntrufne hendelser og deres alvorlighetsgrad. Utviklingen i Norskehavet har vært positiv i senere år.

I årene 2000-2007 var det flere brønnkontrollhendelser i alvorlighetskategori 1 og 2 i Norskehavet enn i Nordsjøen. I tillegg er det vurdert at en utblåsning i Norskehavet generelt vil ha høyere utblåsningsrate enn en utblåsning i Nordsjøen (Ref. 1). Det forklarer de relativt høyere verdiene i Norskehavet i denne perioden. Det høye antallet tilløpshendelser i 2010 (åtte) forklarer søyleverdien i årene 2010-2012.

Figuren ovenfor er normalisert over antall innretningsår. Figuren nedenfor sammenlikner kurver for potensiell utslippsmengde når det normaliseres over antall innretningsår og antall borede brønner. Som figuren viser er kurvene relativt lik for de to normaliseringsvariablene, slik at konklusjonene ovenfor er gjeldende også dersom antall borede brønner hadde blitt brukt som normaliseringsvariabel.

Figur 39 Potensiell utslippsmengde normalisert over antall innretningsår og antall borede brønner, havområder

5.2.3 Analyse av sammenheng mellom antall tilløpshendelser som har skjedd på havbunnsbrønner og havdybde

I dette delkapitlet presenteres en analyse av brønnkontrollhendelser som har inntruffet på havbunnsbrønner (Tabell 8). Det er registrert relativt få hendelser på havbunnsbrønner per år. Det er valgt å ikke gjøre vurderinger for havområder, men finne en total risikoindikator for akutte utslipp knyttet til havbunnsbrønner på norsk sokkel. Brønnkontrollhendelser som er vurdert til ikke å kunne føre til akutt utslipp av råolje til sjø er ikke inkludert.

Hendelsene vurderes mot to ulike havdybdekategoriseringer. En for å illustrere de ulike havdybdene det opereres på, mens den andre inndelingen er brukt for å få et mer solid datasett i de ulike dybdekategoriene, da det er lite data på større havdybder.

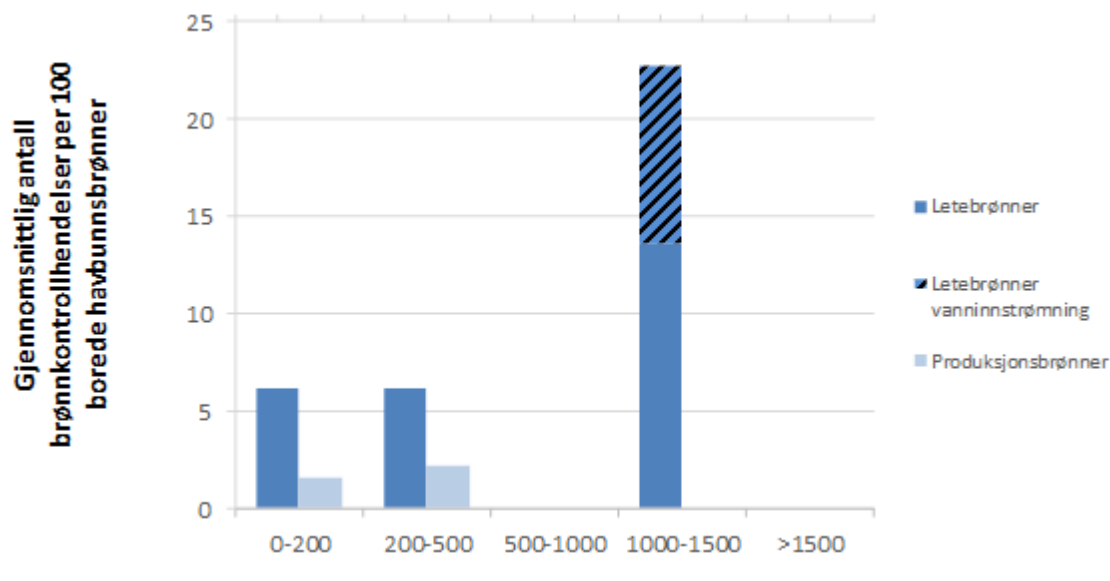
Tabell 8 Antall brønnkontrollhendelser knyttet til havbunnsbrønner fordelt på havdybde – Letebrønner og produksjonsbrønner

Årstall	Antall brønnkontrollhendelser ⁵							
	Havdybdefordeling 1					Havdybdefordeling 2		
	0-200	200-500	500-1000	1000-1500	>1500	0-250	250-600	>600
1999	3/0	0/1	0/0	0/0	0/0	3/0	0/1	0/0
2000	0/0	3/1	0/0	0/0	0/0	0/0	3/1	0/0
2001	0/0	1/1	0/0	0/0	0/0	0/0	1/1	0/0
2002	0/1	5/2	0/0	0/0	0/0	1/1	4/2	0/0
2003	1/2	0/1	0/0	1/0	0/0	1/2	0/1	1/0
2004	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0
2005	0/0	0/0	0/0	3/0	0/0	0/0	0/0	3/0
2006	2/0	1/1	0/0	0/0	0/0	2/1	1/0	0/0
2007	2/0	0/3	0/0	1/0	0/0	2/0	0/3	1/0
2008	0/0	0/1	0/0	0/0	0/0	0/0	0/1	0/0
2009	0/2	3/1	0/0	0/0	0/0	0/2	3/1	0/0
2010	1/0	2/7	0/0	0/0	0/0	1/0	2/7	0/0
2011	1/0	1/1	0/0	0/0	0/0	1/0	1/1	0/0
2012	2/0	0/0	0/0	0/0	0/0	2/0	0/0	0/0
2013	1/0	2/1	0/0	0/0	0/0	1/0	2/1	0/0
2014	6/0	2/0	0/0	0/0	0/0	6/0	2/0	0/0
2015	1/0	2/0	0/0	0/0	0/0	1/0	2/0	0/0
2016	0/2	0/3	0/0	0/0	0/0	0/2	0/3	0/0
2017	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0
Totalt	20/7	22/24	0/0	5/0	0/0	21/8	21/23	5/0

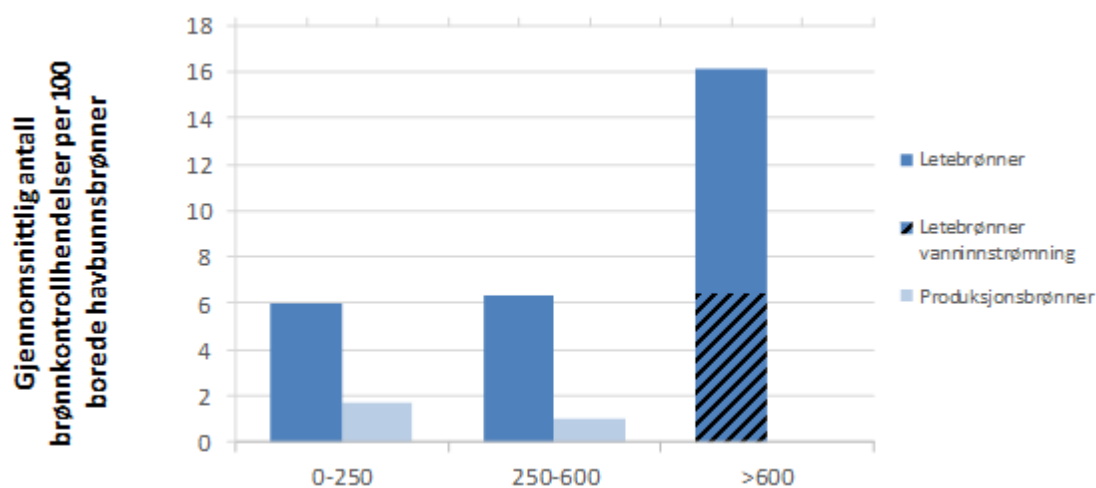
Tabell 8 viser at det ikke har vært noen brønnkontrollhendelser havbunnsbrønner i 2017.

⁵ Antallet presenteres som x/y, der x er antall brønnkontrollhendelser knyttet til letebrønner og y er antall brønnkontrollhendelser knyttet til produksjonsbrønner

Figur 40 og Figur 41 viser gjennomsnittlig antall brønnkontrollhendelser per 100 borede havbunnsbrønner.

Figur 40 Gjennomsnittlig antall brønnkontrollhendelser per 100 borede havbunnsbrønner, havdybdefordeling 1

Figur 41 Gjennomsnittlig antall brønnkontrollhendelser per 100 borede havbunnsbrønner, havdybdefordeling 2

Vi ser at gjennomsnittlig antall brønnkontrollhendelser er størst for de største havdybdene, og det indikeres at brønnkontrollhendelser inntreffer oftere under boring av letebrønner enn produksjonsbrønner.

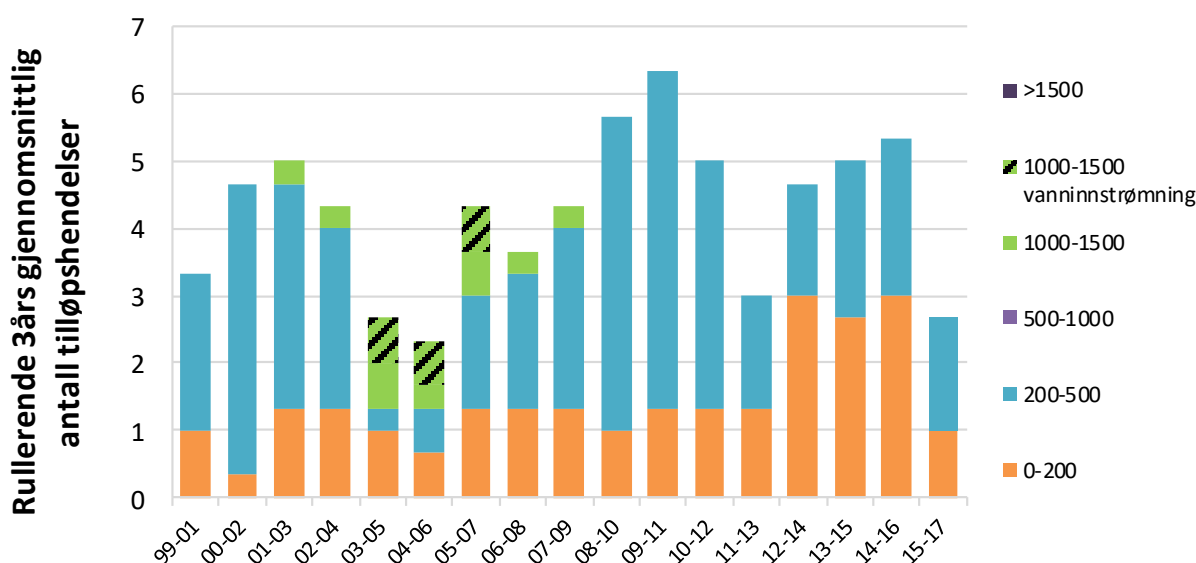
Det er registrert fem brønnkontrollhendelser på letebrønner i havdybdekategori 1.000-1.500 meter i perioden 1999-2017, alle i Norskehavet. Tre av hendelsene er relatert til samme letebrønn, hvor to av disse var knyttet til vanninnstrømning. Hendelsene knyttet til vanninnstrømning er presentert i figurene med skravert område.

For brønner på havdybde større enn 1500 meter er det ikke registrert noen brønnkontrollhendelser. Siden midten av 90-tallet er det kun boret to letebrønner på norsk sokkel i denne havdybdekategorien. Datagrunnlaget for brønner på denne havdybden er dermed minimalt.

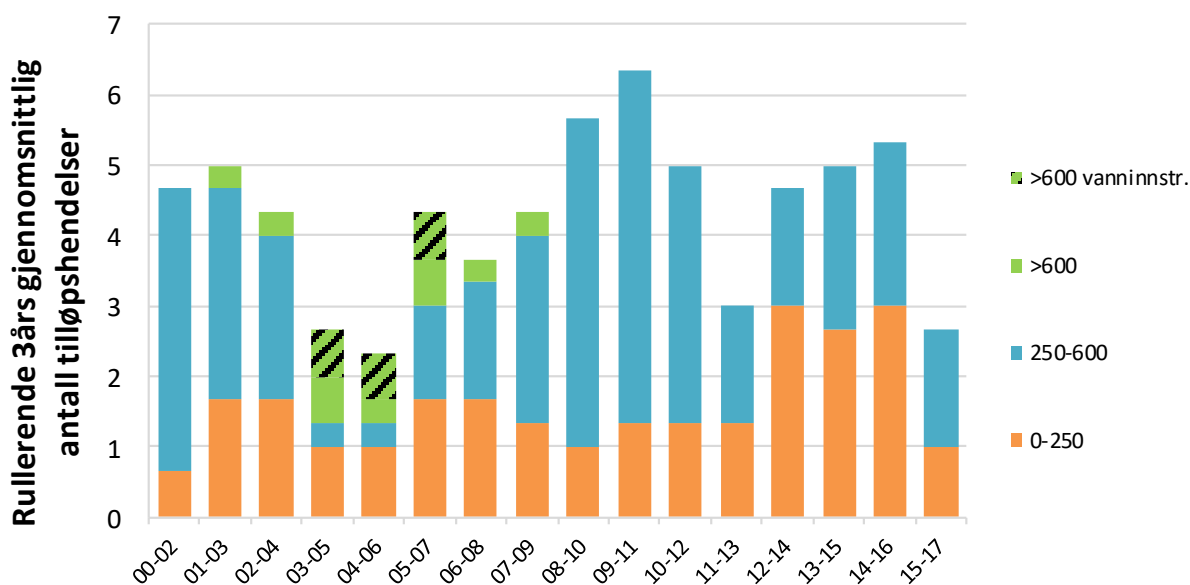
Det er gjort en vurdering av hvorvidt forskjellene mellom ulike havdyp er statistisk signifikante (Ref. 10). Analysen viser en større hyppighet totalt sett for brønnkontrollhendelser i dypvannsbrønner (havdybde over 600 meter). Hyppigheten er i de fleste tilfeller statistisk signifikant høyere enn for ikke-dypvannsbrønner.

Hvis en kun ser på letebrønner, og regner alle tre hendelsene på brønn 6302/6-U-I (2005) som en hendelse, så blir det for lite data til å konkludere at det er statistisk høyere hyppighet av brønnkontrollhendelser for dypvannsbrønner. Selv om verdien da ikke er høy nok til å anses som statistisk signifikant, er den såpass høy at det vil være vanskelig å se bort fra den.

I Figur 42 og Figur 43 presenteres 3 års rullerende gjennomsnitt for antall brønnkontrollhendelser for de to havdybdefordelingene.

Figur 42 Antall brønnkontrollhendelser tilknyttet havbunnsbrønner (Havdybdefordeling 1), 3 års rullerende gjennomsnitt

Figur 43 Antall brønnkontrollhendelser tilknyttet havbunnsbrønner (Havdybdefordeling 2), 3 års rullerende gjennomsnitt

5.2.4 Oppsummert

Det er ingen tydelig forbedring i antall brønnkontrollhendelser gjennom perioden.

Utviklingen etter 2013 har først og fremst sammenheng med et økende antall brønnkontrollhendelser knyttet til utvinningsbrønner i Nordsjøen (ref. 13). Et stabilt høyere antall tilløpshendelser i årene 2014 til 2017 enn årene 2011 til 2015 gir en økning både i risikoindikator for potensielt antall og for potensiell utslippsmengde. Det er boret et relativt høyt antall produksjonsbrønner i disse årene.

Det relativt sett høye antallet tilløpshendelser i årene 2014 til 2017 gir en økning både i risikoindikator for potensielt antall og for potensiell utslippsmengde.

I 2016 og 2017 var det ingen brønnkontrollhendelser i leteboring på norsk sokkel. Aktivitetsdata forteller at hver flyttbar innretning borer flere brønner nå enn før. Det har også vært en nedgang i aktivitet i de siste årene.

5.3 Hydrokarbonlekkasjer – skader og lekkasjer stigerør, rørledning og undervannsproduksjonsanlegg⁶ (DFU9_10)

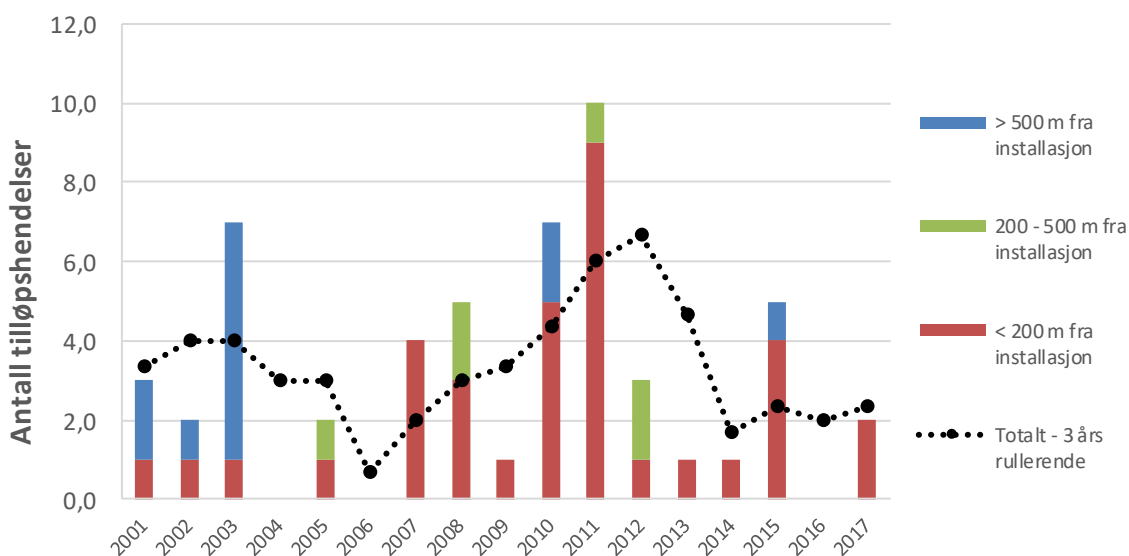
5.3.1 Antall lekkasjer og skader på stigerør, rørledning og undervannsproduksjonsanlegg⁶

Antall skader og lekkasjer viser hvor ofte barrierene har fungert og forhindret et mulig akutt utslipp av råolje til sjø. Utviklingen i perioden indikerer utviklingen for relevante barrierers effektivitet.

I perioden 2001-2017 er det registrert totalt 89 lekkasjer og skader på stigerør, rørledninger og undervannsproduksjonsanlegg som hadde potensiale til å gi akutt utslipp av råolje til sjø. To av disse er i 2017.

5.3.1.1 Datagrunnlag- sannsynlighet for akutt råoljeutslipp som følge av skade

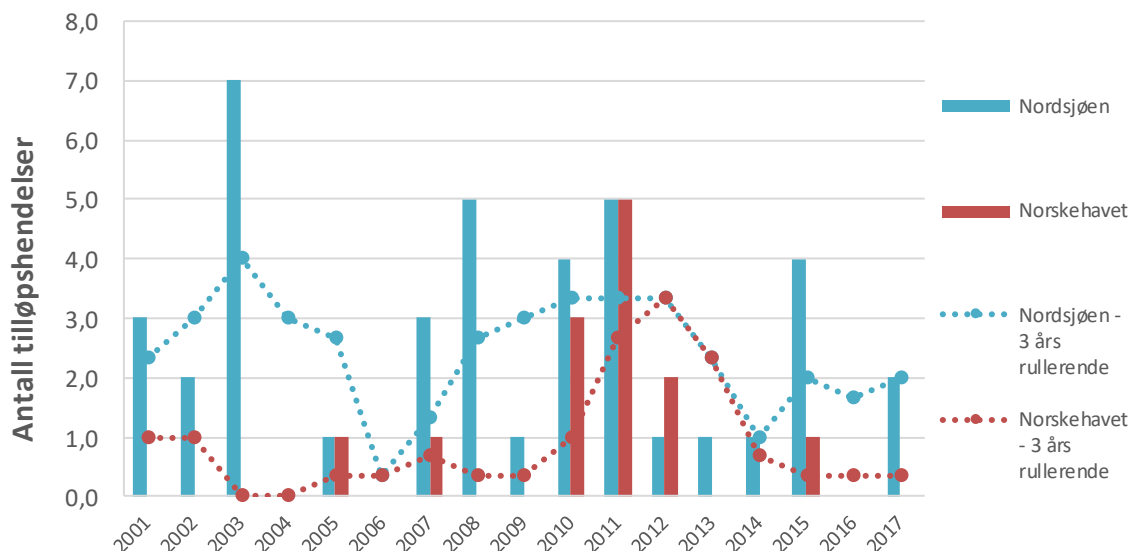
I vurderingen inkluderes alle skader på oljeførende stigerør, rørledninger, havbunnsinnretninger, lastebøyer og lasteslanger fra RNNP personellrisiko. Skader som inntreffer utenfor sikkerhetssonen til faste eller flytende innretninger inkluderes også. Fordelingen av antall hendelser for ulike avstander fra plattformen er vist i Figur 44.

⁶ Inkluderer også brønnstrømsrørledning, lastebøye og lasteslange.

Figur 44 Antall skader på stigerør, rørledning og undervannsproduksjonsanlegg med råolje, fordeling, norsk sokkel

Figur 44 viser antall skader på oljeførende rør som har inntruffet på norsk sokkel og hvordan disse fordelte seg i avstand fra installasjonen. Fordelingen per havområde presenteres i Figur 45.

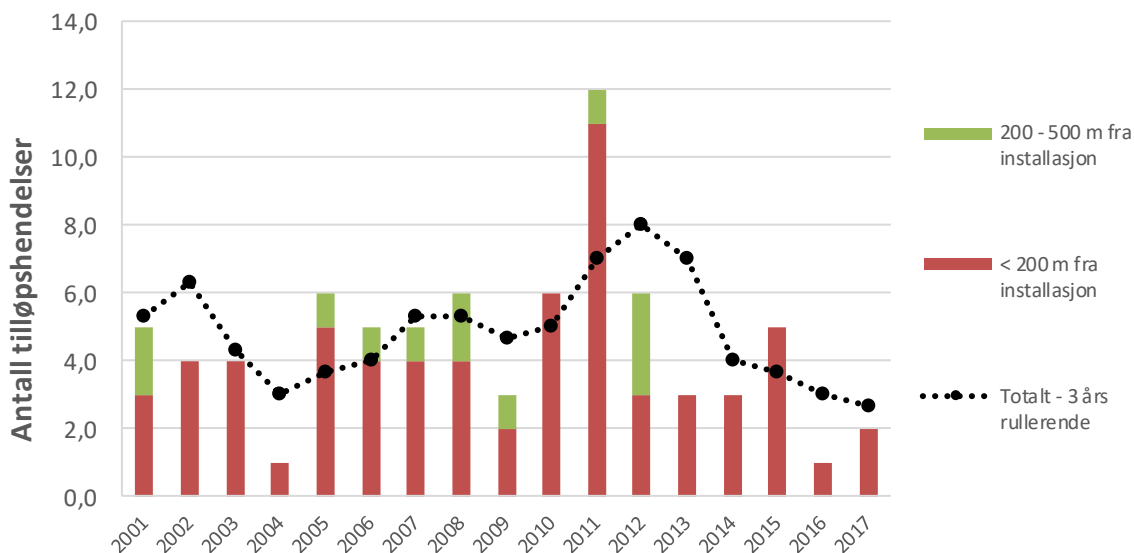
Figur 45 Antall skader på stigerør, rørledning og undervannsproduksjonsanlegg, havområder

I 2017 inntraff to skader i Nordsjøen som kunne utvikle seg til lekkasje av råolje.

Nordsjøen dominerer statistikken over skader. Det er flere innretninger som produserer olje i Nordsjøen enn i Norskehavet. Dette i kombinasjon med design og aldringsproblematikk er en del av bakgrunnen her.

5.3.1.2 Datagrunnlag for vurdering av økt utslippsmengde

I vurderingen inkluderes alle skader og lekkasjer (både olje og gass) knyttet til DFU9_10. Hendelser utenfor sikkerhetssonen inkluderes imidlertid ikke på grunn av neglisjerbar sannsynlighet for antenning. Fordelingen av antall hendelser er vist i Figur 46.

Figur 46 Antall skader og lekkasjer på stigerør og rørledning, hendelser med potensial, norsk sokkel

Figur 47 viser utviklingen i antall skader og lekkasjer innenfor sikkerhetssonen gjennom perioden. Disse tilløpshendelsene ligger til grunn for vurderingen av eskalering til brønn, eskalering til stigerør og tap av hovedbæreevne.

Figur 47 Antall lekkasjer og skader på stigerør, rørledning og undervannsproduksjonsanlegg innenfor sikkerhetssonen, havområder

I Nordsjøen har antall skader og lekkasjer ligget på et stabilt høyere nivå siden 2007. I Norskehavet er det større variasjoner, men det observeres en positiv utvikling siden 2011.

I 2017 inntraff to skader innenfor sikkerhetssonen på samme innretning i Nordsjøen, begge på 4" fleksibelt stigerør for tofase med internlekkasje. Det var ingen lekkasjer innenfor sikkerhetssonen med potensiale.

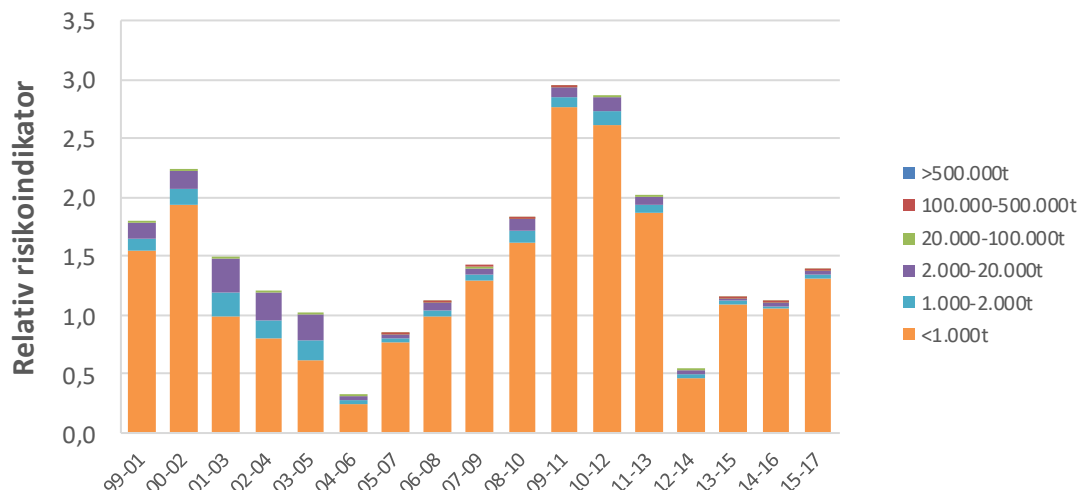
5.3.2 Indikator for alvorlighet

Alle skader og lekkasjer (både olje og gass) er inkludert i vurderingene. Det er normalisert mot antall innretningsår basert på oljeproduiserende innretninger og boreinnretninger.

Utviklingspotensialet er uttrykt både som potensielt antall akutte råoljeutslipp og som potensiell utslippsmengde. Scenario som bidrar til indikatoren er skader som blir til lekkasjer, og antente lekkasjer med brann og/eller eksplosjon som gir eskalering til brønn, stigerør og/eller tap av hovedbæreevne, og dermed akutt råoljeutslipp til sjø (ref. 2.3.2.2).

5.3.2.1 Utviklingspotensial - potensielt antall akutte råoljeutslipp

Figur 48 indikerer utviklingspotensialet til skader på og lekkasjer fra stigerør, rørledning og undervannsproduksjonsanlegg på norsk sokkel i perioden uttrykt som potensielt antall akutte råoljeutslipp.

Figur 48 Potensielt antall akutte råoljeutslipp basert på skader og lekkasjer knyttet til stigerør, rørledning og undervannsproduksjonsanlegg⁶, norsk sokkel

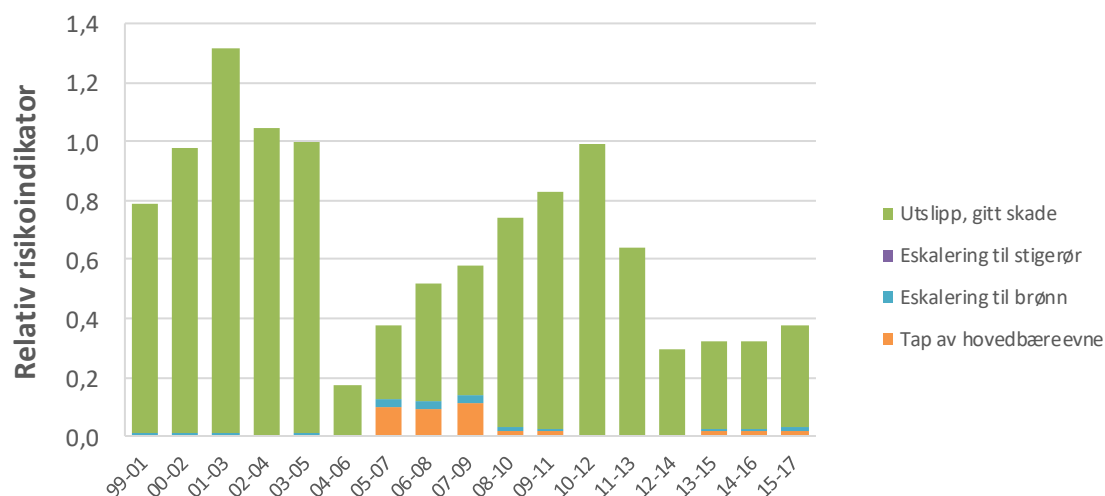
Indikatoren for potensielt antall varierer gjennom perioden og gir ingen trend. De høye verdiene i 2009-2013 skyldes åtte alvorlige skader på fleksible stigerør i 2011. I perioden 2012-2014 har det vært færre hendelser enn tidligere år, men en økning i antall hendelser i 2015 bidrar til at nivået går opp igjen i senere år.

Potensielt antall relateres i hovedsak til mengdekategorien mindre enn 1.000 tonn. Det skyldes antakelsen om at alle stigerørlekkasjer og en stor del av rørledningslekkasjene har en potensiell utslippsmengde i denne mengdekategorien (ref. 1).

I søylene for 01-03, 02-04 og 03-05 er det et relativt stort bidrag i kategoriene 1.000-2.000 tonn og 2.000-20.000 tonn. Dette skyldes seks skader i Nordsjøen (2003) på oljeførende rør utenfor 200-metersonen. Det antas en høyere forventet utslippsmengde for lekkasjer som inntreffer mer enn 200 meter fra en plattform/produksjonsskip på grunn av lengre deteksjonstid (Ref. 1).

5.3.2.2 Utviklingspotensial - potensiell utslippsmengde, råolje

Figur 49 viser utviklingen i potensiell utslippsmengde i perioden. Fargekoden viser de ulike scenarioene sine bidrag.

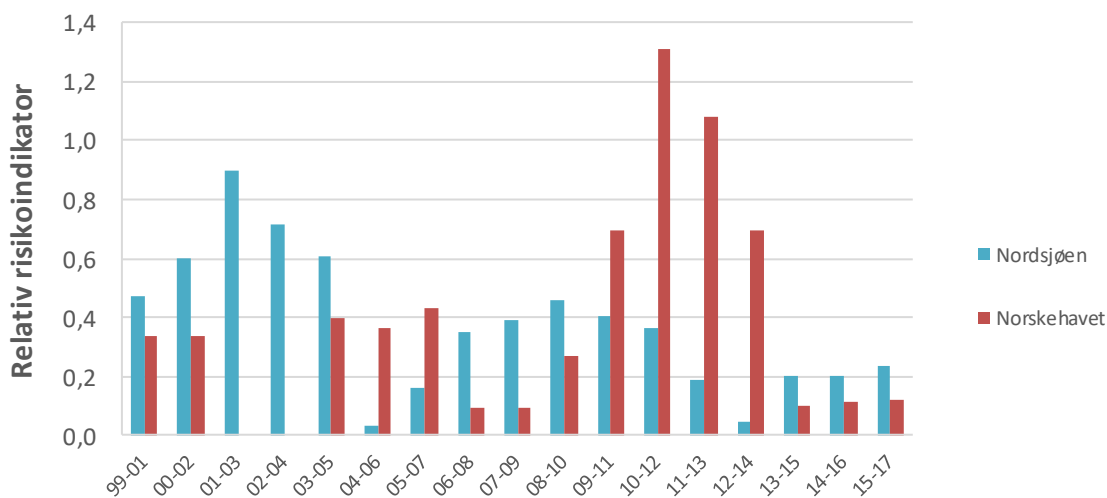

Figur 49 Potensiell utslippsmengde basert på skader og lekkasjer knyttet til stigerør, rørledning og undervannsproduksjonsanlegg⁶ norsk sokkel

Det er akutt oljeutslipp gitt skade på stigerør og rørledning som dominerer utviklingen i potensiell utslippsmengde gjennom perioden. Det er dermed antall skader og hvor alvorlige disse var som forklarer søyleverdiene.

Potensialet for akutte utslipp som følge av eskalering til stigerør er vurdert å være neglisjerbart for alle år. Utslagene for tap av hovedbæreevne kan forklares med tre hendelser, en lekkasje i 2007 og to skader (2009 og 2015) på innretninger med oljelager (condeep)

Figur 50 viser potensiell utslippsmengde fordelt på Nordsjøen og Norskehavet i perioden. Det er relativt få hendelser knyttet til DFU9_10, spesielt når det splittes på havområder. Enkelthendelser kan derfor gi store utslag. Dette er viktig å ta hensyn til i vurdering av trender.

Figur 50 Potensiell utslippsmengde basert på skader og lekkasjer knyttet til stigerør, rørledning og undervannsproduksjonsanlegg⁶, havområder

Potensiell utslippsmengde varierer mye gjennom perioden for begge havområder og det er ingen trend.

De høye verdiene i Norskehavet for årene 2002-2014 skyldes tre skader (2012) mer enn 200 meter fra innretningen. Det antas en større utslippsmengde fra lekkasjer under vann mer enn 200 meter fra innretningen på grunn av lengre deteksjonstid (ref. 1). Det var ingen skader eller lekkasjer i Norskehavet i 2013, 2014, 2016 eller 2017.

Skadene i Nordsjøen i 2017 inntraff på stigerør innenfor sikkerhetssonen.

5.3.3 Oppsummert

Det er skader på fleksible stigerør som dominerer hendelsesbildet. I 2017 er det rapportert inn to skader på stigerør innenfor sikkerhetssonen på samme innretning.

Skader og lekkasjer fra stigerør er hendelser som det bør være mulig å unngå gjennom kvalitetsmessig prosjektering, fabrikasjon og innstallering av undervannsanlegg, og etablering av et robust inspeksjons- og vedlikeholdsprogram for driftsfasen. Utviklingen gjennom perioden for denne type hendelser viser at et høyt fokus på integriteten til stigerør generelt er nødvendig.

I gjennomsnitt har en innretning i Norskehavet betydelig flere stigerør, rørledninger og undervannsinnretninger enn i Nordsjøen. Dette kan forklare hvorfor det er mindre forskjell i antall registrerte skader og lekkasjer i de to havområdene enn andre tilløpshendelser som er mer proporsjonal med antall overflateinnretninger.

5.4 Konstruksjonshendelser (DFU5-8)

Det er gjort vurderinger med utgangspunkt i antall passerende skip på kollisjonskurs (DFU5), drivende gjenstand/fartøy på kollisjonskurs (DFU6), kollisjon med feltrelatert fartøy/innretning/skytteltanker (DFU7) og skade på bærende konstruksjon (DFU8).

Dette delkapitlet er strukturert i tre deler og presenteres slik;

- Passerende skip på kollisjonskurs(DFU5)
 - Antall passerende skip på kollisjonskurs
 - Indikator for alvorlighet – potensielt antall akutte råoljeutslipp
- Antall tilløpshendelser for DFU6-8
- Indikator for potensiell utslippsmengde for konstruksjonshendelser (DFU5-8).

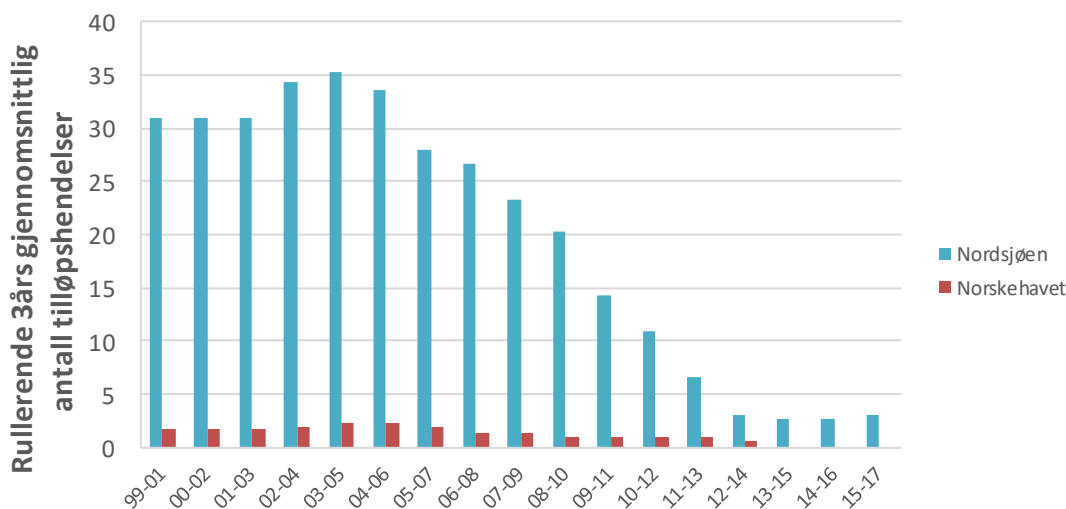
Framgangsmåten for vurderingene er beskrevet i metoderapporten (Ref. 1) og gjengis kort for de ulike DFUene i dette kapitlet.

5.4.1 *Passerende skip på kollisjonskurs (DFU5)*

5.4.1.1 *Antall passerende skip på kollisjonskurs*

Antall passerende skip på kollisjonskurs indikerer hvor ofte barrierer har forhindret kollisjon og et mulig akutt utslipp av råolje til sjø. Utviklingen for antall hendelser over tid gir en indikasjon på hvordan effektiviteten til forebyggende tiltak utvikler seg.

Figur 51 viser rullerende 3 års gjennomsnittlig antall tilløpshendelser for passerende skip på kollisjonskurs, fordelt på havområder.

Figur 51 *Antall passerende skip på kollisjonskurs, havområder*

Det har vært en kraftig reduksjon i antall hendelser fra begynnelsen av perioden til slutten. De fleste hendelsene har involvert jacket- eller condeep-strukturer. Hovedvekten av hendelsene har inntruffet i Nordsjøen. I Nordsjøen har det vært en jevn nedgang i antall tilløpshendelser gjennom perioden, med et lite oppsving i 2015 med fem registrerte hendelser. For 2017 er det kun 2 registrerte hendelser.

Nedgangen viser at kontroll med havområder rundt innretningene fra dedikerte trafikkssentraler har hatt effekt i flere år. I Norskehavet har det årlige antallet gjennom perioden vært lavt.

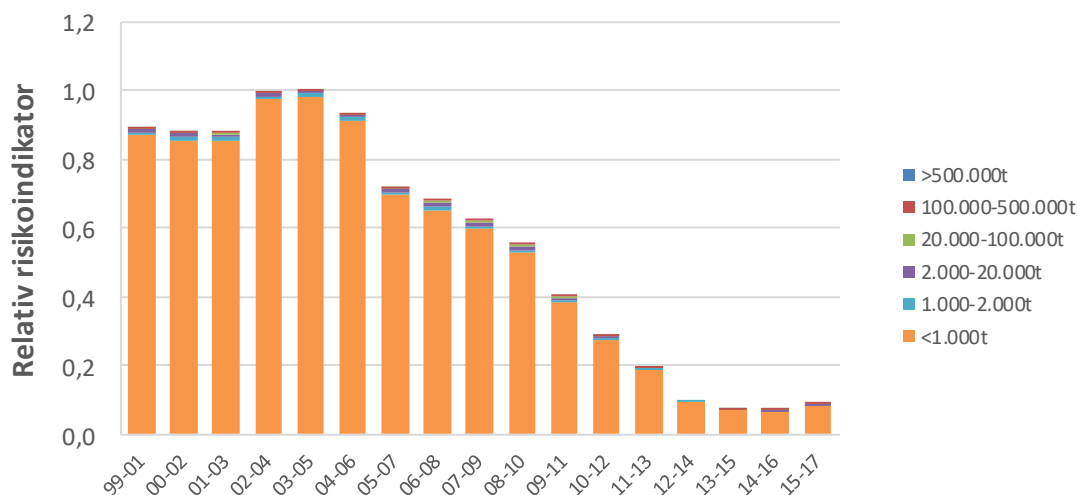
I perioden før 2004 var antall overvåkede innretninger i sterk utvikling, og tallene fra denne perioden er derfor ikke direkte sammenlignbare med tallene etter 2004. For å få et bedre sammenligningsgrunnlag når DFU5 skal sammenlignes med andre DFUer, benyttes derfor en konstant verdi per år for perioden før 2004.

5.4.1.2 Indikator for alvorlighet - potensielt antall akutte råoljeutslipp

Alle passerende skip på kollisjonskurs i perioden er inkludert i vurderingene. Det er normalisert mot antall innretningsår basert på oljeproduserende innretninger og boreinnretninger.

Utviklingspotensialet er uttrykt som potensielt antall akutte råoljeutslipp. Det vurderte scenarioet er kollisjon og påfølgende akutt råoljeutslipp fra stigerør, brønnhoder på innretning eller oljelager. Indikatoren synliggjør potensial for akutt forurensning ved kollisjon med innretning, og betydningen av barrierer som skal forhindre dette.

Figur 52 viser utviklingen for potensielt antall akutte utslipp basert på passerende skip på kollisjonskurs i perioden. Fargekoden gir fordeling av potensiell utslippsmengde (utslippsmengdekategorier).

Figur 52 Potensielt antall akutte råoljeutslipp basert på passerende skip på kollisjonskurs, norsk sokkel

En tydelig positiv trend er synlig både i antall tilløpshendelser og den relative risikoindikatoren for potensielt antall akutte råoljeutslipp i perioden. Dette skyldes nedgangen antall passerende skip på kollisjonskurs og kan relateres til forbedret trafikkovervåkning.

Figuren viser at indikator for potensielt antall akutte utslipp domineres av utslipp mindre enn 1000 tonn. Dette skyldes at stigerørslekkasje antas å være det mest sannsynlige resultatet dersom skipene på kollisjonskurs hadde kollidert med innretningen.

5.4.2 Drivende gjenstand på kollisjonskurs, kollisjon med feltrelatert fartøy og skade på bærende konstruksjon (DFU6-8)

Det er få DFU6-8-hendelser og begrenset grunnlag for å gjøre statistiske betraktninger og til å kunne si noe om trend i perioden. Det er derfor gitt en oversikt for antall tilløpshendelser i perioden i tabellform.

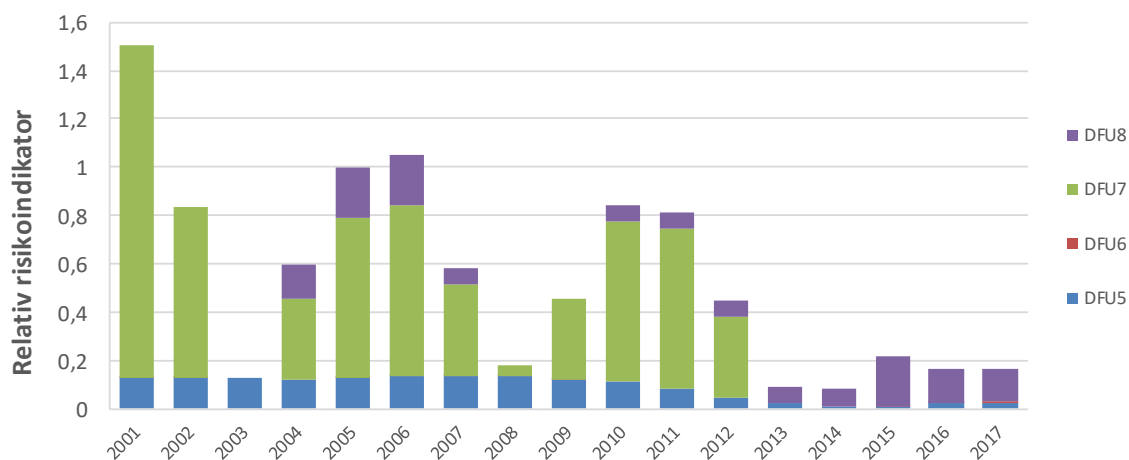
Tabell 9 Antall tilløpshendelser med potensial for akutt oljeutslipp

Hendelsestype	Antall hendelser (1999-2017)	Kommentar
DFU6 – drivende gjenstand på kollisjonskurs	13 (12 i Nordsjøen og 1 i Norskehavet).	Det var 3 hendelser i 2017 i Nordsjøen. Ingen faktiske kollisjoner med drivende gjenstand på norsk sokkel.
DFU7 – kollisjon med feltrelatert fartøy/ innretning/ skytteltanker	10 hendelser – 2 i Norskehavet og 8 i Nordsjøen. Ingen kollisjoner etter 2010.	I tillegg har det vært en kollisjon med nedstengt innretning i 2005 som dermed ikke er relevant for akutte utslipp. Ingen hendelser i 2017
DFU8 – skader på bærende konstruksjon	8 ⁷ «major» – relevante for akutte utslipp. 7 av hendelsene er sprekker og 6 av disse er knyttet til flytende produksjonsinnretninger. En hendelse er knyttet sjøvann i pongtong.	Totalt 9 «supermajor» – ingen vurdert å være relevante for akutte utslipp. 1 «major» hendelser i 2017 som vurderes som relevant for akutte utslipp.

Når det gjelder skader på bærende konstruksjon, er det hendelser i kategoriene «Supermajor» og «Major» som kan være relevante for akutte utslipp. Hendelser i kategorien «Supermajor» tas med i indikatoren for personellrisiko. I 2017 er det ikke registrert noen hendelser i kategorien «Supermajor». Det er rapportert inn en hendelse i kategorien «Major», men den var på en flyttbar innretning uten lagring av hydrokarboner. Det er vurdert at flyttbare innretninger har små mengder olje lagret slik at det er begrenset mengde som kan slippes ut ved tap av hovedbæreevne. Hendelsen er derfor ikke tatt med videre i datagrunnlaget på DFU8.

5.4.3 Indikator for alvorlighet - potensiell utslippsmengde - konstruksjonsrelaterte hendelser (DFU5-8)

Figur 53 indikerer utviklingspotensialet til konstruksjonshendelser på norsk sokkel (DFU5-8) i perioden uttrykt som potensiell utslippsmengde. Fargekoden viser bidrag fra ulike typer konstruksjonshendelser.

Figur 53 Potensiell utslippsmengde basert på konstruksjonsrelaterte hendelser (DFU5-8), norsk sokkel

⁷ Kun data fra 2001-2017 inngår i vurderingen av antall major.

Figur 53 påvirkes i stor grad av det lave antallet tilløpshendelser. Det anbefales ikke å trekke sterke konklusjoner angående hvilke scenarioer som bidrar mest til potensiell utslippsmengde.

Det er skader på bærende konstruksjon (DFU8) som dominerer søyleverdien i perioden 2013-2017. I tidligere år er det kollisjon med feltrelatert trafikk (DFU7) som dominerer. DFU7 hendelser har relativt høy vekt, dvs. høyt skadepotensial, i forhold til skip på kollisjonskurs (DFU5) og drivende gjenstand på kollisjonskurs (DFU6) på grunn av at kollisjonen faktisk har funnet sted.

Verdien knyttet til kollisjon med feltrelatert trafikk og skade på bærende konstruksjon varierer mye per år og påvirkes i stor grad av det lave antallet hendelser og alvorlighetsgraden hver enkelt hendelse representerer. I 2015 var det en alvorlig DFU8-hendelse som gav en relativ stor økning i potensiell utslippsmengde. Hendelsen i 2015 koblet med få/ingen hendelser i andre konstruksjonsrelaterte DFUer gjør at den relative DFU8-risikoverdien fremdeles er relativt høy i årene 2016 og 2017.

Nedgangen i antall passerende skip på kollisjonskurs (DFU5) gjør at bidraget fra denne type tilløpshendelse er lite i senere år, bortsett fra en liten økning i 2016. Drivende gjenstand (DFU6) vektes lavt og er derfor ikke synlig i figuren.

5.5 Vurdering av tilløpshendelser samlet sett

Vurderingene under er basert på tilløpshendelser som kunne utviklet seg til råoljeutslipp. Over er ulike typene tilløpshendelser vurdert hver for seg. Under vurderes disse tilløpshendelsene samlet sett.

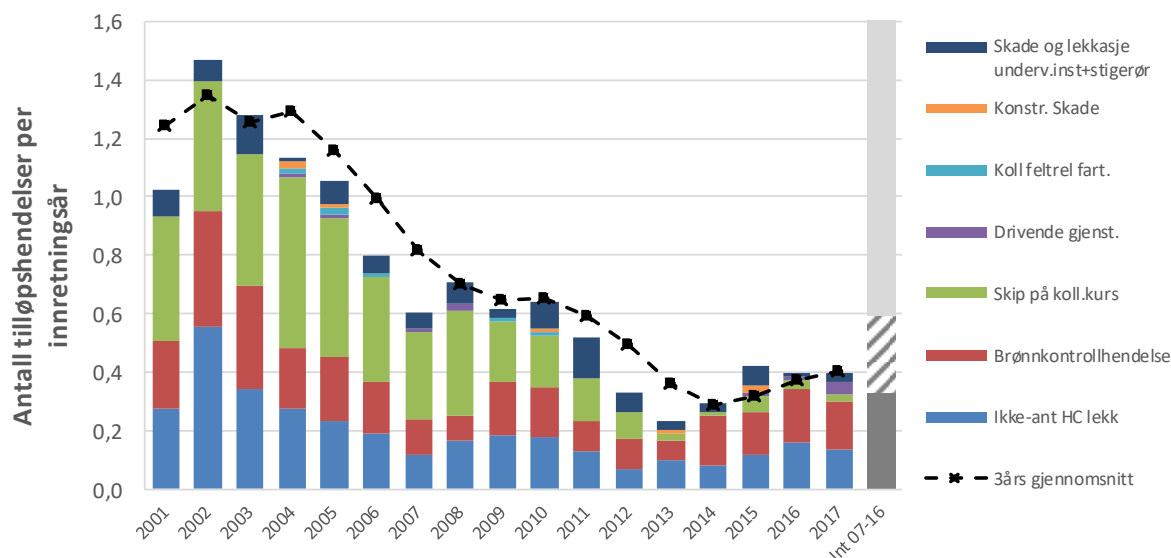
Det er laget totalindikatorer for tilløpshendelsenes samlede alvorlighet. Disse kan benyttes for å sammenlikne utvikling i ulike typer tilløpshendelsers utviklingspotensial. En slik sammenlikning av tilløpshendelsenes utviklingspotensial kan synliggjøre om en type tilløpshendelse, barriere eller barrierefunksjon trenger nærmere vurdering.

I enkelte av figurene er det vurdert om årets resultat for norsk sokkel kan sies å være statistisk signifikant (ref. kapittel 2.4.4). I figurene illustreres et 90 % prediksjonsintervall basert på observerte verdier i foregående år, med skravert område i grå søyle. Dersom et resultat er utenfor dette området, kan observasjonen anses som overraskende i så stor grad at trenden beskrives som statistisk signifikant.

5.5.1 Antall tilløpshendelser

Antall tilløpshendelser viser hvor ofte avvik fra normaltilstand har inntruffet og barrieresvikt kunne ført til en ulykke, inkludert storulykke, og dermed mulig akutt forurensning. De siste 10 årene er det registrert 386 tilløpshendelser som kunne ført til akutt utslipp om de hadde utviklet seg. Det inntraff 29 slike i 2017.

Figur 54 viser utviklingen for antall tilløpshendelser i perioden. Fargekoden viser fordelingen av antall tilløpshendelser (normalisert) på ulike typer tilløpshendelser (DFUene).

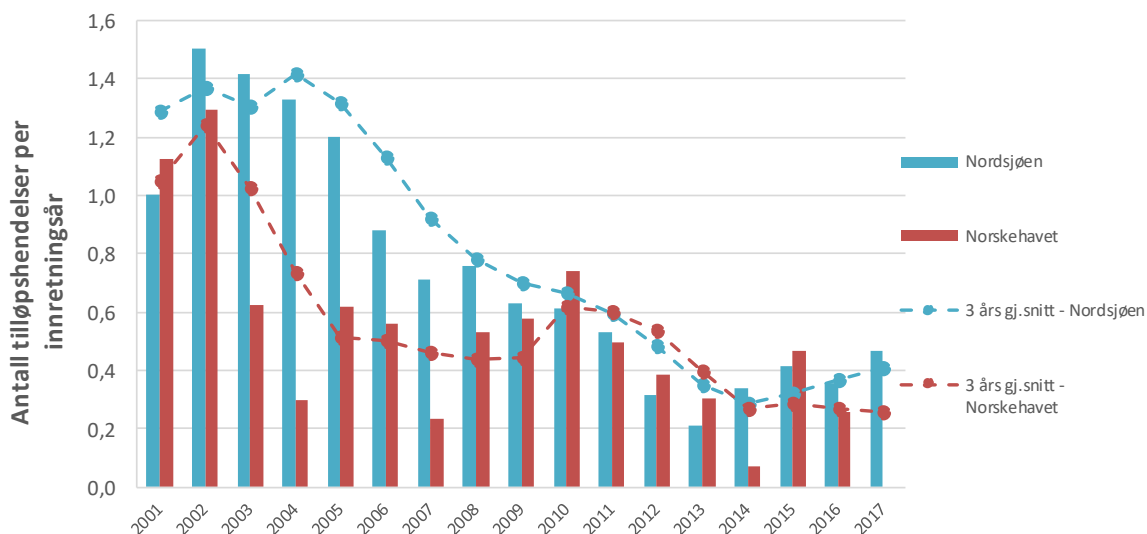

Figur 54 Antall tilløpshendelser, norsk sokkel

Generelt er det registrert flere tilløpshendelser som kan føre til akutt utslipp i perioden 1999-2006⁸, enn i perioden 2007-2017. Figuren viser en nedadgående trend i hoveddelen av perioden. Reduksjonen i antall tilløpshendelser i perioden kan i hovedsak forklares med nedgangen i hendelser med passerende skip på kollisjonskurs (Ref. kapittel 5.4.1). I tillegg er det registrert flere ikke-antente hydrokarbonlekkasjer og brønnkontrollhendelser i første del av perioden.

Det er en tendens til økning i antall tilløpshendelser de fire siste årene. I perioden 2014 - 2017 er det flere brønnkontrollhendelser i forhold til foregående år. Indikatorverdien i 2017 er ikke signifikant høyere enn gjennomsnittet for 2007-2016.

I Figur 55 gis en oversikt over antall tilløpshendelser i perioden fordelt på havområdene. Det årlige antallet er normalisert mot antall innretningsår.

Figur 55 Antall tilløpshendelser, havområder

⁸ Verdien for 1999 og 2000 presenteres ikke per år i figuren, men inkluderes i 3 års rullerende gjennomsnitt for 2001. Verdien i 2000 inkluderes også i 3 års rullerende gjennomsnitt for 2002.

I de senere år har verdiene for havområdene ligget på et relativt likt nivå.

Nordsjøen har en nedgang i antall tilløpshendelser i perioden, med noe økning de siste fire årene. Det er utviklingen i Nordsjøen som ligger bak tendensen til økning i antall tilløpshendelser totalt sett (ref. Figur 54). Figur 54 viser at skip på kollisjonskurs utgjør en stor andel av totalt antall tilløpshendelser i perioden 2001-2009. De høye verdiene i Nordsjøen tidlig i perioden kan forklares med et betydelig antall hendelser av denne typen.

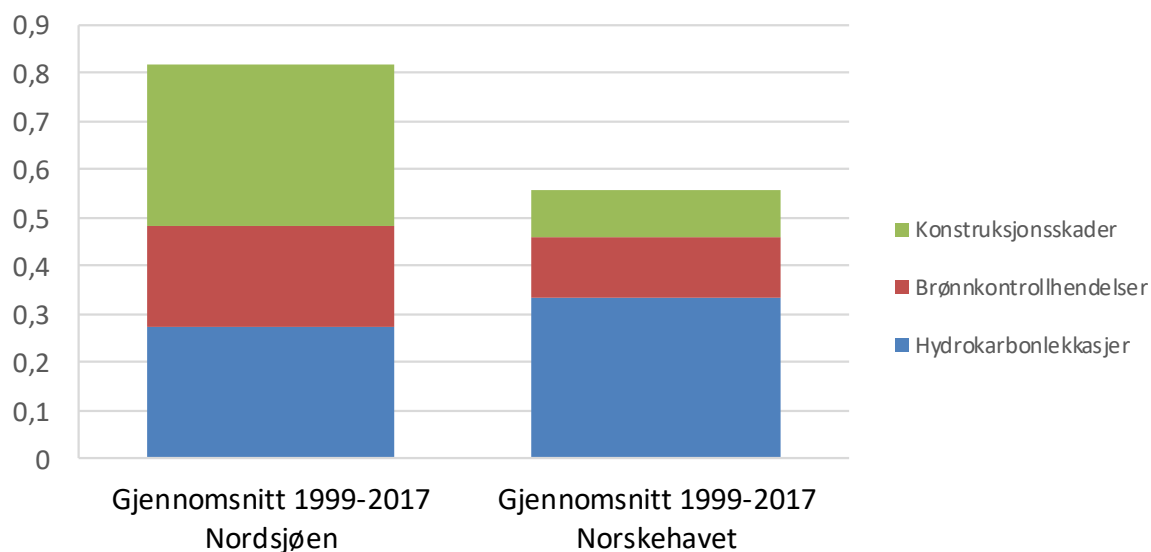
Variasjonene gjennom perioden er større i Norskehavet enn i Nordsjøen. Trenden er ikke like tydelig her, men utviklingen i største del av perioden har vært variasjon rundt et lavere nivå enn de høyere verdiene i 2001 og 2002 antyder. I 2014 var det kun registrert en tilløpshendelse (brønnskrollhendelse) i Norskehavet, noe som forklarer den lave verdien dette året. Det er ikke registrert tilløpshendelser i Norskehavet i 2017.

5.5.1.1 Fordeling på hendelseskategorier

De ulike typene tilløpshendelser kan grupperes i følgende hendelseskategorier:

- Hydrokarbonlekkasjer (DFU1 og DFU9_10) - som kan gi brann og eksplosjon
- Brønnskrollhendelser (DFU3) - som kan gi utblåsning
- Konstruksjonshendelser (DFU 5-8) – som kan gi konstruksjonsskader

Den påfølgende figuren viser hvordan gjennomsnittlig antall tilløpshendelser (pr installasjonsår) i havområdene fordeler seg på hendelseskategoriene.

Figur 56 Fordeling på hendelseskategorier, havområder

Antall konstruksjonsrelaterte tilløpshendelser (DFU5-DFU8) er betydelig lavere i Norskehavet enn i Nordsjøen. Dette skyldes hovedsakelig et høyere antall skip på kollisjonskurs i Nordsjøen der skip på kollisjonskurs utgjør gjennomsnittlig omlag 90% av de konstruksjonsrelaterte hendelsene. Antall andre konstruksjonsrelaterte hendelser (DFU6-DFU8) er relativt likt i havområdene.

Andelen hydrokarbonlekkasjer er større i Norskehavet enn i Nordsjøen. Det normaliserte antall prosesslekkasjer er relativt likt for havområdene. Det er derfor skader og lekkasjer på stigerør og undervannsinnretninger, etc. (DFU9_10) som forklarer forskjellen. I perioden har det vært nesten dobbelt så mange skader og lekkasjer i Nordsjøen enn i Norskehavet og mer enn 4 ganger så mange hydrokarbonlekkasjer (DFU1).

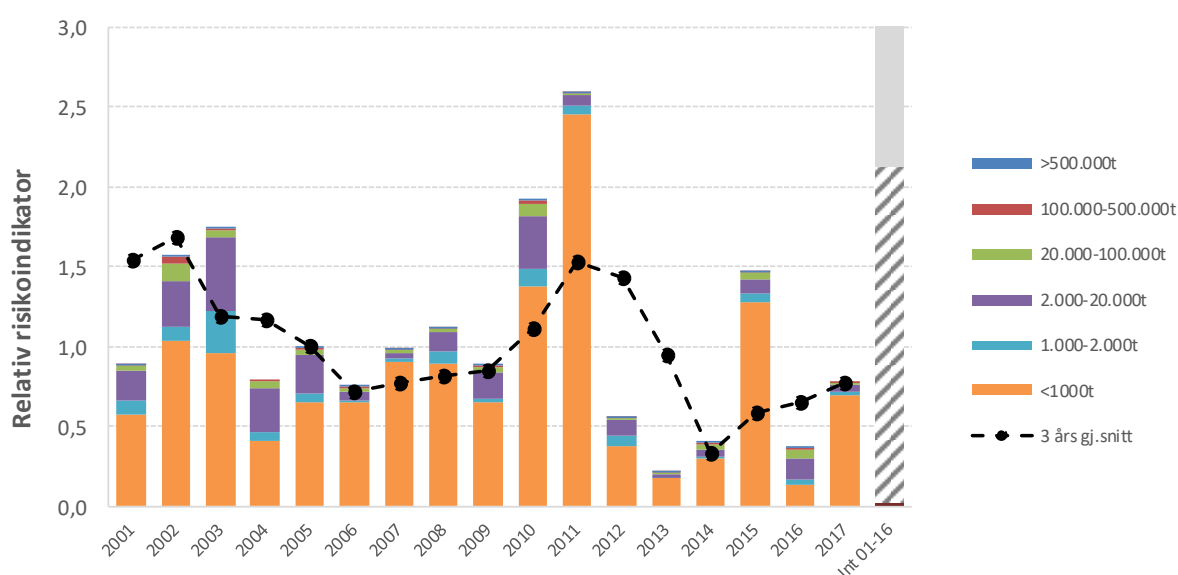
5.5.2 Indikatorer for alvorlighet

Både indikator for potensielt antall akutte utslipp samt indikator for potensiell utslippsmengde fremkommer ved å summere bidragene fra de ulike tilløpshendelsene (DFUene).

Hendelsenes vekt er derfor utslagsgivende for resultat, slik at antagelser og forutsetninger som er gjort for hver av tilløpshendelsene vil styre totalbildet. En endring i forutsetninger og antagelser kunne derfor gi et annet risikobilde enn det som presenteres under.

5.5.2.1 Utviklingspotensial – potensielt antall akutte utslipp

Figur 57 viser utviklingen for potensielt antall basert på alle typer tilløpshendelser i perioden. Fargekoden gir fordeling av potensiell utslippsmengde (utslippsmengdekategorier).

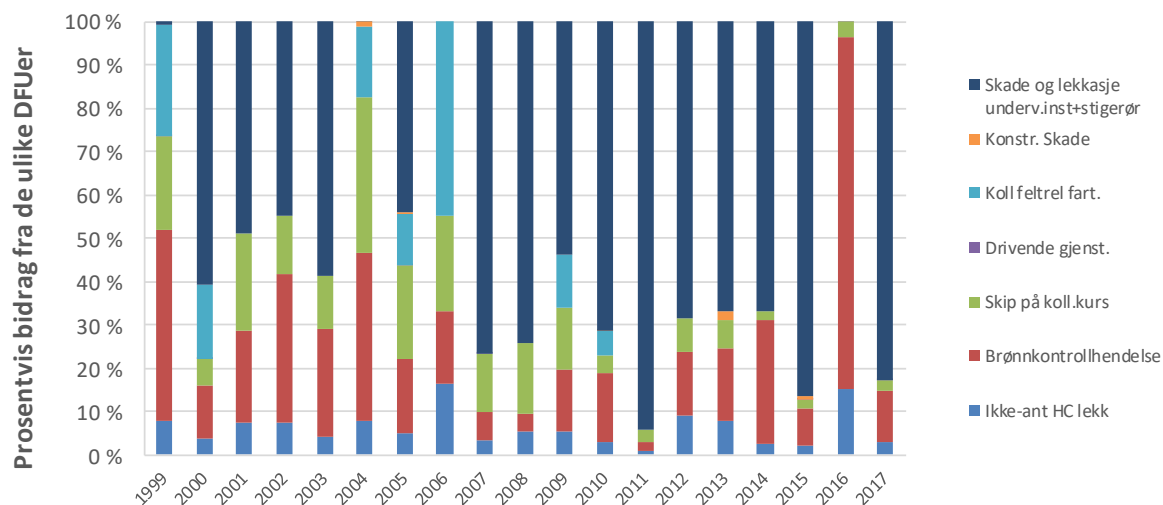
Figur 57 Potensielt antall akutte råoljeutslipp basert på alle typer tilløpshendelser, norsk sokkel

Det er ingen tydelig trend for potensielt antall utslipp til tross for en nedgang i antall tilløpshendelser i perioden. Det er variasjon rundt et lavere nivå i siste halvdel av perioden. De høye verdiene i 2010 og 2011 skyldes blant annet et høyt antall skader på stigerør og rørledninger disse årene. Dette er hendelser som vurderes å ha høy sannsynlighet for å utvikle seg til akutt oljeutslipp som følge av få barrierer.

Resultatet i 2017 er noe høyere enn 2016 fordi det er 2 stigerørshendelser.

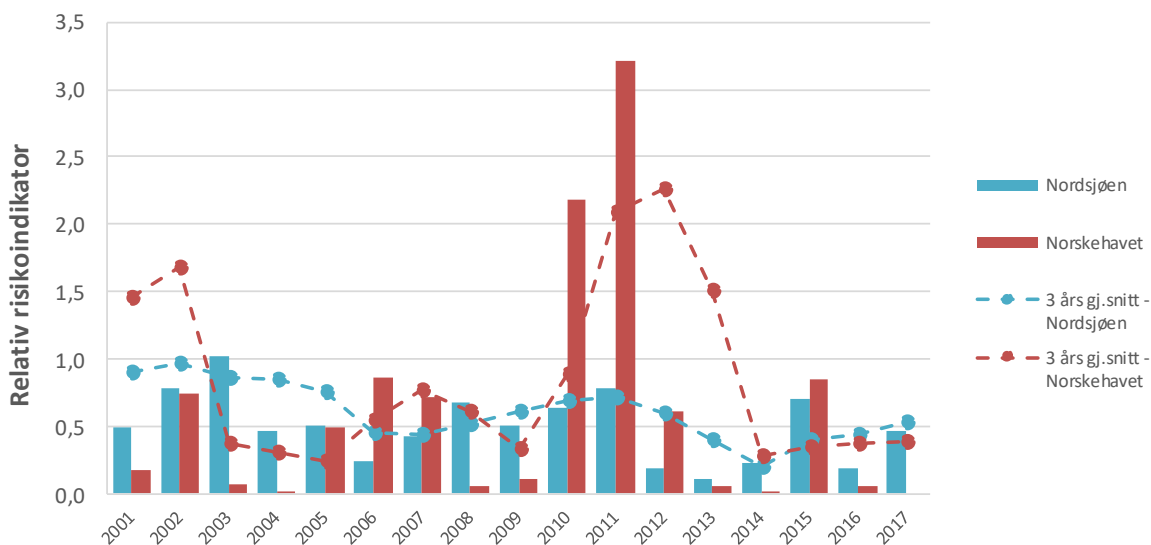
Figur 58 viser hvordan de ulike tilløpshendelsene bidrar til indikator for potensielt antall akutte råoljeutslipp. Skader og lekkasjer på stigerør, rørledninger og undervannsproduksjonsinnretninger etc. påvirker det totale bildet mye, spesielt i siste halvdel av perioden.

Gjennomsnittlig vil over 75 % av potensielle akutte utslipp i perioden 1999 til 2017 inngå i mengdekategorien mindre enn 1000 tonn. Som tidligere nevnt er det antatt at alle stigerørslekkasjer og en stor del av rørledningslekkasjene har en potensiell utslippsmengde i laveste mengdekategorien (ref. 1). Dette forklarer den store andelen i kategorien mindre enn 1000 tonn i Figur 57.

Figur 58 Bidrag til potensielt antall fordelt på DFUer, norsk sokkel.

I Figur 59 sammenlignes utviklingen for potensielt antall akutte råoljeutslipp i Nordsjøen og Norskehavet.

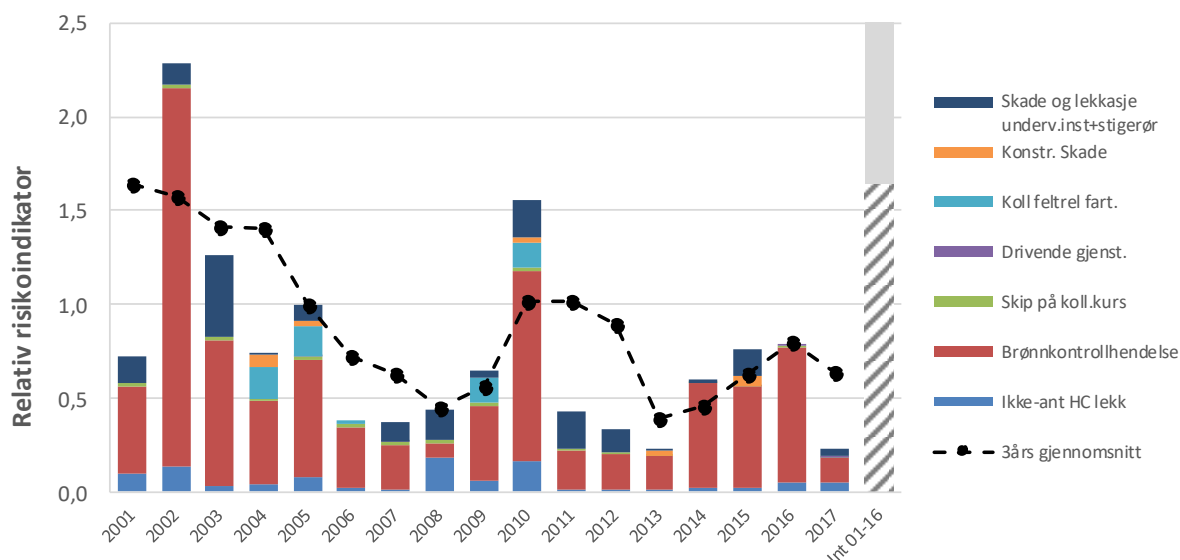

Figur 59 Potensielt antall akutte råoljeutslipp basert på tilløpshendelser, havområder

Årene 2010 og 2011 skiller seg ut med høye verdier i Norskehavet. Figur 56 viser et relativt likt antall hendelser for Nordsjøen og Norskehavet i disse årene. De høye verdiene i Norskehavet disse årene skyldes i hovedsak et stort potensial for akutt oljeutslipp knyttet til lekkasjer og skader på stigerør, rørledninger og undervannproduksjonsinnretninger.

5.5.2.2 Utviklingspotensial – potensiell utslippsmengde, råolje

Figur 60 viser utviklingen i potensiell utslippsmengde på norsk sokkel fordelt på ulike typer tilløpshendelser.

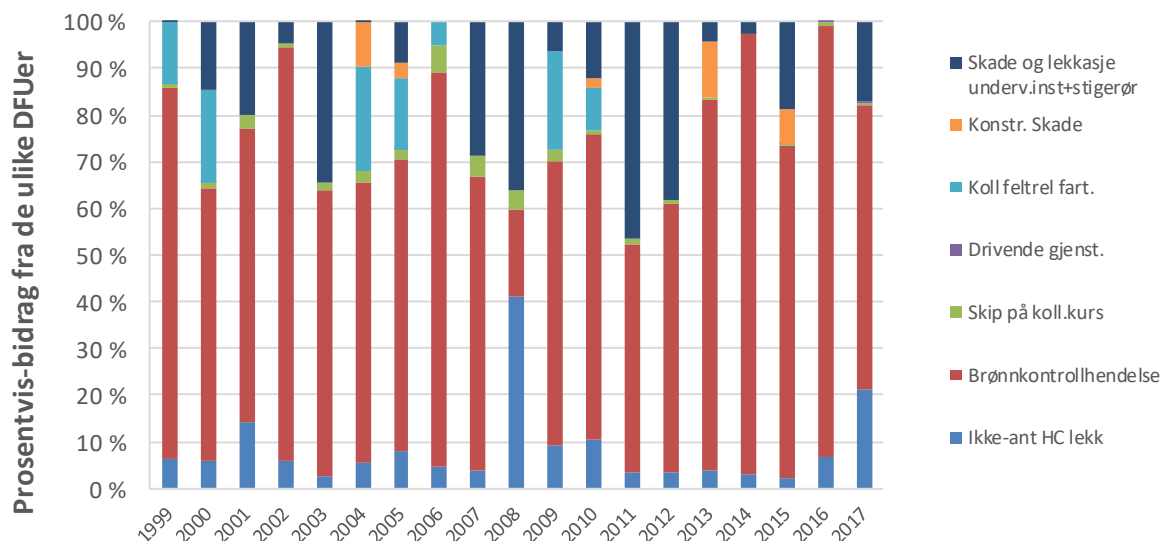
Figur 60 Potensiell utslippsmengde akutt råolje, basert på alle typer tilløpshendelser, norsk sokkel

Det er variasjon rundt et lavere nivå i siste halvdel av perioden. Indikator for potensiell utslippsmengde varierer fra år til år og uten noen tydelig trend. At det er stor variasjon vises også i det beregnede prediksjonsintervallet som er bredt. Dette skyldes potensiell utslippsmengde for ulike typer tilløpshendelser varierer mye og enkelthendelser kan gjøre stort utslag på indikatoren.

Det er brønnkontrollhendelser som bidrar mest til potensiell utslippsmengde gjennom perioden. Det antas på et generelt grunnlag at denne type tilløpshendelser ved barrieresvikt og tap av brønnkontroll, kan utvikle seg til akutte råoljeutslipp i de øverste mengdekategoriene. Antall brønnkontrollhendelser og hendelsenes alvorlighet vil påvirke bildet av potensiell utslippsmengde i stor grad.

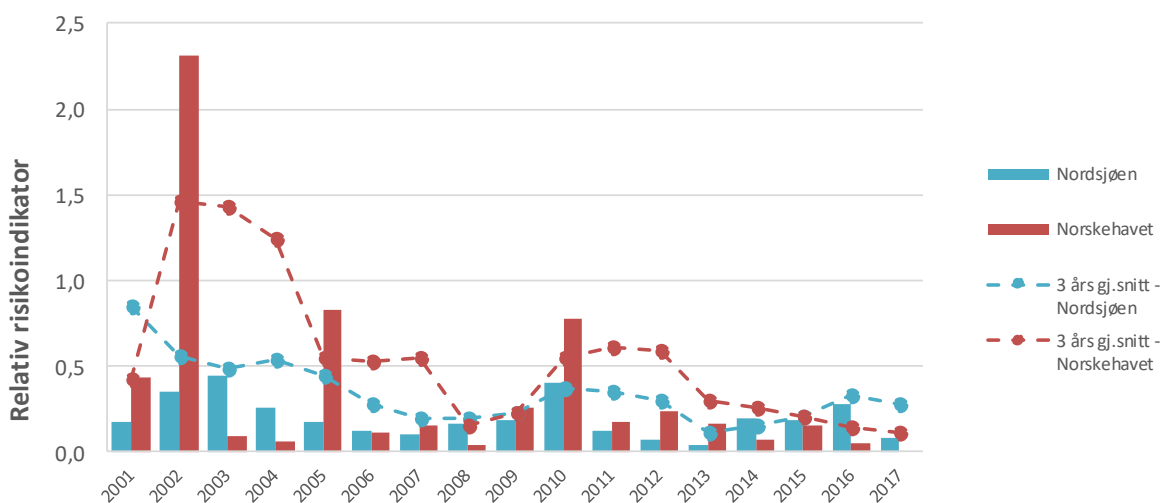
Verdien i 2016 da det inntraff en alvorlig brønnkontrollhendelse, er den høyeste som er registrert siden 2010.. Den er ikke signifikant høyere enn gjennomsnittet for årene 2001-2015. Alle brønnkontrollhendelsene i 2017 var i kategorien regulær (ref. 5.2.1) og det gir en lav verdi i risikoindikatoren.

Det er store forskjeller i det prosentvise bidraget fra de ulike DFUene til de to totalindikatorne (Figur 58 og Figur 61). I metoden som er benyttet antas forskjellige tilløpshendelser både å ha ulik sannsynlighet for å føre til et akutt utslipp og ulikt potensial når det gjelder utslippsmengde. Vi ser at brønnkontrollhendelser (DFU3) bidrar mest til potensiell utslippsmengde både fordi det er relativt mange hendelser som inngår i datagrunnlaget og det er relativt høy sannsynlighet for at et eventuelt utslipp inngår i en av de høyeste utslippskategoriene. Til sammenligning er det DFU9_10 som bidrar mest til indikator for potensielt antall utslipp (Figur 58). Denne typen tilløpshendelse antas å ha en høyere sannsynlighet for å kunne gi et akutt utslipp.

Figur 61 Potensiell utslippsmengde fordelt på ulike typer tilløpshendelser, norsk sokkel

I Figur 62 sammenliknes utviklingen for potensiell utslippsmengde i perioden i Nordsjøen og Norskehavet.

Figur 62 Potensiell utslippsmengde basert på alle tilløpshendelser, havområder

Årene 2002, 2005 og 2010 skiller seg ut med høye verdier i Norskehavet. Det er hovedsakelig brønnkontrollhendelser som bidrar til indikatoren disse tre årene:

- 2002: Tre brønnkontrollhendelser, en *høy risiko* og en *alvorlig*
- 2005: Tre brønnkontrollhendelser, to *alvorlig*
- 2010: Åtte brønnkontrollhendelser, en *alvorlig*

Sannsynlighet for utblåsning, gitt brønnkontrollhendelse, varierer ut fra hendelsenes alvorlighetskategori. Når alvorligere hendelser inntreffer gir det utslag i risikoindikatoren.

Det at 3 års rullerende gjennomsnitt i Norskehavet ligger over 3 års rullerende gjennomsnitt i Nordsjøen gjennom perioden kan blant annet forklares med de store utslagene grunnet alvorlige brønnkontrollhendelser.

Dette bildet har endret seg de siste årene, og i 2016 og 2017 er 3 års rullerende gjennomsnitt høyere for Nordsjøen. Det er for tidlig å si om dette er en trend.

5.5.3 Oppsummert

Det har totalt sett vært en nedgang i perioden for antall tilløpshendelser som kunne ha utviklet seg til hendelser med akutt råoljeutslipp. Reduksjonen i antall tilløpshendelser er særlig tydelig for skip på kollisjonskurs (DFU5) og skyldes forbedringer relatert til trafikkontroll i havområdene rundt innretninger. Det har vært en økning i antall tilløpshendelser siden i 2013. Brønnkontrollhendelser i Nordsjøen bidrar særlig til denne utviklingen.

Risikoindikatorene varierer mye fra år til år og ingen tilsvarende nedadgående trend kan ses. Enkelthendelser påvirker utviklingen i indikatorene i stor grad og dermed også bildet av ulykkes- og storulykkespotensial i perioden.

Risikoindikator for potensielt antall utslipp domineres av skader på stigerør. Denne typen hendelser antas å ha en høy sannsynlighet for å gi akutt råoljeutslipp sammenlignet med for eksempel en brønnkontrollhendelse. Når en derimot ser på potensiell utslippsmengde er det brønnkontrollhendelser som dominerer bildet. Dette skyldes at en brønnkontrollhendelse som utvikler seg til en utblåsning antas å medføre større utslipp i forhold til for eksempel en stigerørslekkasje.

5.6 Tiltak for redusert risiko

Myndighetene og næringen har etablert flere tiltak for å redusere risiko for storulykker. I det følgende kommer beskrivelse og diskusjon av noen av tiltakene.

5.6.1 *Initiativ for læring og erfaringsdeling stigerør, rørledninger og undervannsproduksjonsanlegg*

De viktigste initiativene knyttet til læring og erfaringsdeling for fleksible rør og stigerør er videreføringen av Norsk olje og gass sitt prosjekt FlexShare. Prosjektet har pågått over flere år og har som mål å få en bedre oversikt over hva som eksisterer av fleksible rør og stigerør på norsk sokkel og en oversikt over erfaringer og hendelser knyttet til disse. Prosjektet er i ferd med å starte opp fase 3 der man skal operasjonalisere databasekonseptet og legge inndata for rør, stigerør, erfaringer og hendelser. En rekke selskap på norsk sokkel er med som Eni, AkerBP, Lundin, OMV, BP, Equinor, Point resources, Neptune, Total, 4Subsea, Shell og Ptil. Man ser også på muligheten for å i fremtiden få inn internasjonale erfaringer. Det er jevnlig kontakt med sammenslutningen International Oil and Gas Producers (IOGP).

5.6.2 *Forebygging av hydrokarbonlekkasjer*

Norsk Olje og Gass initierte GaLeRe-prosjektet (gasslekkasjereduksjon-prosjektet) i 2002. Prosjektet ble startet opp basert på konklusjoner fra RNNP personellrisiko. Prosjektet pågikk fra 2002 til 2006. I denne perioden ble antall hydrokarbonlekkasjer redusert til ti på det laveste, i 2007. Den positive trenden vedvarte imidlertid ikke de tre påfølgende årene, og derfor iverksatte bransjen et nytt prosjekt våren 2011, Hydrokarbonlekkasjeprojektet. Hovedaktivitetene i prosjektet består av analyse av HC-lekkasjer, erfaringsutveksling mellom selskapene på norsk sokkel og erfaringsutveksling mot andre, for eksempel britisk sokkel. Antall lekkasjer har hatt en positiv utvikling under kjøretiden til disse to prosjektene, men denne positive utviklingen kan se ut til å ha stagnert eller blitt noe reversert de siste tre årene.

5.6.3 *Forebygging av brønnkontrollhendelser*

Petroleumstilsynet følger opp og gransker alvorlige brønnkontrollhendelser.

Vi bidrar i arbeid med NORSOK borestandarder, retningslinjer og internasjonal standardisering. I senere år har vi økt oppmerksomheten på operatørenes planlegging av brønndesign, permanent plugging og avlastningsboring.

Vi deltar i Norsk olje og gass sine fora for brønnintegritet og permanent forlating av brønner. I tillegg deltakelser i forskning og utviklingsprosjekter innenfor bore- og brønnfaget.

I 2017 arrangerte Petroleumstilsynet et industriseminar i forbindelse med publiseringen av RNNP-AU. Tema for dagen av Læring og forebygging etter Macondo og arbeid med å forebygge brønnkontrollhendelser var en viktig del av dette.

Vi har i flere år jobbet med metodikk for myndighetsevaluering av risiko. I 2018 gjennomførte vi et prosjekt for myndighetsvurdering av risiko tilknyttet brønnkontrollhendelser. Oppmerksomheten var rettet mot hensynet til forsvarlighet på tvers av operasjoner og selskaper og hvilke faktorer som påvirker risiko for brønnkontrollhendelser i et områdeperspektiv.

5.6.4 Årsaksforhold og tiltak knyttet til konstruksjonsrelaterte hendelser

I 2013 satte Petroleumstilsynet i gang en kvalitativ studie som skulle se nærmere på DFUen knyttet til konstruksjon- og maritime hendelser. Bakgrunnen for studien var den negative utviklingen som har vært knyttet til rapporterte konstruksjonshendelser på norsk sokkel, samt de alvorlige hendelsene på Floatel Superior og Scarabeo 8 i 2012. Studien var rettet mot hendelser som kan lede til storulykker.

På et overordnet nivå er konklusjonen fra denne studien at oppmerksomheten knyttet til risikopotensialet ved konstruksjons- og maritime hendelser ikke er stor nok. Det er få hendelser som granskes, granskingene dekker i begrenset grad sentrale årsaksforhold, det er til dels manglende forståelse for at dette er sikkerhetskritiske hendelser. Statusen til konstruksjonsfagene oppleves også som svekket de senere årene.

6. Barentshavet

Under gis det en oversikt over inntrufne akutte utslipp og tilløpshendelser i perioden 2001-2017 i Barentshavet. Datagrunnlaget for Barentshavet både når det gjelder inntrufne akutte utslipp og tilløpshendelser er veldig begrenset. Det er derfor ikke gjort vurderinger av utvikling over tid eller sammenligninger med andre havområder.

Erfaringer fra Nordsjøen og Norskehavet kan si noe om hvordan næringens tilsvarende evne til å styre risiko vil være i Barentshavet. Gitt at aktiviteter i Barentshavet i praksis vil engasjere de samme aktørene, med samme erfaringer, kunnskap og teknologi som i øvrige områder på norsk sokkel, kan resultater fra Nordsjøen og Norskehavet inntil videre delvis brukes i vurderinger av risikoutvikling. Det må i så tilfelle tas hensyn til at områdespesifikke risikopåvirkende faktorer i Barentshavet ikke nødvendigvis er sammenlignbare med tilsvarende i Nordsjøen og Norskehavet og usikkerheten i vurderinger for Barentshavet må diskuteres og håndteres.

6.1 Inntrufne akutte utslipp

6.1.1 Råolje

Det er registrert seks akutte utslipp i hele perioden, ett fant sted i 2001, ett i 2013, tre i 2014 og et i 2017. En av hendelsene i 2014 har utslippsmengde på 0,24 tonn. Hendelsene havner ellers i laveste mengdekategori (0-0,1 tonn). Det ene utslippet av råolje som er registrert i Barentshavet i 2017 var på 0.01 m³.

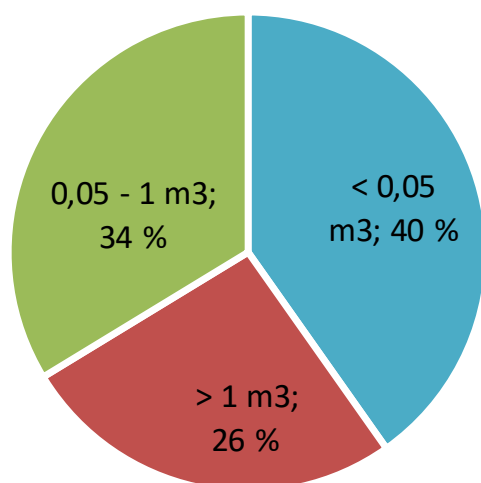
6.1.2 Andre oljer

Det har inntruffet 15 akutte utslipp av andre oljer i perioden. De fleste av disse havner i laveste mengdekategori og har en utslippsmengde på under 50 liter. Ett akutt utslipp er registrert i mengdekategorien 0,05 – 1m³.

De fleste hendelsene (10 av 15) inntraff i årene 2009-2013. Det var ingen utslipp av andre oljer til sjø i 2014 og 2015, men ett utslipp i 2016 i laveste kategori <0,05 m³. Ingen utslipp av andre oljer er registrert i Barentshavet i 2017.

6.1.3 Kjemikalier

Det er registrert 92 akutte utslipp av kjemikalier i Barentshavet i perioden. Over 82% av disse (76 hendelser) inntraff i perioden 2013 – 2017. Figur 63 viser prosentvis fordeling av antall hendelser fordelt på utslippsmengdekategoriene.

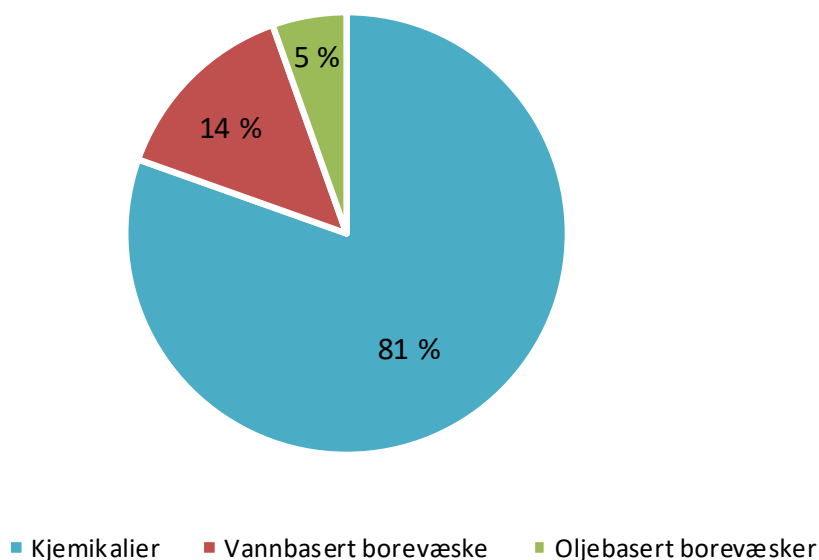
Figur 63 Hendelser fordelt på kategorier for utslippsmengde

Det fant sted 14 kjemikalieutslipp i Barentshavet i 2017. Disse hadde en samlet utslippsmengde på 25,6 m³.

I Barentshavet, som på resten av sokkelen, har om lag en firedel av hendelsene i 2017 (tre hendelser) utslippsmengde over 1 m³. I 2017 inntraff tre hendelser i denne kategorien. Utslippsmengden fra disse tre hendelsene utgjorde over 90 % av samlet volum.

I 2016 var den totale var den totale utslippsmengden fra 16 hendelser på 36,5 m³. I 2012 er det registrert en hendelse og utslippsmengden var 60 m³. RNNP-AU viser generelt at enkelthendelser med større utslippsmengder påvirker årlige resultater i stor grad.

Figur 64 viser det totale antall hendelser i perioden fordelt på de ulike rapporteringskategoriene for kjemikalieutslipp. Antall utslipp er i tråd med hva vi ser i de andre havområdene.

Figur 64 Fordeling av type utslipp

De 14 akutte utslippene som er rapportert inn for Barentshavet i 2017, havner alle i type-kategorien kjemikalier. Det er dermed ikke registrert utslipp i kategoriene oljebaserte eller vannbaserte borevæsker i 2017.

6.2 Tilløpshendelser

Tilløpshendelser er uønskede hendelser som *kunne ha gitt* akutte råoljeutslipp til sjø dersom flere barrierer hadde sviktet (ref 2.3.2).

6.2.1 Hydrokarbonlekkasjer – prosesslekkasjer (DFU 1)

Det har vært helårsproduksjon fra flytende innretning de to siste årene. I 2016 inntraff fem prosesslekkasjer. I 2017 ble det registrert en prosesslekkasje i Barentshavet.

6.2.2 Brønnkontrollhendelser (DFU 3)

Boreaktiviteten i Barentshavet består hovedsakelig av leteboring, men de siste fire årene har det også vært boret produksjonsbrønner. Boreaktiviteten i Barentshavet har vært økende i senere år. Økningen er hovedsakelig knyttet til leteboring, men det ble også boret produksjonsbrønner i årene 2013-2017 (ref. kapittel 3.2). Totalt er det boret 51 letebrønner og 32 produksjonsbrønner i havområdet.

Det er registrert totalt fire brønnkontrollhendelser i perioden, hvorav tre de siste fem årene. Det er ikke registrert brønnkontrollhendelser i Barentshavet i 2016 og 2017.

6.2.3 **Stigerør, rørledning og undervannsproduksjonsanlegg (DFU 9-10)**

Det er ikke registrert skader på stigerør, rørledning og undervannsproduksjonsanlegg i Barentshavet i perioden. Det er registrert to lekkasjer i Barentshavet, en gass og MEG lekkasje i 2008, og en liten lekkasje i 2016 hvor utsluppet medium er usikkert.

Begge lekkasjene inntraff utenfor sikkerhetssonen. I metoden for utarbeidelse av risikoindikatorer i RNNP antas det en høyere forventet utslippsmengde for lekkasjer som inntreffer mer enn 200 meter fra en plattform/produksjonsskip på grunn av lengre deteksjonstid (Ref. 1).

6.2.4 **Konstruksjonshendelser (DFU 5-8)**

Det er ikke registrert noen hendelser med passerende skip på kollisjonskurs (DFU 5) i perioden.

Det har heller ikke vært registrert noen tilløpshendelser knyttet til drivende gjenstand/fartøy på kollisjonskurs (DFU6), kollisjon med feltrelatert fartøy/innretning/skytteltanker (DFU7) eller skade på bærende konstruksjon (DFU8). Usikkerheten knyttet til is-problematikk og dermed DFU 6 og DFU 8 er imidlertid stor i Barentshavet (Ref. 11).

6.2.5 **Oppsummert**

I årene 2013-2017 har det inntruffet flere akutte utslipp og tilløpshendelser i Barentshavet enn tidligere i perioden. Det har vært et høyt aktivitetsnivå i samme tidsrom. I 2016 startet den første helårsvirksomheten opp på Goliatfeltet med oljeproduksjon fra flytende innretning.

Akutte utslipp av kjemikalier dominerer hendelsesbildet i Barentshavet. Vi ser at også her har om lag en firedel av hendelsene ført til kjemikalieutslipp større enn 1 kubikkmeter. Det er ikke grunnlag for å anta at næringens sikkerhetsprestasjoner i Barentshavet skiller seg fra ellers på sokkelen.

7. Havbunnsinnretninger

Undervannsteknologi har en betydelig plass i dagens petroleumsvirksomhet, og det forventes økt bruk av denne teknologien i fremtidige utbygginger. I dag er særlig petroleumsvirksomheten i Norskehavet og Barentshavet preget av utbyggingsløsninger med havbunнанlegg (ref. kap. 3.1).

Utbyggingsløsninger på havbunnen inkluderer havbunnsinnretninger med avanserte løsninger. Dette er typisk sammensatte strukturer som gir muligheter for svikt og svekkelser i ulike typer utstyr og deler. Dette er noe som igjen kan føre til uønskede hendelser med akutt utslipp og/eller driftsstans som resultat.

Krav om sikkerhet, forebyggende tiltak og etablerte barrierer gjelder også for petroleumsvirksomhet på havbunnen. Akutte utslipp fra havbunnsinnretninger er uønskede hendelser som først og fremst utgjør en trussel for ytre miljø og økonomi. Dette kapittelet inneholder supplerende informasjon fra tilsynet vårt om forhold av betydning for sikkerhet i petroleumsvirksomhet generelt og på havbunnen spesielt.

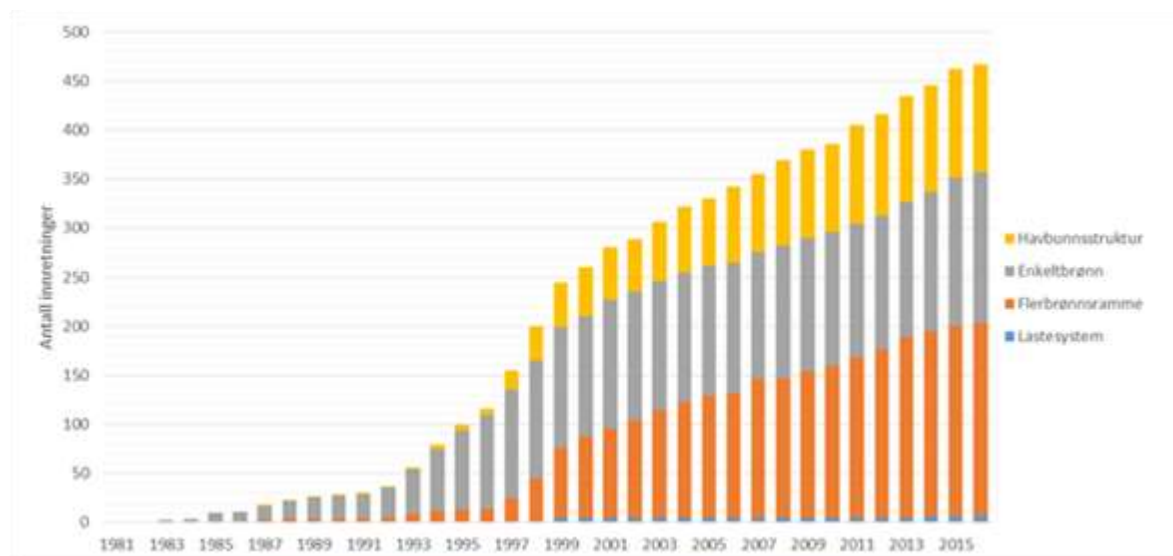
Inntrufne akutte utslipp fra havbunnsinnretninger er rapportert inn i EPIM-databasen (ref. kapittel 2.3.1.1). Disse er inkludert i vurderingene i kapittel 4. Informasjonen om akutte utslipp fra havbunnsinnretninger er dermed relevant å vurdere i sammenheng med annen informasjon om inntrufne akutte utslipp.

I RNNP blir utviklingspotensialet til tilløpshendelser med skade eller lekkasje på stigerør, rørledning og havbunnsproduksjonsanlegg⁹ (DFU9-10) vurdert både med hensyn på mennesker og akutt forurensning (ref. kap 5). Det er lagt spesiell vekt på skader på og lekkasjer fra stigerør og rørledninger. Dette er en type hendelse som kan føre til ulykker med store utslippsvolumer og langvarig svekkelse av drifts- og transporttilgjengelighet.

7.1 Generell informasjon om havbunnsinnretninger

Det er rundt 450 havbunnsinnretninger på norsk sokkel. Havbunnsinnretninger kan være frittstående enkeltbrønner, brønnrammer som omfatter flere brønner, havbunnsstrukturer (manifolder) som knytter sammen produksjonsutstyr eller undervannssystemer for lasting av hydrokarboner. Det kan også være ulike typer prosessutstyr plassert på havbunnen som blant annet utstyr for separasjon, pumping og kompresjon.

Figur 65 viser utviklingen for antall innretninger på havbunnen siden 1981.

Figur 65 Antall havbunnsinnretninger, norsk sokkel

⁹ Inkludert lasteslange og -bøye og brønnstrømsrør

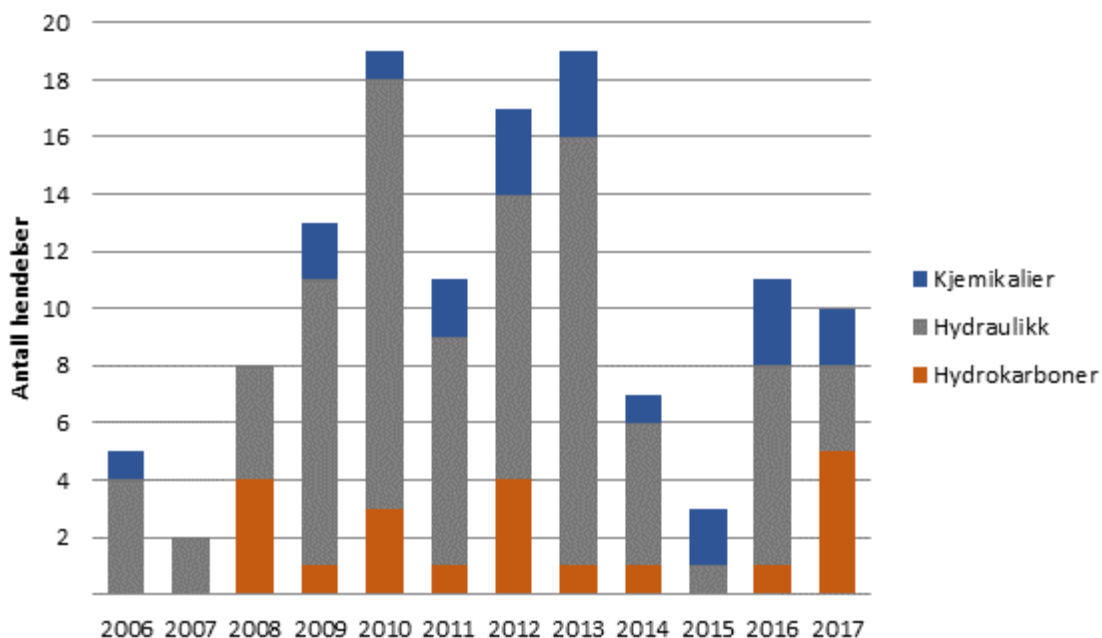
Havbunnsbrønner har ventiltreet som styrer produksjonen i brønnen plassert på havbunnen. Det er boret mer enn 1650 havbunnsbrønner på norsk sokkel og de fleste befinner seg på havdyp mindre enn 450 meter (ref. kapittel 3.4).

7.2 Inntrufne akutte utslipp fra havbunnsinnretninger, 2006-2017.

Lekkasjer fra havbunnsinnretninger kan skyldes akutte hendelser eller svekket integritet som utvikler seg over tid. Tilstandsovervåking, bruk av informasjon og vedlikehold er grunnleggende forutsetninger for teknisk og operasjonell integritet.

Uønskede hendelser som fører til akutt forurensning sier noe om sikkerhetsytelse i norsk petroleumsvirksomhet under vann. Indikator for antall akutte utslipp sier noe om hvor ofte forebyggende tiltak og etablerte barrierer ikke har forhindret akutt forurensning. Over tid gir indikatoren informasjon om utviklingen for havbunnsinnretningers integritet og barriereeffektivitet.

Figur 66 viser utviklingen for antall akutte utslipp fra havbunnsinnretninger siden 2006. Her er borerelaterte akutte utslipp samt akutte utslipp fra rørledninger og stigrør tatt ut.

Figur 66 Antall inntrufne akutte utslipp fra havbunnsinnretninger per år, 2006-2017

Årlig antall inntrufne akutte utslipp fra havbunnsinnretninger har variert mye fra 2006 til 2017. Det er ingen tydelig positiv utvikling. Variasjon i data fra år til år er naturlig og når datamengden er begrenset som her, vil slik naturlig variasjon kunne gi store utslag.

I 2017 inntraff fem hydrokarbon lekkasjer fra havbunnsinnretninger som rørledninger, brønnstrømsrør og templater. Dette er det høyeste antall hendelser som er registrert i årene 2006 til 2017. To av hendelsene fant sted i Nordsjøen og tre i Norskehavet.

Felles for disse hydrokarbonlekkasjene er det at de enten har blitt oppdaget av ROV ved gjennomføring av vedlikeholdsoppdrag, planlagt inspeksjon eller tilfeldig i forbindelse med annen aktivitet. Eller så har de blitt oppdaget etter at forsynings-/beredskapsfartøyer har observert oljefilm på havoverflaten og undersøkelser av nærliggende havbunnsinnretninger er foretatt. Usikkerhet om hvor lenge disse lekkasjene har pågått er også gjennomgående.

På til gransket en av disse hendelsene. Den fant sted på Åsgårdfeltet i Norskehavet under klargjøring for å sette en overhalt brønn tilbake i produksjon. Gass (31 tonn) og kondensat (1,6 tonn) strømmet til sjø da blodflensen på tilknytningspunktet mot samlerøret på

brønnrammen ble fjernet. Det viste seg at isoleringsventilen i samlerøret (manifold) stod i åpen posisjon. Lekkasje pågikk til trykket i rørledningen var utjevnet med trykket på havbunnen. Hendelsen kunne ved andre værforhold gitt antenbar gass og potensielt tap av liv om bord på fartøyet som gjennomførte aktiviteten. Granskingen avdekket ulike feil og mangler i planlegging og gjennomføring av aktiviteten. Dette er forhold som bidrar til at aktørenes aktiviteter for å forebygge ulykker og etablere barrierer ikke forhindret tap av integritet (ref. 2).

Hendelser med akutt utslipp av hydraulikkvæske dominerer hendelsene med akuttutslipp fra havbunnsinnretningene i perioden. Disse hendelsene er rapportert som akutte kjemikalieutslipp og er inkludert i vurderingene i kap. 4. Hydraulikkvæske er fellesbetegnelse for væsker som brukes for å styre åpning og lukking av ventiler. Hendelsene gir ofte en lav lekkasjerate og kan være vanskelige å oppdage. De kan derfor pågå over lengre tid slik at den totale utslippsmengden utgjør et betydelig volum.

Hendelser med mindre hydraulikklekkasjer er sjelden gjenstand for granskinger eller dybdestudier. Det er derfor usikkerhet om årsaksmekanismene bak denne type hendelser og hvilke tiltak som iverksettes for å forhindre dem.

7.3 Erfaringer fra tilsynet

Erfaring fra tilsynet vårt samt innrapporterte uønskede hendelser med større akutte oljeutslipp fra havbunnsinnretninger viser at det tar tid å oppdage disse og at det i all hovedsak skjer ved visuell observasjon på havoverflaten (ref. 8.2.1).

Flere typer deteksjonssystemer er i bruk på havbunnsinnretningene og prosesskontroll er den dominerende løsningen (ref. 12). Prosesskontroll innebærer kontinuerlig måling og overvåking av trykk, temperatur eller andre utvalgte prosessparametere. Informasjonen benyttes for å optimalisere produksjonen av hydrokarboner, men system for prosesskontroll varsler også om unormale tilstander og bidrar til at feil- og faresituasjoner oppdages. Et trykkløst fall kan for eksempel være en indikasjon på lekkasje. Det er imidlertid store volumer i utstyret som overvåkes og derfor usikkerhet knyttet til godheten av prosessovervåking som barriere.

7.3.1 Forbedringsprosesser

Petroleumstilsynet har rettet spesiell oppmerksomhet mot forebygging av akutt forurensning i petroleumsvirksomhet på havbunnen de siste årene. I 2017 arrangerte vi et seminar sammen med Miljødirektoratet og tema for dette arrangementet var deteksjon av lekkasjer fra havbunnsinnretninger.

I 2018 gjennomfører vi tilsynsaktiviteter mot ulike aktører og retter oppmerksomheten spesielt mot vedlikehold av barrierer på havbunnsanlegg. En sektorrapport med bakgrunn i de ulike aktivitetene vil bli publisert i høst.

Næringen arbeider med å utvikle bedre systemer for å overvåke tilstanden på utstyr knyttet til havbunnsinnretninger. Det har i hovedsak arbeidet med tekniske barrierer for å oppdage tilstand under utvikling og hendelser med akutt forurensning. Her nevnes spesielt videreutvikling og forbedring av teknologi for deteksjon av lekkasjer fra utstyr på havbunnen. Dette er teknologiutvikling som kan bidra til å forbedre ulykkesforebygging og barriereeffektivitet i petroleumsvirksomhet på havbunnen. Det forutsetter imidlertid at teknologiene kvalifiseres og tas i bruk.

7.4 Oppsummering

Mens RNNP ser på hendelser med hydrokarbonlekkasjer innenfor sikkerhetssonen utfra hensynet til personellsikkerhet, omhandler dette kapittelet i RNNP-AU akutte utslipp fra havbunnsinnretninger, også utenfor sikkerhetssonen, vurdert med hensyn på akutt forurensning.

Regelverkets krav om ulykkesforebygging og barrierer gjelder uavhengig av om aktiviteten er bemannet eller ikke, foregår på havoverflate eller havbunn, eller er tilknyttet olje- eller gassreservoar. Det skal iverksettes forebyggende tiltak og etableres barrierer for å forhindre, begrense og stanse ved kilden hendelser, ulykker og storulykker i norsk petroleumsvirksomhet.

Flere felt på norsk sokkel er langt ute i opprinnelig designlevetid. En rekke av disse er bygget ut med havbunnsløsninger. Alder på innretninger er et forhold som kan påvirke ulykkesrisiko, inkludert risiko for akutt forurensning. Informasjon om sikkerhetsytelse for eksisterende anlegg er således viktig for å kunne vurdere for eksempel om det er forsvarlig med utvidet levetid og om undervannsteknologi kan forsvares brukt i fremtiden; blant annet i områder som miljømyndighetene definerer som sårbare.

Det er viktig å redusere usikkerheten rundt rapportering og vurdering av denne type hendelser, både i og utenfor sikkerhetssonen. Det er også behov for fortsatt oppmerksomhet på barrierer som forebygger, varsler om og begrenser/stanser ved kilden hendelser og ulykker med akutt forurensning fra havbunnsinnretninger.

Det er spesielt behov for å prioritere:

- forbedring av teknologi for deteksjon av hendelser fremfor visuell deteksjon av konsekvens
- barrierer som kan forhindre at mindre akutte utslipp kan pågå uoppdaget og gi betydelig utslippsmengde over tid.

Akutte utslipp fra havbunnsinnretninger er et sikkerhetsspørsmål som fortjener mer oppmerksomhet. Det er viktig at næringen tydeliggjør hvordan den jobber med kontinuerlig forbedring i denne sammenheng.

8. Barrieredata

Kunnskap om hendelser og tilløpshendelser gir informasjon blant annet om barrierene er relevante og/eller funksjonelle. I RNNP AU er det av spesiell interesse å følge opp ytelsen til barrierer som kan bidra til å forebygge hendelser og storulykker som kan føre til akutte råoljeutslipp. Dette gjelder barrierer som kan forhindre tilløpshendelser, varsle slike tilløp, stanse utvikling av tilløpshendelser og stanse utvikling av hendelser, slik at utslippsmengden blir minst mulig, gitt at et akutt utslipp har inntruffet.

Vurderingene i kapittel 4 av inntrufne akutte råoljeutslipp, sier noe om hvor ofte relevante barrierer har sviktet og hvilke konsekvenser (her mengde akutt forurensning) barrieresvikt har gitt. I kapittel 5 følges utviklingen for ulike typer tilløpshendelser opp og potensialet knyttet til svikt i barrierer synliggjøres. Dette er nyttig informasjon for å drøfte utvikling når det gjelder barrierers effektivitet med hensyn til å forebygge akutte råoljeutslipp.

Dette kapittelet supplerer overnevnte med informasjon om spesifikke barrierer av betydning for å forebygge akutte råoljeutslipp og om relevante ytelsespåvirkende faktorer.

8.1 Vurdering av barrierereytelse basert på granskede prosesslekkasjer

Vurderingen er gjort med bakgrunn i en gjennomgang av granskingsrapporter og dybdestudier for ikke-antente prosesslekkasjer (DFU1) i perioden. Det er barrierereytelse ved reelle tilløpshendelser som er vurdert (Ref. kapittel 2.3.3). For ikke-antente prosesslekkasjer er deteksjon, nedstenging, trykkavlastning og oppsamling ansett som relevante når det gjelder å forhindre, begrense og stanse akutt oljeutslipp til sjø.

Resultatene presenteres som antall hendelser hvor barrieren har fungert (JA), ikke fungert (NEI) eller hvor data om barrierereytelsen ikke er tilgjengelig (N/A).

For deteksjon, nedstengning og trykkavlastning skilles det mellom manuelt og automatisk aktiverte barrierer. Informasjon om manuell initiering av trykkavlastning, manuell initiering av nedstengning, manuell gassdeteksjon samt barrieren oppsamling på innretning ved hydrokarbonutslipp er ikke inkludert i RNNP personellrisiko, men betraktes i denne rapporten.

På grunn av lite datagrunnlag er det besluttet ikke å gjennomføre en trendanalyse av barrieredata.

I perioden 2003-2017 er det innrapportert 198 prosesslekkasjer. For seks av disse har ikke granskingsrapporter eller dybdestudier vært tilgjengelig. I tillegg er det 16 hendelser som ikke har blitt gransket. De nevnte hendelsene inkluderes ikke i analysen. Det er dermed 176 hendelser som inngår i barrierereytelsen. Datagrunnlaget for barrierereytelsen er vist i Tabell 10.

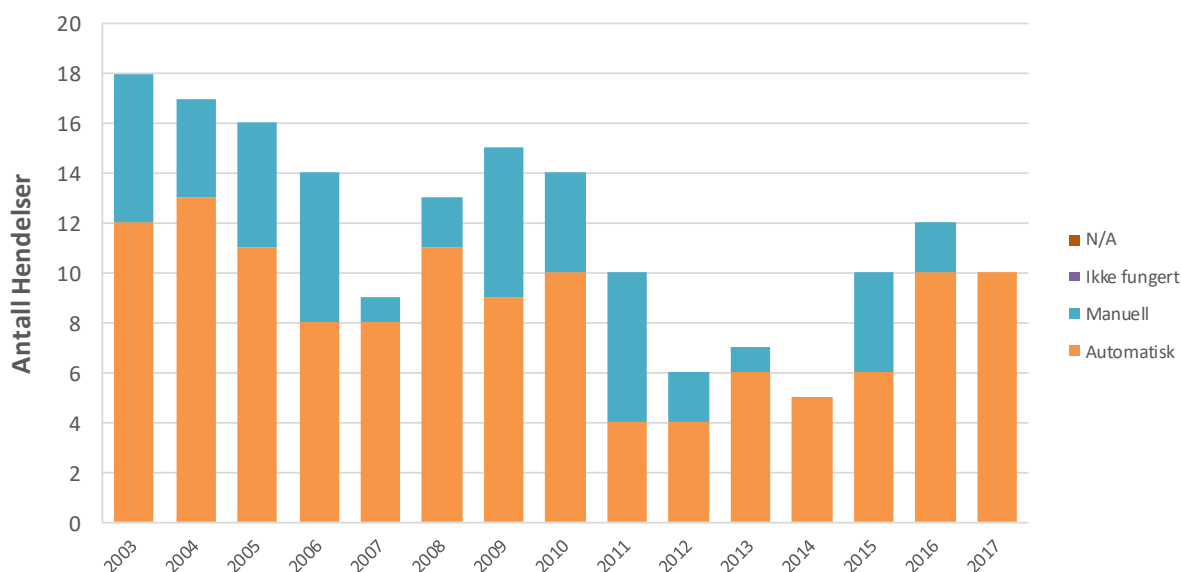
Tabell 10 Datagrunnlaget for barriereanalysen for prosesslekkasjer

År	Deteksjon						Nedstengning									Trykkavlastning						Oppsamling*		
	Automatisk			Manuell			Automatisk			Halvautomatisk ¹⁰			Manuell			Automatisk			Manuell					
	JA	NEI	N/A	JA	NEI	N/A	JA	NEI	N/A	JA	NEI	N/A	JA	NEI	N/A	JA	NEI	N/A	JA	NEI	N/A	JA	NEI	N/A
2003	12	1	5	6	0	12	7	1	10	5	1	12	3	1	14	2	0	16	6	0	12	0	2	3
2004	13	0	4	4	0	13	7	0	10	5	0	12	5	0	12	2	1	14	8	1	8	1	3	2
2005	11	0	5	5	0	11	6	1	9	4	0	12	2	1	13	1	4	11	4	4	8	0	1	1
2006	8	0	6	6	0	8	4	0	10	7	0	7	2	1	11	1	3	10	8	3	3	0	1	1
2007	8	1	0	1	0	8	4	0	5	3	0	6	2	0	7	1	1	7	2	1	6	0	0	0
2008	11	1	1	2	0	11	8	0	5	1	0	12	1	0	12	3	0	10	9	0	4	1	1	1
2009	9	1	5	6	0	9	4	0	11	5	0	10	5	0	10	1	1	13	6	1	8	4	3	1
2010	10	0	4	4	0	10	5	0	9	4	0	10	3	2	9	3	0	11	4	0	10	1	2	1
2011	4	0	6	6	0	4	3	0	7	3	0	7	3	0	7	0	0	10	5	0	5	2	1	0
2012	4	0	2	2	0	4	3	0	3	2	0	4	1	0	5	2	0	4	3	0	3	1	2	0
2013	6	0	1	1	0	6	1	0	6	2	0	5	3	0	4	0	0	7	2	1	4	1	1	0
2014	5	0	0	0	0	5	2	0	3	1	0	4	2	0	3	0	0	5	4	0	1	1	2	0
2015	6	0	4	4	0	6	6	0	4	2	0	8	1	0	9	2	0	8	4	0	6	1	1	0
2016	10	0	2	2	0	10	9	0	3	0	0	12	0	0	12	7	0	0	5	1	0	11	0	2
2017	10	0	0	0	0	10	5	0	5	0	0	10	1	0	9	2	0	8	3	0	7	1	0	1

*Kun olje og tofaselekkasjer

8.1.1 Deteksjon

Figur 67 presenterer totalt antall manuelt detekterte, automatisk detekterte, ingen deteksjon og N/A.

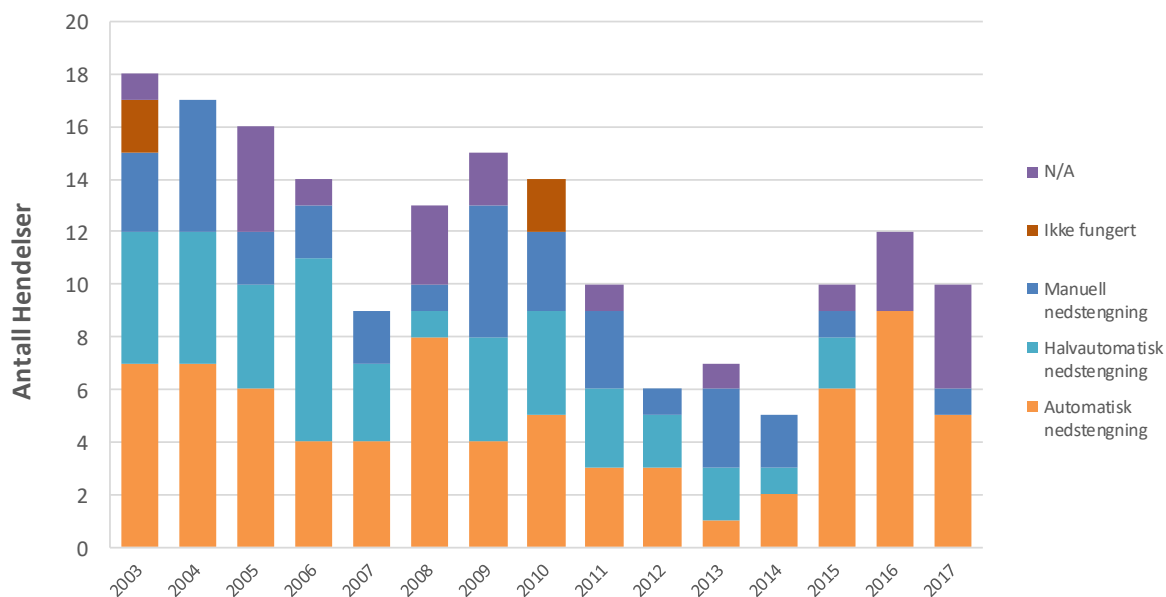
Figur 67 Totalt antall detekterte hendelser fordelt på deteksjonstype

Figuren viser at det generelt er informasjon tilgjengelig om deteksjonsform i granskningsrapportene. Informasjon om tidsforbruk ved manuell deteksjon er imidlertid mangelfull, noe som medfører at det ikke har blitt inkludert et tidskriterium for manuell deteksjon. Alle lekkasjene vil derfor før eller siden detekteres noe som forklarer hvorfor ingen hendelser inngår under "ikke fungert" for deteksjon.

8.1.2 Nedstengning

Figur 68 viser hvordan barrieren nedstengning fordeler seg mellom manuell nedstengning, automatisk nedstengning, halvautomatisk nedstengning, N/A, og hendelser der ingen form for nedstengningen har fungert i tilstrekkelig grad.

¹⁰ Halvautomatisk nedstengning er nedstengning som initieres manuelt, men selve nedstengningsprosessen skjer automatisk

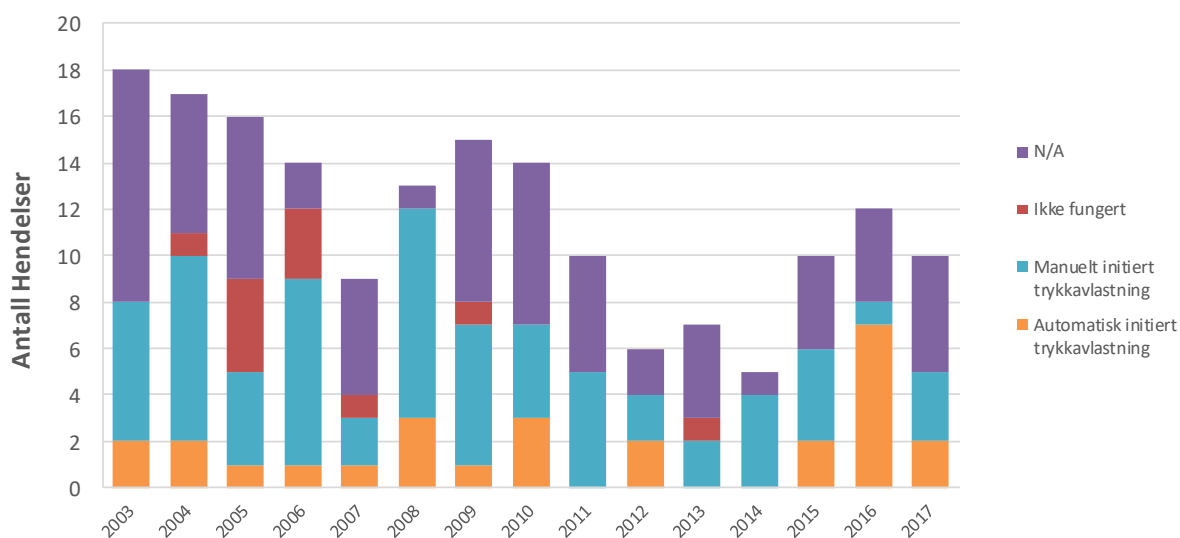

Figur 68 Oppsummering av barrierer for nedstengning

Det er registrert åtte tilfeller med svikt av automatisk, halvautomatisk eller manuell nedstengning. Det er fire hendelser der alle nedstengningsmetodene har sviktet samtidig. Disse fire hendelsene vises som røde søyler i 2003 og 2010 i Figur 68. N/A representerer hendelser der man mangler informasjon og som figuren viser er informasjonen generelt dårligere for nedstengning enn for deteksjon.

8.1.3 Trykkavlastning

Figur 69 viser totalt antall manuelt og automatisk initierte trykkavlastninger I tillegg vises barrieresvikten «ikke fungert», hvor både den manuelle og automatiske trykkavlastningen har sviktet og N/A, hvor tilstrekkelig informasjonen ikke er tilgjengelig.

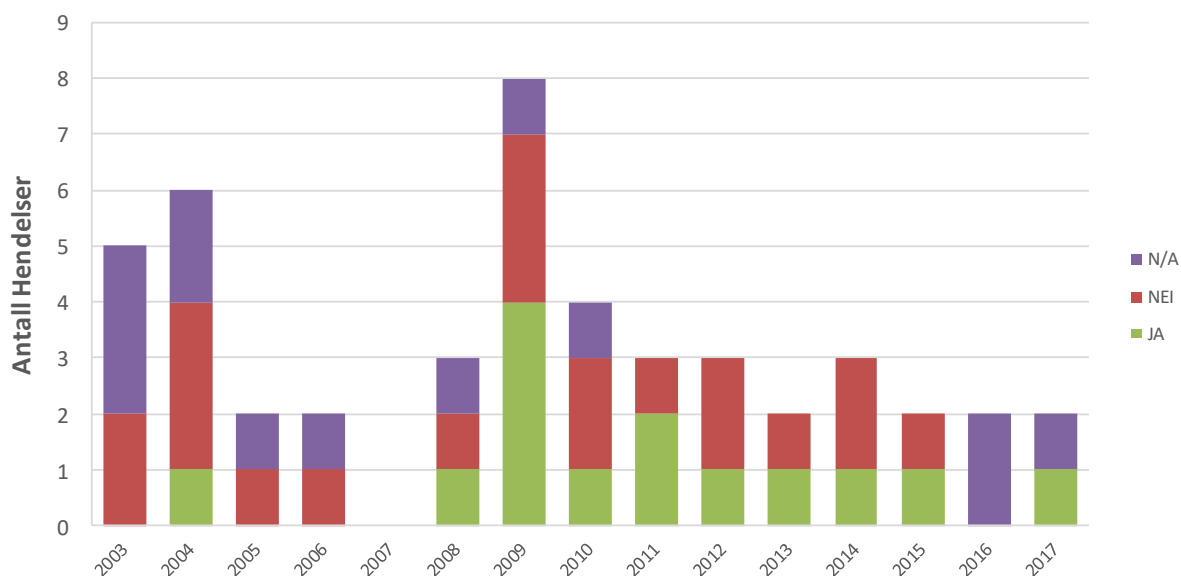
Figur 69 Oppsummering av barrieren trykkavlastning

Det er registrert 11 tilfeller av barrieresvikt for trykkavlastning der hverken manuell eller automatisk trykkavlastningen har fungert.

Generelt er informasjonen om trykkavlastning dårligere enn for nedstengning og deteksjon, noe som indikerer at det bør fokuseres på innsamling av informasjon om denne barrieren.

8.1.4 Oppsamling

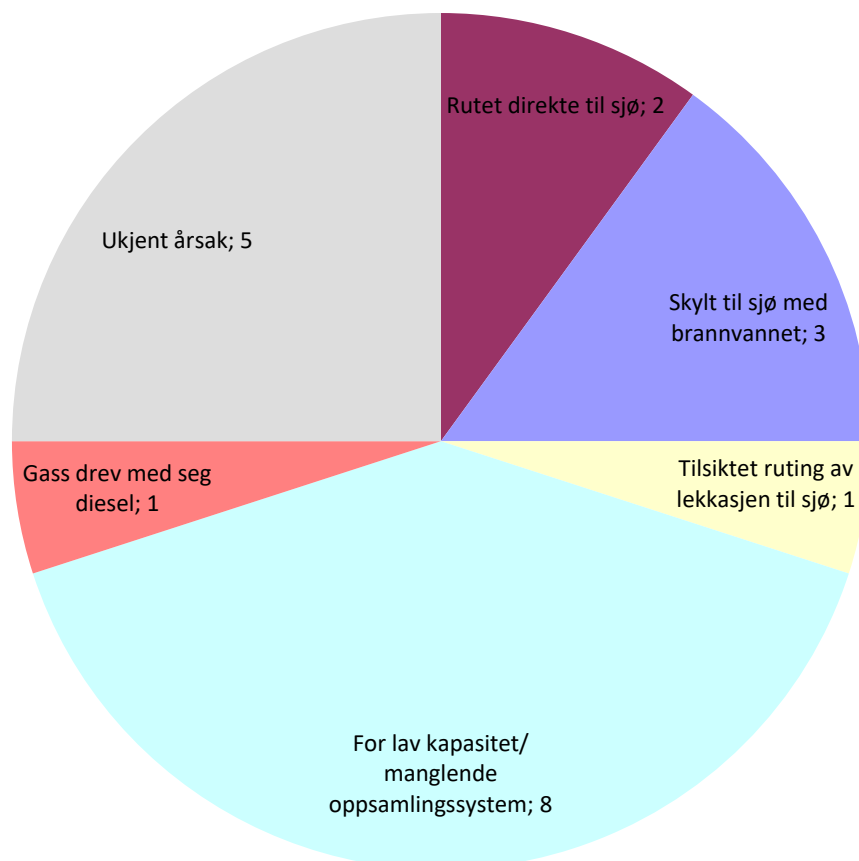
For barrieren "oppsamling", er det kun blitt sett på oppsamling av akutte utslipp av olje og tofase da det er lite beskrivende informasjon tilgjengelig om hvorvidt utslipp til luft har blitt samlet opp. Kriteriet som benyttes for at oppsamling feiler er at olje har gått til sjø uavhengig av om noe av oljen er samlet opp. For mange hendelser er det ikke oppgitt hvor mye olje som går til sjø og hvor mye som er blitt samlet opp på plattformen. For å behandle alle hendelsene likt settes dermed barrieren oppsamling til å ha feilet hvis olje har gått til sjø uansett mengde, noe som anses som en konservativ tilnærming. Figur 70 presenterer resultatene av barrieren oppsamling. Totalt 47 akutte utslipp av olje og tofase har inngått i analysen. Resultatene viser at det mangler informasjon vedrørende oppsamling for 13 av disse hendelsene. Resultatene viser at for 20 av disse 47 hendelsene har ikke barrieren fungert og olje har gått til sjø.

Figur 70 Oppsamling, totalt antall hendelser per år for oppsamling av oljeutslipp og tofase

En gjennomgang av de hendelsene der oppsamling har feilet viser at hendelsene kan grovt klassifiseres i seks ulike kategorier, som illustrert i Figur 71. Følgende kategorier, med antall hendelser i kategori vist i parentes, ble identifisert:

- Rutet direkte til sjø (2)
- Skylt til sjø med brannvannet (3)
- Tilsiktet ruting av lekkasjen til sjø (1)
- For lav kapasitet/ manglende oppsamlingssystem (8)
- Gass drev med seg diesel (1)
- Ukjent årsak (5)

Figur 71 Årsaker til at barrieren oppsamling har sviktet og olje og tofase har gått til sjø

8.1.5 Oppsummering – Barrierer av betydning for forebygging av akutte utslipp fra storulykkeshendelser

Deteksjon synes å ha fungert i alle tilløpshendelser knyttet til prosesslekkasjer. Det er imidlertid mangelfull informasjon om tidsaspektet ved manuell deteksjon i granskningsrapportene/dybdestudiene, slik at det kan ikke vurderes om barrieren ble iverksatt tidnok. Siden det ikke er inkludert et tidskriterium i vurderingene, vil barrieresvikt ikke forekomme for deteksjon.

Nedstengningen har sviktet i fire tilfeller, det vil si i ca. 2 % av tilløpshendelsene. Det er større usikkerhet i dataene for nedstengning enn for deteksjon fordi det er et større omfang av hendelser med utilstrekkelig informasjonen.

Trykkavlastning har sviktet i 11 tilfeller, det vil si i ca. 6 % av tilløpshendelsene har både automatisk, halvautomatisk og manuell trykkavlastning sviktet. Det er en mindre utfyllende informasjon om trykkavlastning enn deteksjon og nedstengning i granskningsrapportene/dybdestudiene.

Oppsamling knyttet til prosesslekkasjer (olje) er den barriererefunksjon med minst utfyllende informasjon; av totalt 47 tilfeller med olje og tofase, er det 34 der årsaken til svikt i oppsamling kan bestemmes. Av disse er det 20 tilfeller med feil på denne barriererefunksjonen. En gjennomgang av årsakene til at lekkasjen går til sjø viser at for lav kapasitet/manglende oppsamlingssystem og at lekkasjen skylles til sjø med brannvannet er de vanligste årsakene.

8.2 Barriereytelse i vurdering av granskningsrapporter etter de 10 største akutte utslipp av råolje siden 2003

8.2.1 Informasjon om utslippspunkt, barrierefunksjon og ytelsespåvirkende forhold

Det er foretatt en vurdering av granskningsrapporter etter de ti største akutte oljeutslippene på norsk sokkel i perioden 2003-2017. Petroleumstilsynet har gransket fem av disse hendelsene. Alle hendelsene er gransket av operatørene.

Hensikten har vært å vurdere eventuelle fellestrekk på tvers av granskningsrapportene, og læringspunkter som kan bidra til bedre sikkerhet.

Det er lagt vekt på informasjon om blant annet:

- Type system som er involvert
- Barrierefunksjoner som vurderes å ha sviktet
- Ytelsespåvirkende forhold som vurderes å ha hatt en betydning

Tabell 11 gir en overordnet informasjonsoversikt for disse akutte oljeutslippene.

Tabell 11 De 10 største akutte råoljeutslipp på norsk sokkel 2003-2016

Utslippspunkt (system)		År	Innretning	Råolje (tonn)	Direkte årsak
Produksjonssystemer	Oljelastesystem	2007	Statfjord A	3.696	Brudd på lasteslange – momentan stengning av tilkoblingsenheten for bøyelasting, påfølgende trykkstøt oversteg dimensjonerende sprengningstrykk for slangeelement.
		2006	Draugen FLP	82	Brudd på lasteslange; momentan stengning av tilkoblingsenheten for bøyelasting og oppbygging av høyt trykk ved forsøk på gjenopptatt lasting, lekkasje fra delvis aktivert barriereelement MBC (marin break away couplar)
	Oljelagrings-system	2008	Statfjord A	42	Oljelekkasje i utstyrsskift under modifikasjonsarbeid, olje fra oljelagrings-systemet, nødlensepumpene startes og pumper en blanding av råolje og brannvann i minicelle nederst i skiftet til sjø.
	Havbunnsanlegg	2003	Draugen	630	Sprekk i endekobling på oljeførende rør. Feilmekanisme, hydrogen-forsprøing (spenningskorrosjon)
		2003	Draugen	29	Feilhandling; operatør fulgte ikke prosedyre og trykket på feil knapp (utilsiktet release of connector locking mechanism) – latent feil i system – failure in coupling in the subsea flowbase når systemet trykkesett for første gang.
Hjelpesystemer	Produsertvann-system	2010	Draugen	69	Transmitter for nivåmåling feilet – separator ble ikke stengt (water side)
		2009	Statfjord C	80	Jettevann innløpsventil i feil posisjon
		2005	Norne	286	Manuell ventil i feil posisjon
	Dreneringssystem	2014	Eldfisk FTP	49	Trykkavlastningsventil i åpen posisjon ved oppstart av produksjon etter nødavstengning
		2014	Statfjord C	34	Lekkasje i ventil mot antatt isolert lastepumpe

8.2.2 *Type systemer involvert*

Halvparten av de største hendelsene med akutt utslipp av råolje involverer systemer som er direkte tilknyttet produksjon og transport av hydrokarboner. Dette gjelder fem hendelser tilknyttet oljelasting, oljelagring og undervannsproduksjon. Dette er systemer som er utformet for å holde kontroll på store mengder hydrokarboner.

Den andre halvparten av hendelsene involverer hjelpesystemer tilknyttet produksjonsanlegg. Dette gjelder fem hendelser tilknyttet rensing av produsert vann og dreneringssystemet. Dette er systemer som ikke er utformet for å holde kontroll på store mengder hydrokarboner. Den direkte årsaken i samtlige av de fem tilfellene var knyttet til ventiler som ikke holdt tett eller stod åpne når de skulle vært lukket. For prosesslekkasjer som er klassifisert i BORA i RNNP er den underliggende årsaken for 16% av lekkasjene feil posisjon av ventil etter vedlikehold eller feil bruk av ventil ved manuelle operasjoner.

8.2.3 *Likhetstrekk på tvers av hendelsene*

Granskningsrapportene etter de ti største akutte oljeutslippene i petroleumsvirksomheten på norsk sokkel siden 2003 er undersøkt for å finne eventuelle likhetstrekk blant faktorer som har påvirket hendelsesforløpet.

Vurderingene er gjort med utgangspunkt i terminologien som fremgår av Ptils «Barrierenotat». Det skilles således mellom:

- ulike barrierefunksjoner på innretningen
- ytelsespåvirkende forhold.

Det bemerkes også at de ti største akutte oljeutslippene på norsk sokkel i all hovedsak har skjedd på innretninger som har produsert olje i 20 til 35 år.

8.2.3.1 *Barrierefunksjon – forhindre hydrokarbonlekkasje*

Det er en rekke funksjoner som overvåker tilstand i ulike systemer under normal operasjon. En avvikende tilstand kan være et varsel om feil eller en feil. Denne typen tilstandsovervåking kan dermed bidra til at feil, fare- og ulykkessituasjoner oppdages og forhindre at de utvikler seg. Dette gjelder for eksempel instrumentering for måling av væskenivå, trykk, temperatur og strømning knyttet til ulike systemer.

Granskingsrapportene som er gjennomgått peker på at instrumentering for overvåking av tilstand har sviktet, vært mangelfull eller manglet i flere tilfeller. Denne svakheten når det gjelder mulighet til å overvåke og dermed oppdage og forstå unormale tilstander, har ved flere anledninger forekommet i kombinasjon med mangelfulle sikkerhetssystem. Under flere av hendelsene svikter alarmer tilknyttet utstyr i systemet. Alarmer har også gitt motstridende informasjon og kan ha bidratt til at det tok lang tid å forstå situasjonen. Andre ganger er det ikke satt alarmer i tilknytning til utstyr for tilstandsovervåking i det hele tatt. Svakheter ved alarmhåndteringen i kontrollrommet kan også ha bidratt til manglende aksjon og oppfølging av hendelser.

Overnevnte er forhold som enkeltvis eller samlet sett kan bidra til at et akutt oljeutslipp til sjø kan finne sted uten at det oppdages.

8.2.3.2 *Barrierefunksjon – begrense og stanse hydrokarbonlekkasje*

Hvis barrierer som har til hensikt å forhindre en hydrokarbonlekkasje svikter, er lekkasjedeteksjon neste barrierefunksjon som skal tre i kraft. Lekkasjedeteksjon er viktig for å raskt kunne intervensere og stanse en hydrokarbonlekkasje ved kilden, fortrinnsvis før den når sjøen. Det er viktig å oppdage raskt både for å forhindre at hendelsen utvikler seg til en alvorligere hendelse eller ulykke, og for å begrense utslippsmengde.

Granskningsrapportene som er gjennomgått peker på at det i all hovedsak ikke har vært effektiv deteksjon av oljelekkasje fra innretning, lasteslange eller havbunnsanlegg med

påfølgende alarmer og nedstengning. Dette kan forklare at det har tatt lang tid før akutte oljeutslipp blir oppdaget. I flere tilfeller ble oljeutslippene detektert manuelt og gjerne når dagslys muliggjorde visuell observasjon.

8.2.3.3 *Ytelsespåvirkende forhold*

Begrepet ytelsespåvirkende forhold benyttes i barrierenotatet om forhold som er av betydning for barriererefunksjon og barriereelementers evne til å fungere som tiltenkt.

Granskingsrapportene som er gjennomgått peker på ytelsespåvirkende forhold, som modifikasjoner, oppfølging og vedlikehold.

Det er tilfeller der modifikasjoner er gjennomført uten en tilstrekkelig vurdering i forkant. Det er eksempler på at modifikasjoner har påvirket systemegenskaper på en måte som gir lavere lasttoleranse, dårligere funksjonalitet eller bortfall av funksjon for deler av systemet, enn forutsett i design.

Det er stilt spørsmål om risikovurderinger i forbindelse med planleggingen av modifikasjonen kunne ha klargjort konsekvensene av modifikasjonen, og eventuelle motsetninger mellom dens intensjon og det opprinnelige designet eller aktuelle driftsbetingelser. Det er også avdekket mangler når det gjelder oppdatering av dokumentasjon etter at en modifikasjon er gjennomført.

Observasjon av svikt når det gjelder oppfølging etter en hendelse går igjen i flere granskingsrapporter. Oppfølging av systemene som har vært involvert i de største akutte utslipp siden 2003, har ikke vært effektiv nok til å avdekke svakheter ved systemene i normal drift eller etter modifikasjoner. Den har heller ikke ført til at nødvendige korrigerende tiltak ble iverksatt.

Utfordringer tilknyttet vedlikehold er sentrale ved de to hendelsene fra 2014 der oljeproduksjonen gikk til sjø via dreneringssystemet. Utstyr tilknyttet dreneringssystemet ble ikke vurdert som sikkerhetskritisk og dermed ikke vedlikeholdt på en måte som sikret tiltenkt funksjon over tid. Under hendelsene sviktet nivåalarmer og automatisk start av pumper.

Kunnskap, kompetanse og årvåkenhet er viktige forutsetninger for at personell skal kunne oppdage og forstå en unormal situasjon og dermed kunne forhindre, begrense eller stanse en uønsket hendelse, eksempelvis et akutt oljeutslipp. Granskingsrapporter peker på at manglende detaljkunnskap i kontrollrom om hvordan utstyr for tilstandsovervåkning fungerer kan ha påvirket effekten av slik instrumentering. Mangelfull erfaring og forståelse av et system i en større sammenheng kan også ha påvirket evnen til å tolke tilgjengelig informasjon og forstå en situasjon. Svakheter i menneske-maskin-grensesnittet kan også ha påvirket tilgjengelighet av informasjon og mulighet til å nyttiggjøre seg av denne.

Aktivitetsplanlegging er også en faktor som kan påvirke barriereytelse i positiv eller negativ retning. Flere granskingsrapporter etter de største akutte oljeutslipp siden 2003 peker blant annet på mangelfulle risikovurderinger i forkant av sikkerhetskritiske aktiviteter, ved samtidige aktiviteter eller før bruk av uvante fremgangsmåter.

Flere av granskingsrapportene etter de største akutte oljeutslipp siden 2003 peker også på forhold ved prosedyreverket som kan ha påvirket hendelsesutviklingen. Blant annet adresseres følgende:

- mangelfull utforming av prosedyrer, som er for generelle og ikke dekker viktige forhold
- mangelfull kjennskap til eksisterende prosedyrer
- manglende etterlevelse – prosedyre eksisterer, men blir ikke fulgt

8.3 Kunnskap om barrierer av betydning for å forhindre akutte utslipp fra RNNP rapport for personellrisiko 2017

Barrierer som kan bidra til å forebygge akutte utslipp er ofte de samme barrierer som bidrar til å forebygge andre alvorlige hendelser, som for eksempel storulykker og hendelser som utgjør en risiko for personell. I dette avsnittet oppsummeres derfor kunnskap fra RNNP rapport for personellrisiko for 2017, som kan gi nyttig informasjon om utvikling av barrierers effektivitet med hensyn til å forebygge akutte utslipp. Det legges spesielt vekt på følgende informasjon:

- Kunnskap om utvikling av hendelser som utgjør en storulykkesrisiko og en personellrisiko og som også kan føre til akutte utslipp.
- Analyse av testdata for barrierer som er viktige for å forebygge storulykker
- Analyse av vedlikeholdsdata som kan si noe om utvikling av viktige forutsetninger for barriereytelse
- Informasjon om forbedringsprosesser som kan bidra til mer effektive barrierer på områder som er viktige for å forhindre akutte utslipp

8.3.1 **Kunnskap om utvikling av hendelser som utgjør en storulykkesrisiko, personellrisiko og risiko for akutt forurensning.**

Dette delkapitlet oppsummerer RNNP personellrisiko 2017 og gir status og trend for tilløpshendelsene på innretningene (Ref. 13). Delkapitlet inneholder også en sammenligning av totalindikator for storulykke fra RNNP personellrisiko med tilsvarende totalindikatorer i RNNP-AU.

8.3.1.1 *Hydrokarbonlekkasjer*

Næringen har de senere år fokusert mye på å redusere antall hydrokarbonlekkasjer. Det har blitt etablert spesifikke reduksjonsmål flere ganger, og det er observert positiv utvikling i antall hydrokarbonlekkasjer i perioden. Likevel er det de tre siste årene registrert 110 eller flere hydrokarbonlekkasjer større enn 0,1 kg/s per år. Det er heller ingen stor forbedring i andelen store lekkasjer. Det er også betydelige variasjoner mellom operatører med hensyn til antall lekkasjer, noe som tyder på at det eksisterer et forbedringspotensial i næringen.

Siden 1992 er det ikke registrert noen antente hydrokarbonlekkasjer (> 0,1 kg/s) knyttet til produksjons- og prosessanleggene på norsk sokkel. Det er påvist at dette er signifikant lavere enn på britisk sokkel.

8.3.1.2 *Brønnkontrollhendelser*

For det totale antall brønnkontrollhendelser kan det ikke observeres noen trend i perioden eller noen positiv utvikling de siste årene. Det har vært en reduksjon i antall brønnkontrollhendelser i høyeste alvorlighetskategori. Innen leteboring varierer antall hendelser i forhold til aktivitetsnivået i større grad enn for produksjonsboring. Det er ikke registrert noen hendelser knyttet til leteboring de to siste årene. Det er en liten reduksjon i brønnkontrollhendelser i forhold til aktivitetsnivå i 2017 for produksjonsboring og vektet risiko for tap av menneskeliv innen boring i 2017 er betydelig lavere enn 2016. Verdien i 2016 var den høyeste som er registrert siden 2004.

8.3.1.3 *Konstruksjonsrelaterte hendelser*

Det har vært en betydelig reduksjon i antall skip på kollisjonskurs de siste årene. Vi ser at kontroll av havområder rundt innretningene fra dedikerte trafikkssentraler har hatt positiv effekt i flere år.

Det har vært et høyt antall konstruksjonsskader de siste årene, spesielt på flyttbare innretninger. Det kan tyde på at den positive trenden som ble observert tidligere, er brutt (avvik fra en tidligere observert trend). Ved den siste hendelsen i 2015 omkom en person og fire personer ble skadet. En egen kvalitativ studie for å se nærmere på konstruksjons- og maritime hendelser ble startet opp i 2013 av Ptil, dette er beskrevet i delkapittel 5.6.

8.3.1.4 Skader og lekkasjer knyttet til undervanns stigerør, rørledning og undervannsproduksjonsanlegg¹¹

Skader og lekkasjer fra fleksible stigerør har dominert hendelsesbildet de siste årene. Det er færre hendelser i perioden 2013-2017 enn i perioden 2005-2012, men det er ikke mulig å konkludere med at det er noen trend for denne type hendelser.

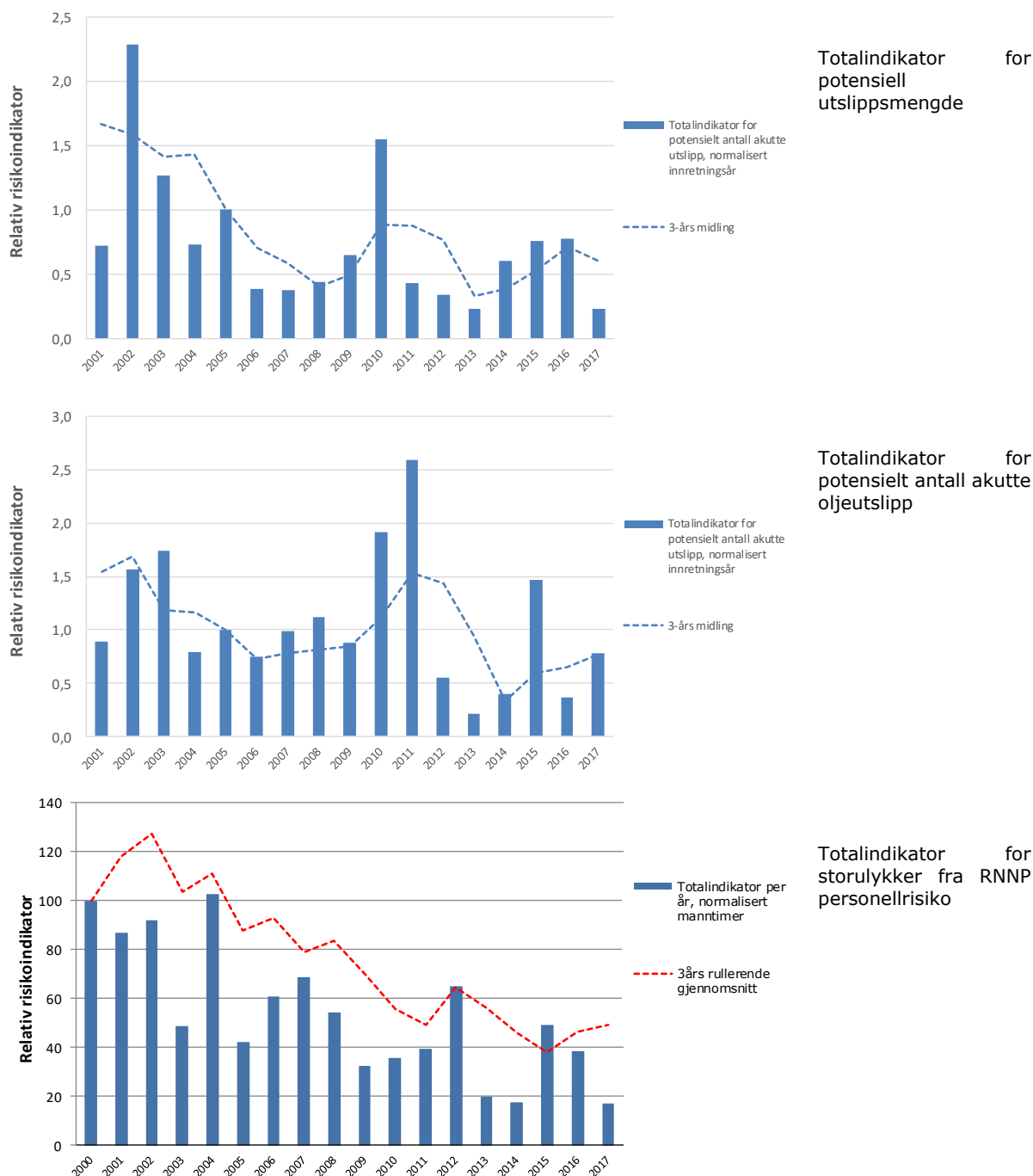
Betydningen av å redusere tilløp til lekkasjer fra stigerør, rørledninger og undervanns produksjonsanlegg er primært at antallet mulige tilløp til branner og eksplosjoner reduseres, og dermed er risiko for akutte oljeutslipp til sjø også redusert. Det bemerkes at skader som inntreffer utenfor sikkerhetssonen ikke er inkludert i RNNP personellrisiko, men at de inkluderes i vurderingen av akutte utslipp.

8.3.1.5 Totalindikatorer relatert til storulykkepotensial

Totalindikatoren som reflekterer potensial for tap av liv dersom registrerte tilløpshendelser utvikler seg til reelle hendelser er et produkt av frekvens (sannsynlighet) og potensiell konsekvens. En risikoindikator basert på historikk uttrykker ikke risiko, men sier noe om utviklingspotensialet i tilløpshendelsene som har inntruffet i perioden. Den synliggjør alvorlighet av barrieresvikt og dermed barrierens betydning.

For sammenligning er totalindikatorene for potensielt antall akutte oljeutslipp og potensiell utslippsmengde presentert sammen med totalindikatoren for potensielt tap av liv i Figur 72.

¹¹ Inkluderer også brønnstrømsrørledning, lastebøye og lasteslange

Figur 72 Sammenstilling av totalindikatorer for potensiell oljeforurensning og potensielt tap av liv

En sammenligning av totalindikatorer for potensielt tap av liv og for potensiell oljeforurensning viser en sammenheng i utviklingen for noen år.

Disse indikatorene er basert på de samme tilføyshendelsesdataene, men potensial for tap av liv og potensial for oljeforurensning kan være svært forskjellig for en hendelse. Dette kan man blant annet se ved å sammenligne indikatorene i år 2004. For personellrisiko er totalindikatoren for storulykker størst dette året, mens indikatorene for potensiell oljeforurensning er på et relativt lavt nivå. Dette skyldes blant annet utblåsningen på Snorre A som sammenlignet med andre tilføyshendelser hadde et stort potensial til å føre til tap av menneskeliv, mens potensialet for oljeforurensning er vurdert til å være relativt lavt.

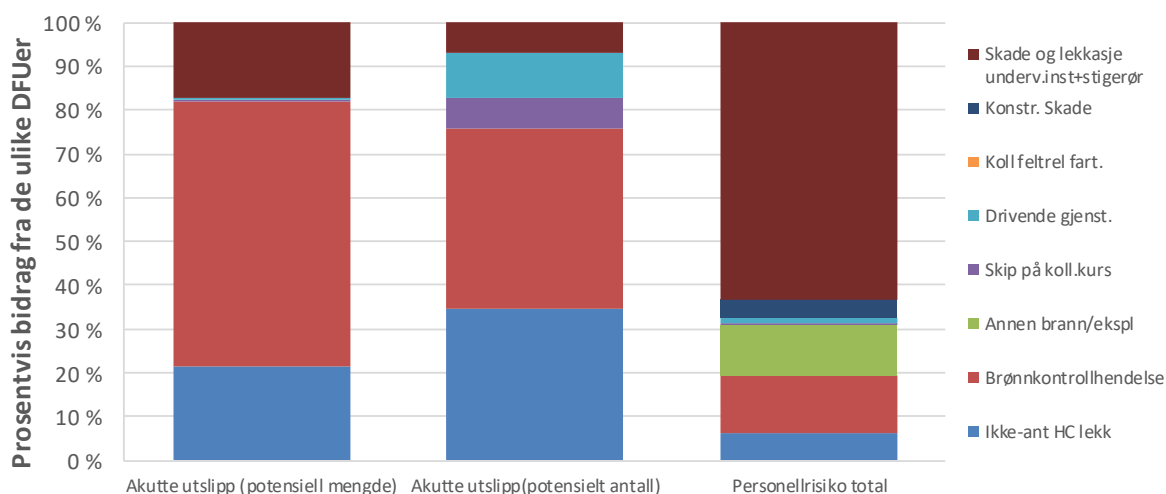
Andre år det er en betydelig forskjell mellom indikatorene for personellrisiko og risiko for oljeforurensning er 2010 og 2012. I 2012 er det de to hydrokarbonlekkasjene over 10 kg/s og de tre supermajore konstruksjonshendelsene som hovedsakelig bidrar til totalindikatoren for personellrisiko. Hydrokarbonlekkasjene har lite bidrag til indikatorene for storulykker med oljeforurensning sammenlignet med indikatorene for storulykker med personellrisiko. To av de tre konstruksjonshendelsene skjedde på flotel og den siste på Yme som ikke var i drift. Disse hendelsene er derfor vurdert til å ikke ha hatt noe potensial med hensyn på akutt utslipp og bidrar ikke til indikatorene som presenteres i denne rapporten. Disse forskjellene belyser at RNNP-AU er et viktig arbeid for å få et mer helhetlig bilde av ulykkesrisiko i petroleumsvirksomheten.

I 2017 har indikatoren for potensielt antall akutte oljeutslipp en økning sammenlignet med 2016, men indikatoren for potensiell utslippsmengde har en reduksjon. Reduksjonen i indikator for potensiell utslippsmengde skyldes hovedsakelig at det ble registrert en alvorlig brønnkontrollhendelse i 2016 og ingen alvorlige i 2017. Indikatoren for potensielt antall er betydelig høyere i 2017 enn 2016. Dette skyldes flere DFU9 hendelser, og disse hendelsene har høy sannsynlighet for å gi lekkasje og utslipp.

I Figur 73 vises et prosentvis bidrag fra de ulike DFUene til totalindikatorene i 2017. Figuren synliggjør hvordan tilløpshendelsenes potensial vurderes ulikt avhengig av konsekvensen som betraktes, tap av liv eller oljeforurensning.

Av figuren kommer det tydelig frem at DFU3 er en stor bidragsyter til indikatorene for oljeforurensning i 2017. For potensiell mengde bidrar DFU3 med omlag 60 % av bidraget. DFU3 er også en av hovedbidragsyterne til potensielt antall oljeutslipp og til personellrisiko.

Skader på og lekkasjer fra stigerør bidrar signifikant til potensielt tap av liv i 2017, men har ikke noe bidrag av betydning til potensial når det gjelder oljeforurensning.

Figur 73 Prosentvis bidrag fra ulike DFUer til totalindikatorene for antall akutte utslipp og personellrisiko i 2017

8.3.2 Analyse av testdata for barrierer som er viktige for å forebygge storulykker

Industrien fokuserer i stadig større grad på indikatorer som kan si noe om robustheten med tanke på å motstå hendelser – såkalte ledende indikatorer. Våre barriereindikatorer er et eksempel på slike. Barriereindikatorer viser at det er store nivåforskjeller mellom innretningene. Noen innretninger har ikke oppnådd forventet bransjenivå for enkelte barrieresystemer. Samlet sett er feilratene for stigerørs ESDV, DHSV og trykkavlastningsventil over ønsket nivå. Det samme gjelder midlere andel feil 2002–2017 for delugeventil. På innretningsnivå observeres det til dels store avvik fra forventet nivå

over flere år. Dette kan være en indikasjon på svekkede barrierer dersom svakheten ikke kompenseres for.

8.3.3 **Analyse av vedlikeholdsdata som kan si noe om utvikling av viktige forutsetninger for barriereytelse**

Det er samlet inn data om vedlikeholdsstyring i ni år.

Tallmaterialet for de permanent plasserte innretningene viser at utførte timer forebyggende vedlikehold og korrigerende vedlikehold i 2017 er om lag som året før. Det er få timer etterslep i det forebyggende vedlikeholdet, men flere innretninger har ikke utført HMS-kritisk forebyggende vedlikehold i henhold til aktørenes egne frister. Noen innretninger har et betydelig antall timer korrigerende vedlikehold som ikke er utført. Tallene viser imidlertid en vesentlig reduksjon i det totale korrigerende vedlikeholdet i 2017 sammenlignet med årene før. Antall timer totalt utestående HMS-kritisk korrigerende vedlikehold som ikke er utført i henhold til aktørenes egne frister, er tilnærmet likt 2016.

For flyttbare innretninger er det ingen tydelig trend for data relatert til vedlikehold.

8.3.4 **Informasjon om forbedringsprosesser som kan bidra til mer effektive barrierer på områder som er viktige for å forhindre akutte utslipp**

RNNP rapport for personellrisiko for 2017 redegjør for flere prosjekter som er initiert for å redusere storulykkesrisiko med utgangspunkt i personellrisiko. Disse kan også bidra til mer effektive barrierer på områder som er viktige for å forhindre akutte utslipp.

Se også kapittel 5.6.

9. Tanktransport med skytteltankere

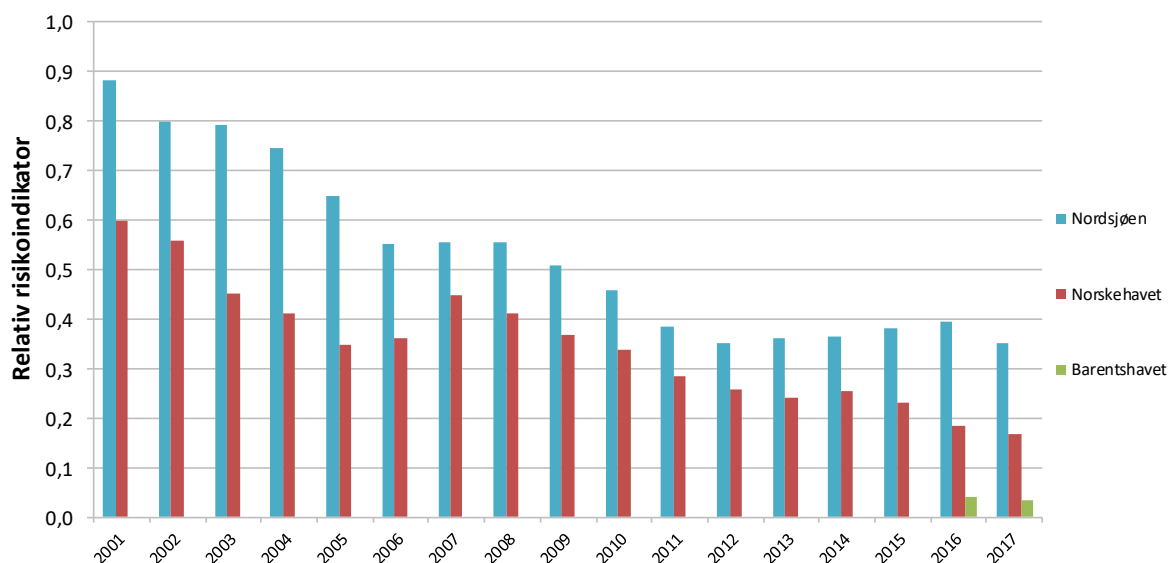
Statistikk over inntrufne akutte utslipp til sjø fra innretninger inkluderer rørlednings-transport av olje til land. For å dekke risiko forbundet med transport av råolje til land med skytteltankere har det blitt etablert en aktivitetsindikator som illustrerer trend for skyttel-transport av råolje fra feltene på norsk sokkel til raffinerier og terminaler på land. Det er valgt å bruke en aktivitetsindikator fordi det ikke har vært tilgjengelig data for utslipp knyttet til tanktransport med skytteltanker. En aktivitetsindikator illustrerer utviklingen i risikoeksponering og angir på en indirekte måte risikoen. Det henvises til nærmere forklaring av denne aktivitetsindikatoren i Metoderapporten (Ref. 1). I 2013 var det en hendelse med drivende gjenstand som involverte en skytteltanker. Skytteltankeren Navion Europa hadde en eksplosjon i en el-tavle under transitt fra Heidrun som resulterte i at den ble drivende uten fremdrift. Skytteltankeren hadde drivretning fra Heidrun slik at hendelsen ikke krevde sikkerhetstiltak som mønstring og evakuering. Denne hendelsen er dermed ikke inkludert under DFU6.

Figur 74 viser aktivitetsindikatoren som er etablert, der data er presentert separat for Nordsjøen, Norskehavet og Barentshavet. Verdien på norsk sokkel i 2005 er satt lik 1,0 i Figur 74.

Figur 74 viser utviklingen siden 2001 for produksjon på norsk sokkel på felt som eksporterer råolje med skytteltankere (videreeksport er ikke dekket). Over en 15-års periode er det tydelig at utviklingen er nedadgående både i Nordsjøen og i Norskehavet, ettersom oljeproduksjonen på tidlig utbygde felt er nedadgående, mens produksjonen fra nyere felt i større grad benytter rørledningstransport. Det var likevel en økning i volumet i Nordsjøen fra 2012-2016, men som falt igjen i 2017. Både Varg og Jotun ble stengt ned i 2016, samtidig som produksjonen startet på Gina Krogh i 2017.

Trenden for risiko forbundet med akutt oljeutslipp som følge av transport med skytteltankere kan dermed anses å være fallende i Norskehavet og Nordsjøen de siste 5 år. Det er ikke tatt hensyn til at det er andre påvirkningsvariable ut over aktivitetsnivå som kan medvirke til reduksjon av risiko for akutte oljeutslipp ved transport av olje til land med skytteltankere.

Dataene i Figur 74 sier ikke noe om hvor råoljen ilandføres, men all norskprodusert råolje ilandføres i Sør-Norge (noe også direkte til utlandet), slik at også produksjon i Norskehavet har et risikopotensial i Nordsjøen og i relevante kystnære farvann der terminaler og raffinerier er lokalisert.

Figur 74 Aktivitetsindikator for antall skipslaster med skytteltankere (råolje) på norsk sokkel

10. Hendelser med akuttutslipp i forbindelse med kaksinjeksjon

Lekkasjer fra injeksjonsbrønner regnes som akutte utslipp, ettersom de ikke er dekket av miljømyndighetenes utslippstillatelser og dermed er klart uønskede hendelser. Det er valgt å omtale disse lekkasjene for seg, ettersom mekanismene som gir lekkasje er spesielle, og fordi tidsaspektet ofte er vesentlig lenger enn i de mer plutselige og kortvarige hendelsene.

Lekkasjene fra injeksjon er ikke inkludert i andre framstillinger av akutte utslipp i rapporten. Det presiseres at et samlet bilde av akutte utslipp framkommer ved at dette kapittelet ses i sammenheng med øvrig informasjon.

10.1 Oversikt over inntrufne hendelser – antall og mengde

I perioden 2008-2010 ble det oppdaget flere lekkasjer fra injektorer. Ptil og Miljødirektoratet samarbeidet om innhenting av informasjon fra selskapene. Det resulterte i et statusnotat som ble utgitt av Miljødirektoratet i 2010 (Ref. 14). Tabell 9 gir en oversikt over lekkasjer fra injeksjonsbrønner på norsk sokkel basert på dette arbeidet samt informasjon om lekkasjer som er avdekket i senere år.

Enkelte av injeksjonsbrønnene har hatt lekkasjer over flere år uten at det har blitt oppdaget. I disse tilfellene er det estimert et tidspunkt for når lekkasjen har oppstått basert på brønnhistorikk. Det er derfor usikkert knyttet til dette tidspunktet. Det er også generell mangel på informasjon for enkelte hendelser.

I 2014 og 2015 er det ikke rapportert om lekkasjer fra injeksjonsbrønner.

Tabell 9 Oversikt over kjente lekkasjer fra injeksjonsbrønner for borekaks, produsert vann og annen injeksjon.

Felt/innretning	Oppdaget når?	Pågått siden	Sannsynlig utslipp
Statfjord B	2013	Antatt ca. 3 måneder	219 m ³ oljebasert borevæske, 762 m ³ bentonitt/polymermud og 1,7 m ³ andre kjemikalier
Oseberg C	November 2009 ¹²	2008	4.559 tonn borevæske 4.606 tonn kaks 19 tonn rødt stoff
Veslefrikk (kaks)	November 2009	1997	48,5 m ³ olje 3.450 m ³ kaks 1,6 m ³ kjemikalier (svart kategori) 348 m ³ kjemikalier (rød kategori) Større mengder kjemikalier (gul & grønn kategori)
Tordis (produsert vann)	2008	Pågått i 5 måneder	175 m ³ olje
Visund (kaks)	April 2007	Februar 2004	Totalt volum kaksmasser på sjøbunnen 5000 m ³ . Av dette 1 % røde kjemikalier, 5 % gule kjemikalier
Ringhorne (kaks/slop)	2004	Slutten av 2002	76.000 m ³ kaks/slop
Oseberg sør	Påvist lekkasje i to brønner. Brønn F-2 ble nedstengt august 2006. Brønn C-4 ble nedstengt november 2009.	Det mangler trykkdata for brønn F-2 og det kan ikke fastslås når lekkasjen startet. Lekkasjen i brønn C-4 startet i august 2009	
Åsgard	2000	1997	Flere brønner ble boret og stengt ned etter kort tid i perioden 1997-2000 grunnet lekkasje rundt brønnhode. Dette er altså mange, men kortvarige lekkasjer.
Snorre B (kaks)	Desember 2009	April 2005	4495 m ³ kjemikalier, hvorav 71,4 % i grønn kategori, 27,4 % i gul kategori og 1,2 % i rød kategori
Njord (slop)	2006		
Brage	2001	Pågikk i 3 uker	Injisert 2878 m ³ slurrifisert kaks, 537 m ³ slop samt oljeholdig dreneringsvann

¹² Oppdaget i 2009, men videre undersøkt og analysert i 2010. Hendelsen er derfor registrert i 2010

10.2 Informasjon fra gransking av hendelser

Det er mange likhetstrekk mellom hendelsene på Veslefrikk, Tordis og andre hendelser med lekkasjer fra injektorer. De fleste av brønnene som i dag brukes til injeksjon er boret i en periode fra tidlig på 1990-tallet til 2008. Disse er i hovedsak designet på samme måte som Tordis og Veslefrikk og kan derfor ha de samme svakhetene knyttet til bruk av ringrom for injeksjon.

Granskingene etter hendelsene avdekker svakheter knyttet til selskapenes oppfølging og overvåking av injeksjonsbrønner. Hendelsene viser at injeksjonsmetoden er avgjørende for sikker injeksjon, og da spesielt overvåking av trykkendringer under injeksjon. Det er også viktig at det settes kriterier, basert på kunnskap om tilstand i brønn og formasjonsegenskaper, som angir når injeksjonen må stenges ned ved unormale injeksjonstrykk og -rater.

Granskingene etter hendelsene har ikke avdekket svakheter ved regelverket som årsak til hendelsene eller at andre regelverkskrav kunne forhindret disse. Enkelte av hendelsene skyldtes at krav i regelverket ikke var tilstrekkelig etterlevd.

10.3 Iverksatte tiltak

Petroleumstilsynet følger opp selskapene ved behov for eksempel om hendelser med alvorlige utslipp skulle inntreffe. I slike tilfeller involveres da Miljødirektoratet (forvaltning av krav til nullutslipp) og Oljedirektoratet (geofaglig kompetanse, blant annet om reservoaregenskaper for forsvarlig lagring av driftsutslipp) for å samordne tiltak der det er nødvendig.

I mai 2010 innhentet Petroleumstilsynet og Miljødirektoratet en status fra alle operatører på norsk sokkel på bruk, tilstand og oppfølging av kaksinjeksjonsbrønner (Ref. 10). Operatørene er pliktig til å innrapportere utslipp fra injektorer. Operatørene har imidlertid ikke plikt til å rapportere om de reduserer injeksjon i sine injektorer eller om de stanser dem som følge av at de kommer utenfor satte kriterier. Dette innebærer at det ikke finnes en oversikt over hvor mange injektorer som er stanset etter at informasjonen ble samlet inn i mai 2010.

I 2013 inntraff en hendelse der unormale driftsparametere i en kaksinjektor medførte nedstenging av injeksjonen. Undersøkelser viste at det var oppstått et krater i sjøbunnen ved siden av innretningen. Hendelsen ble gransket og granskingsrapporten påpekte at de etablerte tiltakene etter tidligere hendelser ikke var implementert og fulgt opp som forutsatt (ref. 15). Det ble ikke avdekket at de etablerte rutinene i selskapet var utilstrekkelige. Hendelsen ble fulgt opp i møte mellom myndighetene og selskapet. Selskapet presenterte en rekke tiltak og ville iverksette tettere oppfølging av kaksinjeksjon for å påse at etablerte rutiner ble bedre fulgt opp i fremtiden. Etter møtet konkluderte Ptil og Miljødirektoratet at det ikke var behov for ytterligere tiltak.

Gjennomgang av erfaringer med injeksjonsbrønner og videreutvikling av beste praksis i denne sammenheng er dessuten tatt inn i Norsk Olje og Gass sitt brønnintegritetsprosjekt.

11. Drøfting av trendbildet, datagrunnlag og begrensninger

I dette kapitlet presenteres en sammenligning av de ulike indikatorene for akutt utslipp og eventuelle sammenhenger drøftes. Tolkingsbegrensninger, datagrunnlag og dets begrensninger diskuteres også i dette kapitlet. Det er relativt få tilløp til storulykker på norsk sokkel i 1999–2017. Når en så deler opp i havområder og typer hendelser, kan det bli få hendelser av en type i ett område, slik at mindre variasjoner fra år til år i antall hendelser, tilsynelatende gir store utslag.

11.1 Status og trend råoljeutslipp - Sammenheng mellom inntrufne akutte utslipp, indikatorer for akutte utslipp og barrierer

I dette delkapitlet gjøres det en vurdering av følgende sammenhenger:

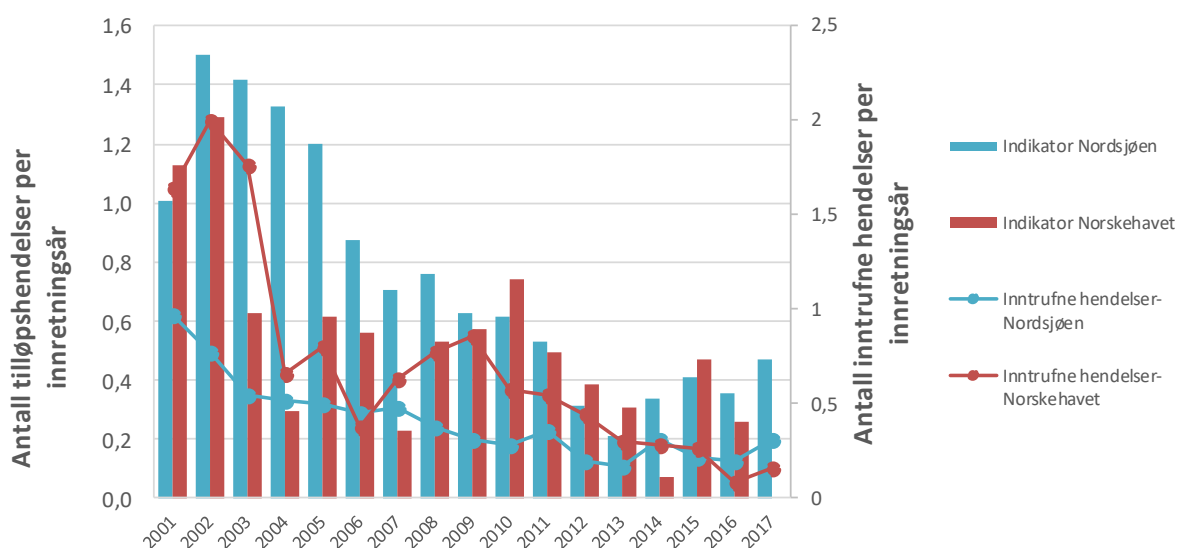
- Mulig sammenheng mellom inntrufne akutte utslipp av råolje til sjø og hendelsestilløp som kunne føre til akutte utslipp råolje til sjø.
- Sammenheng mellom indikator for potensielt antall og faktisk antall inntrufne akutte utslipp råolje til sjø.
- Sammenheng mellom indikator for potensiell utslippsmengde og faktisk utslippsmengde av råolje til sjø.
- Sammenheng mellom barrieredata og informasjon om faktiske akutte utslipp av råolje til sjø som faktisk har inntrådt.
- Sammenheng mellom barrieredata og informasjon om tilløpshendelser som kunne ført til akutte utslipp til sjø.

Det er kun gjort vurderinger for råolje, da barrierer eller potensielle utslipp som følge av tilløpshendelser ikke er vurdert for kjemikalier og andre oljer.

Barentshavet er ikke inkludert i disse vurderingene (ref. kapittel 2.3).

11.1.1 Sammenheng mellom inntrufne akutte oljeutslipp og antall tilløpshendelser

Figur 75 viser utviklingen for antall tilløpshendelser og antall inntrufne akutte oljeutslipp. Verdiene er normalisert mot antall innretningsår.

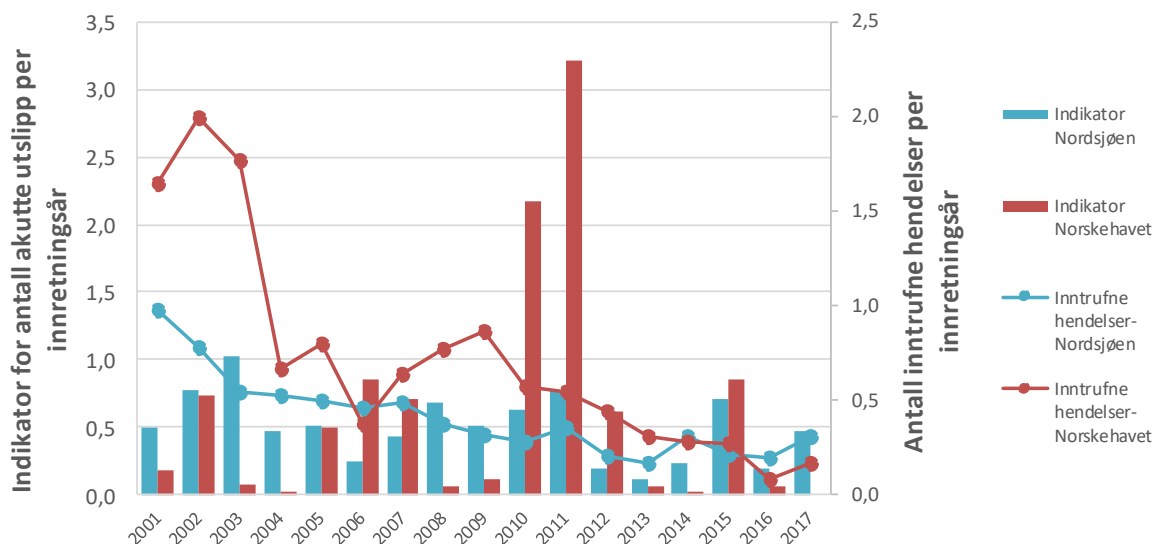
Figur 75 Antall tilløpshendelser og antall inntrufne akutte oljeutslipp

Figuren viser en jevn positiv utvikling både for tilløpshendelser og for inntrufne akutte råoljeutslipp. Det er en økning i indikator for tilløpshendelser de tre siste årene, spesielt for Nordsjøen.

Figuren kan indikere en sammenheng mellom antall inntrufne oljeutslipp og indikator for tilløpshendelser i havområdene.

11.1.2 **Sammenheng mellom inntrufne akutte utslipp og indikator for antall akutte utslipp**

Figur 76 viser indikator for potensielt antall akutte utslipp og antall inntrufne akutte oljeutslipp. Verdiene er normalisert mot antall innretningsår.

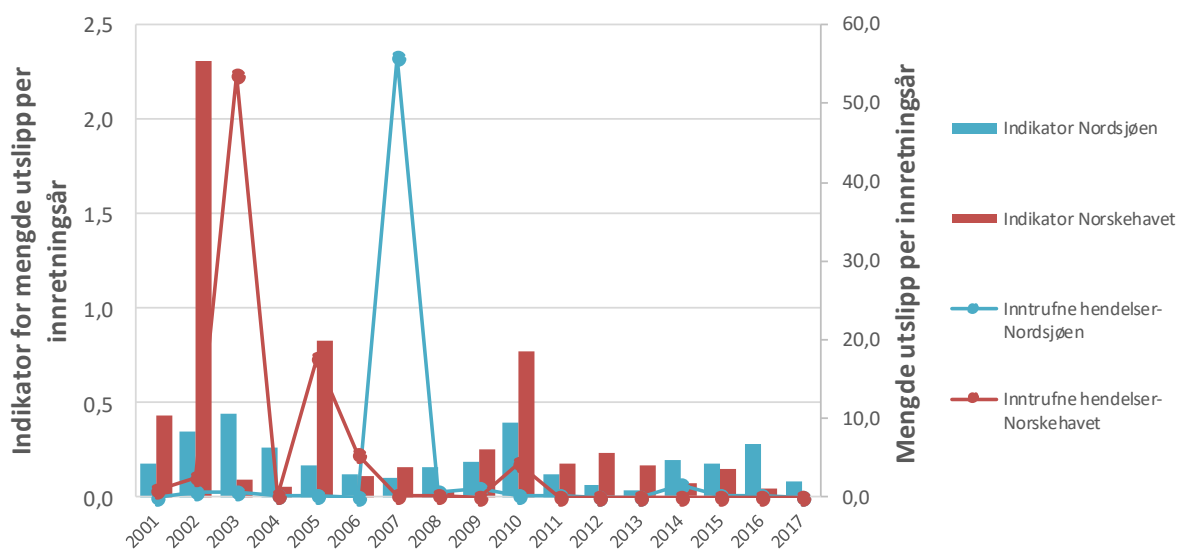

Figur 76 Inntrufne og indikator for potensielt antall

Figur 76 viser at det har vært relativt store variasjoner i både indikator for potensielt antall akutte utslipp av råolje og antall inntrufne akutte utslipp av råolje i begge havområder. Ingen samvariasjon kan påvises.

11.1.3 **Sammenheng mellom inntruffet utslippsmengde og indikator for potensiell utslippsmengde**

Figur 77 presenterer indikator for potensiell utslippsmengde av råolje og faktisk utslippsmengde av råolje. Verdiene er normalisert mot antall innretningsår.

Figur 77 Indikator for potensiell utslippsmengde og utslippsmengde fra inntrufne lekkasjer

Figuren viser at utviklingstrekkene har vært ulike for mengde utsluppet råolje per innretningsår og for risikoindikator for potensiell utslippsmengde av råolje. Det kan derfor ikke ses en sammenheng mellom utslippsmengde per innretningsår og risikoindikator for potensiell utslippsmengde for Nordsjøen.

Det er også store variasjoner i dataene for Norskehavet og det er vanskelig å se noen tydelig sammenheng, likheter kan skyldes tilfeldigheter.

11.2 Status og trend – sammenheng mellom aktivitetsdata og inntrufne akutte utslipp

I de tre neste delkapitlene vil sammenhengen mellom de ulike typene aktivitetsdata og antall inntrufne akutte utslipp av råolje på norsk sokkel drøftes.

11.2.1 Inntrufne akutte utslipp og antall innretningsår

I Figur 14 presenteres årlig antall akutte utslipp av råolje på norsk sokkel både totalt og per innretningsår for oljeproduserende og flyttbare innretninger. Figuren viser en generell nedgang i antall akutte utslipp, der de seks siste årene står for de laveste observerte verdiene. Figur 14 viser også at formen på den ikke-normaliserte og den normaliserte kurven er tilnærmet like. Dette kan forklares ved å se på Figur 5 der antall innretningsår for oljeproduserende og flyttbare innretninger vises. Antall innretningsår har vært relativt stabilt i perioden som betraktes, med en reduksjon de siste årene. Antall innretningsår kan dermed ikke forklare den signifikante nedgangen i antall akutte utslipp i den samme perioden. Basert på dette kan det ikke observeres noen sammenheng mellom antall innretningsår og antall inntrufne akutte utslipp.

Fra Figur 16 kan man se at utslippsmengden varierer mye fra år til år. På grunn av den store variasjonen blant enkelthendelser er det dermed ingen åpenbar sammenheng mellom antall innretningsår og utslippsmengde. De tre siste årene har det totale utslippet vært under 10 tonn, men for å kunne si at dette er en vedvarende trend, må det observeres en nedgang de neste årene.

11.2.2 Inntrufne akutte utslipp og produsert mengde

Det har vært en nedgang i produsert mengde olje fra år 2000 slik at det har vært en nedgang i produsert mengde i hele perioden som betraktes med unntak av 2014 der det er en liten økning sammenlignet med året før. Som nevnt ovenfor har det også generelt vært en nedgang i antall inntrufne akutte utslipp gjennom hele perioden. Det kan synes som disse har en lik trend. Det er ikke undersøkt videre om det kan være en sammenheng mellom antall inntrufne akutte utslipp av olje og produsert mengde olje og eventuelle årsaker til dette.

Det kan ikke observeres en lik trend mellom produsert mengde og utslippsmengde. Utslippsmengden har variert mye fra år til år mens den produserte mengden har hatt en nedgang gjennom nesten hele perioden.

11.2.3 Inntrufne akutte utslipp og antall borede brønner

I Figur 3 vises årlig antall borede letebrønner og produksjonsbrønner på norsk sokkel i perioden 1999-2017 hvor kun perioden 2001-2017 inkluderes i sammenligningen mellom antall borede brønner og antall akutte utslipp. Antall borede produksjonsbrønner har variert gjennom perioden, med lavere antall etter år 2003. Det var imidlertid en relativt stor økning i antall borede produksjonsbrønner fra 2013 til 2017. Antall borede letebrønner var på sitt laveste i 2005 og økte jevnt etter det frem til 2009. De siste årene har antall borede letebrønner variert rundt et nivå på ca. 50 brønner.

Antall akutte utslipp har generelt vært avtagende etter 2003. Det kan dermed sies å være en samvariasjon mellom antall inntrufne akutte utslipp og antall borede produksjonsbrønner. Man ser derimot ingen samvariasjon i perioden etter dette.

Som nevnt varierer utslippsmengden så mye fra år til år at det er vanskelig å kunne finne sammenhenger med aktivitetsdata. Dette gjelder også for antall borede brønner.

11.3 Statistisk analyse av sammenheng i data

Som nevnt i kapittel 2.4.5 er det utført en statistisk analyse av sammenheng i data. Resultatene av dette presenteres i de påfølgende avsnittene.

I analysene er akutte utslipp alltid koblet til en innretning (faste, flytere eller flyttbare). Hvis det er blitt rapportert et utslipp fra et skip blir dette koblet til feltet eller innretningen hendelsen skjedde på. Det vil si at når vi gjør analyser på en innretning vil dette inneholde noen hendelser som skjedde på et skip som opererte ved innretningen. Dersom en hendelse er rapportert på et felt uten innretninger (f.eks. en liten havbunnsmodul), er dette ikke tatt med i analysene. Dette gjelder få tilfeller som ikke vil ha stor betydning for funnene.

Innretninger som er en del av et kompleks blir ansett som en egen innretning, i motsetning til å telle for eksempel fem innretninger i et kompleks som kun én innretning.

11.3.1 Forskjeller i volum per hendelse akutte utslipp blant de tre største operatørene

For akutte utslipp av råolje, andre oljer og kjemikalier (kjemikalier samt olje- og vannbasert borevæske) er det gjort en sammenligning mellom de fem største operatørene av utslippsmengde per innretningsår. Dette datamaterialet inkluderer alle typer innretninger (faste, flytere, komplekser, flyttbare og subseainstallasjoner). For å ta hensyn til mulige endringer i rapporteringspraksis eller aktivitetsnivå, ble antall utslipp samt volum normalisert relativt til det totale antall utslipp og volum samme år.

Når vi ser på perioden 2008–2017 under ett så er det forskjeller mellom de fem største operatørene på norsk sokkel når det gjelder mengder akutte utslipp av kjemikalier (kjemikalier, olje- og vannbasert borevæske), se Tabell 12. Det er også forskjeller mellom operatørene med hensyn på utslipp av råolje og andre oljer, men disse forskjellene er ikke store nok eller stabile nok til å være statistisk signifikante, og gjennomsnittene er påvirket av enkelte hendelser med store utslipp. Én hendelse med veldig stort utslipp ble utelatt fra disse analysene.

Tabell 12 Gjennomsnittlig utslippsmengde per akutte utslipp perioden 2008–2017 for de fire største operatørene, ikke normaliserte tall.

Operatør	Volum (m ³) per hendelse per antall innretningsår		
	Råolje	Andre oljer	Kjemikalier
1	2,67 ^c (n = 105)	0,16 (n = 262)	4,57 ^a (n = 416)
4	0,91 (n = 26)	0,40 (n = 39)	0,78 ^b (n = 42)
5	0,49 (n = 8)	0,04 (n = 16)	7,25 (n = 49)
3	0,12 (n = 10)	0,08 (n = 14)	7,52 (n = 16)
Andre	0,24 (n = 10)	0,26 (n = 25)	3,29 (n = 70)
Totalt	1,96 (n = 159)	0,19 (n = 356)	4,45 (n = 593)

^a Signifikant høyere enn operatør 4.

^b Signifikant lavere enn operatør 3 og 5.

^c Ett innretningsår ble ekskludert fra analysen på grunn av et veldig høyt utslipp (statistisk uteligger). Signifikanstesting er gjort med en logaritmisk transformasjon av normalisert volum per hendelse. N = antall innretningsår. Én hendelse for råolje med operatør 1 ble ekskludert på grunn av et veldig høyt utslipp.

Som Tabell 12 viser så er det noen forskjeller mellom de ulike operatørene både når det gjelder utslippsmengde og antall utslipp per innretningsår, samt at forskjellene er konsistente over flere kategorier. Analysene tar ikke hensyn til trender over tid, men

benytter hele perioden samlet som grunnlag. Beregningene rundt utslippsmengde (uansett kategori) per innretningsår er sensitive for store utslipp. Vi ser at Operatør 3 og 5 har et vesentlig høyere volum av kjemikalieutslipp per utslipp i perioden 2008-2017, men det er ikke signifikant forskjellig på grunn av få antall hendelser og/eller høy variasjon. Derimot har Operatør 4 klart lavest utslippsmengde per utslipp, og signifikant forskjellig fra Operatør 1. For andre oljer ser vi at det er relativt stabile mengder på tvers av operatørene. Når det gjelder råolje har Operatør 1 en vesentlig høyere verdi, spesielt tatt i betraktning at ett stort utslipp er utelatt fra analysen, men forskjellen er ikke signifikant.

Det vil si at for perioden 2008-2017 var det slik at hvert akuttutslipp som ble rapportert fra Operatør 1, var volumet i gjennomsnitt høyere enn hvis utslippet ble rapportert fra Operatør 4.

11.3.2 *Forskjeller i mengder akutte utslipp per hendelse mellom havområdene*

Resultater fra RNNP-AU har gjennom årene vist en tilsynelatende forskjell i risikonivå mellom Nordsjøen og Norskehavet.

Tabell 13 viser en tilsvarende sammenligning som over, gjort for havområdene. Forskjellene i mengde per utslipp mellom havområdene er signifikant når det gjelder kjemikalier. For råoljeutslipp er forskjellen betydelig, men ikke statistisk signifikant.

Data fra perioden 2008-2017 viser at akutte utslipp i Norskehavet har et gjennomsnittlig større volum enn et akutt utslipp i Nordsjøen, for råoljer og andre oljer er sammenhengen ikke statistisk signifikant.

Tabell 13 *Gjennomsnittlig utslippsmengde per akutte utslipp per innretningsår, perioden 2008–2017 for Nordsjøen og Norskehavet*

Havområde	Volum (m ³) per hendelse per antall innretningsår		
	Råolje	Andre oljer	Kjemikalier
Norskehavet	4,02 (n = 32)	0,25 (n = 62)	6,05* (n = 106)
Nordsjøen	1,46 (n = 125)	0,18 (n = 265)	4,07* (n = 412)
Totalt	1,98 (n = 157)	0,19 (n = 328)	4,47 (n = 528)

*Signifikant forskjellig med et signifikansnivå på $p < 0,05$. Signifikanstesting er gjort med en logaritmisk transformasjon av normalisert volum per hendelse. n = antall innretningsår.

11.4 Kunnskapsbehov

Arbeidet med RNNP-AU har gitt underlag for å identifisere en rekke kunnskapsbehov. I de påfølgende delkapitlene presenteres kunnskapsbehov med hensyn til metodevalg samt nødvendige forbedringer av datagrunnlaget.

11.4.1 *Kunnskapsbehov med hensyn til metodevalg*

For utslipp til sjø vurderes at valgte metodikk fungerer tilfredsstillende på prinsipiell basis. Når det gjelder utslipp til luft, er dette dekket i databasene for innrapporterte akutte utslipp, uten at godheten av rapportering er kjent. Inntrufne akutte utslipp til luft er imidlertid ikke inkludert i denne rapporten på grunn av begrenset informasjon i databasene for innrapporterte akutte utslipp. For utslipp til luft som følge av potensielle storulykker, er de data som har vært registrert i RNNP ikke fullt ut dekkende, og en videreutvikling må påregnes dersom utslipp til luft skal dekkes fullt ut.

Normaliseringsmetoden omfatter ikke undervannsanleggene i de ulike havområdene, noe som muligens kan påvirke forskjellen i antall utslipp per innretningsår i de ulike havområdene. Det er behov for å vurdere endringer i metode for normalisering for å legge bedre til rette for sammenligning av havområdene. For tilløpshendelsene kan det vurderes å benytte ulike normaliseringsfaktorer ved sammenligning mellom havområdene ut fra hvilken hendelse som vurderes. I en vurdering av skader og lekkasjer fra stigerør,

rørledninger og havbunnsinnretninger er antall havbunnsinnretninger relevant, mens for prosesslekkasjer, skip på kollisjonskurs, drivende gjenstand og konstruksjonsskader vil antall havbunnsinnretninger være mindre relevant å inkludere i antall innretningsår. For brønnkontrollhendelser bør det vurderes å benytte antall borede brønner som normaliseringsfaktor ved sammenligning mellom havområdene (Ref. Figur 39).

Det er de siste årene arbeidet med risikokommunikasjon og formidling av resultater i RNNP-AU. Det er gjort et betydelig arbeid med risikokommunikasjon for å øke forståelsen og nytteverdien av resultater fra RNNP-AU. Videre er det ønskelig å systematisk uttrykke kunnskapsstyrken indikatorene og prediksjonene er basert på. Det jobbes for tiden med å finne godt egnede metoder for å uttrykke kunnskapsstyrke, og intensjonen er at kunnskapsstyrken skal uttrykkes eksplisitt i framtidige RNNP-rapporter.

Det bør også vurderes om det bør gjennomføres samfunnsvitenskapelige studier knyttet til risiko for akutte utslipp. Her anses det ikke å være særlig stort behov for metodeutvikling: tilsvarende metodikk som i dag brukes i RNNP personellrisiko kan utnyttes.

11.4.2 **Datagrunnlag**

Det foreslås å fortsette og øke utbytte av eksisterende data før en utvider datagrunnlaget.

Det ville vært ønskelig med mer detaljer om hendelsene i EPIM som:

- Beskrivelse av lokasjon eller dato, slik at lokasjon kan finnes ved å se i hendelsesdatabasen.
- Beskrivelse av utslippslokasjon f.eks havbunn eller plattform

12. Referanser

- 1 [Petroleumstilsynet, Risikonivå i petroleumsvirksomheten, - Metoderapport – Akutte utslipp, 2017-10-05](#)
- 2 Petroleumstilsynet, <http://www.ptil.no/granskinger/rapport-etter-gransking-av-hydrokarbonlekkasje-asgard-a-article13026-717.html>, september 2017.
- 3 S. S. Kilskar et al., Major Accident Indicators in High Risk Industries – A Literature Review, 2016 Society of Petroleum Engineers (SPE-179223-MS)
- 4 Petroleumstilsynet, Veiledning til Forskrift om styring og opplysningsplikt i petroleumsvirksomheten og på enkelte landanlegg (styringsforskriften), paragraf 9.
- 5 Miljødirektoratet, Retningslinjer for rapportering fra petroleumsvirksomhet til havs, M-107-2014, januar 2015
- 6 <http://factpages.npd.no/factpages/Default.aspx?culture=no> Dato: 30.04.2018
- 7 <http://www.tu.no/miljo/article244213.ece>, 10.05.2010
- 8 <http://www.restorethegulf.gov/release/2011/04/10/one-year-later-press-pack>
- 9 Singerman, Ph. (1989) Red Adair – An American hero, Bloomsbury, London, ISBN 0747506191
- 10 Petroleumstilsynet, Risikonivå i petroleumsvirksomheten, - Akutte utslipp Norsk sokkel 2001-2010, 19.09.2011
- 11 <http://www.ptil.no/nordomrada/category1133.html>, 30.08.2017
- 12 Petroleumstilsynet, Risikonivå i petroleumsvirksomheten, - Akutte utslipp Norsk sokkel 2001-2015, 05.10.2016
- 13 Petroleumstilsynet, Risikonivå i petroleumsvirksomheten. Hovedrapport Norsk Sokkel. 2017, Rev 2, 26.04.2018
- 14 Miljødirektoratet, Status og oppfølging av lekkasjer fra kaksinjeksjonsbrønner, 2010-05-21 (<http://www.miljodirektoratet.no/>)
- 15 Statoil, Dybdestudie av trykkfall i kaksinjektor B-19 AT2, 15.11.2013